

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Såsom redan i förra femårsberättelsen omnämndes, blef *Kungsbacka stads* underdåniga ansökning att komma under landsrätt år 1876 afslagen. *Laholms stad*, som jemväl sökt att i judicielt och administrativt hänseende blifva förenad med landet, beslöt vid allmän rådstuga den 15 oktober 1875 att återkalla samma underdåniga ansökning; och sedan detta beslut blifvit öfverklagadt, men af Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 8 december 1876 gilladt, har Eders Kungl. Maj:t den 9 februari 1877 låtit bero vid Laholms stads förstnämnda ansöknings återkallande.

Deremot hafva, till följd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 21. december 1877, följande öster om Nissaån i Snöstorps socken belägna fastigheter, nemligen:

1:o) den staden Halmstad tillhöriga hemmansdelen ^{23/192} mantal N:o 3 Snöstorp, Varfslotten kallad, invid ån;

2:o) Halmstads, Varfslotten angränsande, östra utmark;

3:o) de nordvest om Varfslotten liggande odaljordarne Syskonhamn, Skansen, Lugnet, Österskans, Brohustomten, Östra bryg-

geriets tomt, Grönalund, Österlycka samt Stora och Lilla Frenden; och

4:o) ett större norr om Laholmsvägen befintligt område af hemmanen N:ris 2 och 3 Snöstorp, blifvit från och med den 1 maj 1878 i ekklesiastikt samt från 1879 års början äfven i judicielt och administrativt hänseende skilda från Snöstorps socken och Tönnersjö härad samt i stället förenade med staden *Halmstad*, men som pågående skattläggning af det från N:ris 2 och 3 Snöstorp med staden införlifvade jordområdet, kalladt Östra förstaden, icke kunnat afslutas, kan icke här uppgifvas, huru mycket nämnda hemmans mantal blifvit minskadt.

För öfrigt har länets *indelning* icke under denna femårsperiod undergått någon förändring, utan består länet, hvars areal likaledes är oförändrad och utgör 41.7478 qvadratmil fastland och öar samt 1.3114 qvadratmil sjöar och vattendrag, fortfarande af fem städer, hvar med sin särskilda domstol och förvaltning, samt åtta härad fördelade i tre domsagor och fyra fögderier med tillsammans elfva länsmansdistrikt, eller i kyrkligt hänse-

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-33.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
Tab. Litt. A. Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderier och antalet af de från mantalspenningar befriade år 1880.....	3.
3. Näringar.....	4.
Tab. Litt. B. Uppgift om jordförbättringar inom länet.....	4.
Tab. Litt. C. Uppgift om utsäde och skörd af de hufvudsakligaste sädesslagen inom länet.....	4.
Tab. Litt. D. Uppgift om handelsprisen å spanmål under åren 1876-1880.....	5.
Tab. Litt. E. Uppgift om utförsel af spanmål från länets större hamnar.....	5.
Tab. Litt. F. Uppgift om införsel af spanmål till Halmstad och Varberg från utrikes orter.....	6.
Tab. Litt. G. Uppgift om verkställda prisutdelningar vid landtbruksmötena inom länet.....	7.
Tab. Litt. H. Uppgift om prisbelöning af hästar inom länet.....	8.
Tab. Litt. I. Uppgift om handelsprisen å lefvande kreatur och ladugårdsprodukter inom länet åren 1876-1880.....	8.
Tab. Litt. K. Uppgift å de hufvudsakligaste skogsprodukter, som utskeppats från Halmstad, Varberg och Falkenberg.....	9.
Tab. Litt. L. Uppgift om Hallands skogsodlingssällskap, stiftadt 1878.....	11.
Tab. Litt. M. Jemförelse beträffande de förnämsta fabrikers i länet verksamhet åren 1875 och 1880.....	11.
Tab. Litt. N. Sammandrag af lemnade uppgifter rörande hafs fisket utanför länets kust år 1880.....	15.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	16.
Tab. Litt. O. Uppgift om Halmstads hamns inkomster och utgifter...	18.
Tab. Litt. P. Uppgift om hamnafgifterna för ut- och införsel af de hufvudsakligaste varuslagen i Falkenbergs hamn.....	18.
Tab. Litt. Q. Uppgift om de i Varberg och Falkenberg till och från inrikes orter in- och utklarade segelfartyg.....	20.
Tab. Litt. R. Uppgift om de i Halmstad, Varberg och Falkenberg till och från utrikes orter in- och utklarade fartyg.....	20.
Tab. Litt. S. Uppgift om lotsning och lotspenningar inom länet.....	20.
Tab. Litt. T. Uppgift om bränvinsförsäljningsafgifterna inom länet..	22.
5. Kameralförhållanden.....	23.
Tab. Litt. U. Uppgift å de fastigheter inom länet, hvilka år 1880 innehafts af aktiebolag.....	24.

	Sid.
6. Politi.....	25.
Tab. Litt. V. Uppgift om antalet skiftade och oskiftade byar och hemman inom länet.....	26.
Tab. Litt. X. Uppgift om högre elementarläroverket i Halmstad för qvinlig ungdom.....	27.
Tab. Litt. Y. Uppgift om Hallands enskilda banks upp- och utlåningsrörelse.....	29.
Tab. Litt. Z. Uppgift om aktiebolaget Mellersta Hallands folkbanks rörelse och omsättning.....	29.
Tab. Litt. Å. Uppgift om Slottsmöllans sparbank åren 1876-1880...	29.
Tab. Litt. Ä. Uppgift om Sjömanshusets och Handels- föreningens i Halmstad kassor.....	30.
Tab. Litt. Ö. Uppgift om brandskadeersättningar inom länet utbetalda af Allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet och af Städernas allmänna brandstodsbolag.....	30.
Tab. Litt. Aa. Uppgift om Hallands läns sjukvårdsinrättningar i Halmstad och Varberg.....	32.
Tab. Litt. Bb. Uppgift om Slottsmöllans arbetares sjuk- och begrafningskassa åren 1876-1880.....	32.
Tabellbilagor.....	34-43.
Tab. N:o 1. Folkmängden i Hallands län åren 1876-1880.....	34.
Tab. N:o 2. Allmänna vägar och skjutsning i Hallands län åren 1876-1880.....	35.
Tab. N:o 3. Hemman och jordlägenheter samt stadsjordar m. m. i Hallands län år 1880.....	36.
Tab. N:o 4. Brandförsäkrings-inrättningarnes verksamhet i Hallands län åren 1876-1880.....	37.
Tab. N:o 5. Fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Hallands län år 1880.....	40.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 5.

ÅREN

1876—1880.

HALLANDS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Såsom redan i förra femårsberättelsen omnämndes, blef *Kungsbacka stads* underdåniga ansökning att komma under landsrätt år 1876 afslagen. *Laholms stad*, som jemväl sökt att i judicielt och administrativt hänseende blifva förenad med landet, beslöt vid allmän rådstuga den 15 oktober 1875 att återkalla samma underdåniga ansökning; och sedan detta beslut blifvit öfverklagadt, men af Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 8 december 1876 gilladt, har Eders Kungl. Maj:t den 9 februari 1877 låtit bero vid Laholms stads förstnämnda ansöknings återkallande.

Deremot hafva, till följd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 21. december 1877, följande öster om Nissaån i Snöstorps socken belägna fastigheter, nemligen:

1:o) den staden Halmstad tillhöriga hemmansdelen ^{23/192} mantal N:o 3 Snöstorp, Varfslotten kallad, invid ån;

2:o) Halmstads, Varfslotten angränsande, östra utmark;

3:o) de nordvest om Varfslotten liggande odaljordarne Syskonhamn, Skansen, Lugnet, Österskans, Brohustomten, Östra bryg-

geriets tomt, Grönalund, Österlycka samt Stora och Lilla Frenden; och

4:o) ett större norr om Laholmsvägen befintligt område af hemmanen N:ris 2 och 3 Snöstorp, blifvit från och med den 1 maj 1878 i ekklesiastikt samt från 1879 års början äfven i judicielt och administrativt hänseende skilda från Snöstorps socken och Tönnersjö härad samt i stället förenade med staden *Halmstad*, men som pågående skattläggning af det från N:ris 2 och 3 Snöstorp med staden införlifvade jordområdet, kalladt Östra förstaden, icke kunnat afslutas, kan icke här uppgifvas, huru mycket nämnda hemmans mantal blifvit minskadt.

För öfrigt har länets *indelning* icke under denna femårsperiod undergått någon förändring, utan består länet, hvars areal likaledes är oförändrad och utgör 41.7478 qvadratmil fastland och öar samt 1.3114 qvadratmil sjöar och vattendrag, fortfarande af fem städer, hvar med sin särskilda domstol och förvaltning, samt åtta härad fördelade i tre domsagor och fyra fögderier med tillsammans elfva länsmandsdistrikt, eller i kyrkligt hänse-

ende fem stadsförsamlingar och åttiosex kyrkosocknar, hvilka dock numera, sedan Lindbergs och Torpa socknar, hvilka varit annexförsamlingar till Varbergs stadsförsamling, blifvit efter siste kyrkoherdens år 1880 inträffade död skilda från staden och anslagna till särskildt pastorat, utgöra fyratiosex pastorat i stället för fyratiofem, som berättelsen för 1871—1875 upptager.

2. Invånare.

För länets *folkmängd* redogöres i bifogade **tabell N:o 1**, utmärkande, att folkmängden, som vid 1875 års slut uppgick till 118,034 å landsbygden och 12,641 i städerna eller tillsammans 130,675 personer, enligt mantalslängderna, vid 1880 års slut stigit till 121,124 å landsbygden och 15,088 i städerna eller tillhoppa 136,212 personer, enligt samma längder, och således ökats med 3,090 å landsbygden och 2,447 i städerna eller sammanlagdt med 5,537 personer, motsvarande enligt mantalslängderna en tillökning af nära 2.62 procent å landsbygden, nära 19.36 procent för städerna och nära 4.24 procent för hela länet. Enligt presterskapets uppgifter utgjorde länets folkmängd vid 1875 års slut å landsbygden 118,877 och i städerna 12,833 eller tillsammans 131,710 personer samt vid 1880 års slut å landsbygden 120,117 och i städerna 15,182 eller sammanlagdt 135,299 personer, motsvarande i procenttal för landsbygden 1.043 procent, för städerna 18.304 procent och för hela länet 2.724 procent ökning. Äfven under förevarande femårsperiod liksom under den föregående är det *staden Halmstad*, som huvudsakligast — att icke säga uteslutande — bidragit till den ojemförligt mycket större folkökningen i städerna än på landsbygden. Denne stads folkmängd har nemligen ökats med 1,542 personer enligt mantalslängden och 1,704 personer enligt husförhörlängden eller i rundt tal med 1,650 personer, motsvarande omkring 24 procent. Denna starka folkökning i Halmstad, som är 65 procent större än under femårsperioden 1871—1875 och beror af såväl öfverskott af flere födde, än döde, som i synnerhet inflytningar och Östra förstadens förläggande från Snöstorps socken till staden, vittnar otvetydigt och fördelaktigt om stadens fortgående industriella utveckling, som jemväl bekräftas af de statistiska uppgifterna i andra afseenden. Men äfven i *Varbergs stad* har folkmängden ökats, om icke i samma förhållande som i Halmstad, dock ganska betydligt eller med 19.55 procent, om mantalslängden lägges till grund för beräkningen, hvaremot tillökningen utgör endast något öfver 16 procent efter husförhörlängden, ty denna visar en lägre folkmängdssumma vid 1880 års slut, än mantalslängden. I de tre *mindre städerna* är förhållandet enahanda, så att folkökningen för dem gemensamt utgör efter mantalslängderna 12.19 procent, men efter husförhörlängderna endast 6.48 procent. Hvilken orsaken kan vara till detta ovanliga förhållande emellan mantals- och husförhörlängderna i Varberg, Laholm, Falkenberg och Kungsbacka, är Eders Kungl. Maj:ts Befallhafvande icke i tillfälle att meddela, emedan vederbörande icke lemnat någon upplysning derutinnan. Äfven i desse städer torde emellertid orsaken till folkmängdens ökning vara att söka både i öfverskott i nativiteten och i inflytningar.

På *landsbygden* deremot beror tillökningen så mycket säkrare uteslutande på öfverskott i nativiteten, som dels utflytningar ur riket från landsbygden fortfar under hela perioden och under dess sista år egt rum i stor skala, hvilket också torde vara en

Invånare. Tab. N:o 1. Utvandring. Folkmängdstäthet.

Under perioden hafva väl uppstått frågor om sådan reglering af den judiciela och administrativa indelningen, å ena sidan, att likformighet emellan domsagor och fögderier i länet tillvägagärades, och å andra sidan, att mellersta och södra domsagorna delades i tre, men dessa frågor hafva icke före periodens slut ledt till någon rubbning uti den nuvarande indelningen.

väsentlig orsak dertill, att husförhörlängderna för 1880 hafva landsbygdens folkmängd mindre än samma års mantalslängder; dels ock länet ej under perioden varit hemsökt af farsoter, de der kunnat medföra större dödlighet än under vanliga förhållanden.

Såsom nyss nämndes, hafva flere af länets invånare under perioden *utvandrat*, nemligen till Danmark, Tyskland och i synnerhet till Nordamerikas förenta stater. Till Danmark och Tyskland begifva sig egentligen endast pigor och drängar i hopp om förmånligare lönevilkor, men härutinnan svikas de oftast. Isynnerhet äro pigorna att beklaga, ty ofta blifva de jemte ett eller flera barn efter några år hemskickade i utblottadt tillstånd och sjukliga, så att de falla vederbörande kommuners fattigvård till last. Till Amerika utvandra både yngre och äldre, oftast dertill föranledda af förut dit utflyttade anförvandter, men ofta också lockade af utvandreagenternes ombud. I sistnämnda hänseende är anmärkningsvärdt, att, sedan under periodens tre första år funnits, 1876 ett ombud i Halmstad och ett i Varberg samt under 1877 och 1878 intet i Halmstad och ett i Varberg, agentombuden 1879 ökades till tre i Halmstad, två i Varberg och ett på landet samt 1880 utgjorde första halfåret fyra och andra halfåret tre i Halmstad samt hela året tre i Varberg och tre på landet. Antalet utvandrade personer är Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande likväl desto mindre i tillfälle att uppgifva, som utvandringen till Amerika icke sker direkte från länets hamnar, utan nästan alltid öfver Malmö eller Göteborg.

För hela länet utgjorde *folkmängdstätheten* vid periodens början omkring 3,130 personer på hvarje qvadratmil jord och vid dess slut omkring 3,260, hvilket utmärker en folkmängdstillökning af ungefär 130 personer för hvarje qvadratmil jord. För landsbygden särskildt, som hade vid periodens början omkring 2,851 och vid dess slut ungefär 2,926 personer på hvarje qvadratmil mark, skulle tillökningen således utgöra vid pass 75 personer per qvadratmil. För öfrigt torde få hänvisas till följande tabell Litt. A och till hvad i förra femårsberättelsen är anmärkt rörande detta ämne.

Icke heller under förevarande femårsperiod hafva särskilda administrativa åtgärder erfordrats för dem, som tala *främmande språk*.

Den i förra berättelsen omnämnda *skismatiska rörelse* i metodistisk rigning har under perioden så till vida fortfarit, att den bildade församlingen, hvilkens namn är Emanuel Metodist Episkopalförsamling, ännu finnes till med anhängare inom Varbergs stad samt Vallda och Släps socknar, men synes föra ett tynande lif, ty medlemmarnes antal är uppgifvet att utgöra i Varberg endast tio personer för 1876, elfva för 1877, nio för 1878, sju för 1879 och sju för 1880, af hvilka sistnämnde fem utgått från statskyrkan, samt i Vallda socken vid periodens slut blott åtta personer och bland dem metodistpredikanten jemte

dennes hustru och fyra barn. I Släps socken har icke någon anhängare af de metodistiska lärosatserna lagenligt utträtt ur statskyrkan. För öfrigt hafva äfven under förevarande period kringresande kolportörer vid sina föredrag haft fabriksåhörare, och såväl i Veddige socken som i Halmstads stad hafva uppförts särskilda andaktshus, benämnda det i Veddige »bönehus» och det i Halmstad »missionshus»; men dessa andliga rörelser äro icke skismatiska, utan hålla sig strängt till statskyrkans lärosatser.

Från länets samtliga fögderier uppgifves, att förbättring i byggnadssätt, klädebrägt och födoämnen fortfarit under perioden, äfvensom att renlighet och pygglighet allmännare vunnit inträde hos landsbygdens befolkning. Byggnader uppföras väl ännu oftast af trä, men äfven af korsvirke med mellanmuradt tegel och af endast tegel, uthus stundom i Varbergs fögderi af kalk, sand och småsten på s. k. gjutmetod och i Halmstads fögderi af tuk-tad granit. Till taktäckningsämne begagnas alltmera spån eller stieckor i stället för halm. Hufvudsakligen endast i den fattigare skogsbygden lära under perioden i någon vidsträcktare mån begagnats hemväfda kläder, ty på slättbygden nyttjas oftast köpta tyger till klädebrägen. Missbruk af rusgifvande drycker angifves icke hafva under perioden tilltagit, men torde fortfarande vara närmaste anledningen till de flesta under perioden inom länet föröfvade brotten. Allmänt förtäras fortfarande malt-drycker, men bruket deraf uppgifves hafva inom Laholms fögderi något minskats i följd af minskning i antalet ölförsäljningsställen, men i Fjäre fögderi tilltagit. De enda folknöjen, som förekomma å länets landsbygd, äro danstillställningar eller allmogens s. k. lekstugor, men äfven dessa synas småningom komma ur bruk.

I fråga om de hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande afgjorda skuldfordringsmålen återopas följande tabell:

	Antal mål.	Antal personer.	Belopp, kronor.	Medelbelopp på hvarje person, kronor.
År 1876	810	1,091	140,365	128
» 1877	1,277	1,684	350,263	208
» 1878	2,839	3,874	530,680	137
» 1879	1,869	2,657	453,055	170
» 1880	1,048	1,243	171,893	138
Summa	7,873	10,549	1,646,256	781
eller i medeltal årligen	1,575	2,110	329,251,20	156

Hvarvid dock erinras, att för de två sista åren i perioden tabellen icke omfattar alla afgjorda skuldfordringsmål i länet,

nemligen icke dem, hvilka pröfvats af magistraterna i Halmstad, Varberg och Falkenberg, såsom öfverexekutorer hvar i sin stad, enligt nya utsökningslagen af den 10 augusti 1877. För städerna Laholm och Kungsbacka är Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fortfarande öfverexekutor, enligt derom meddelade nådiga beslut. Utmätningssauktioner å fast egendom förekommo visserligen något oftare under åren 1877 och 1878, men hafva icke under perioden ökat, utan snarare till antalet minskats.

Inom länets södra del, det vill säga söder om Ätraån, finnas sockenbibliotek i sjutton socknar, men inom norra delen af länet hafva endast åtta socknar dylika bibliotek, alla af mindre omfång. Om de förra är uppgifvet, att de flitigt anlitas. Dessutom lära tidningar och tidskrifter fortfarande vara mycket allmänt spridda inom hela länet, hvaraf torde kunna dragas den slutsatsen, att befolkningens kunskapsbegär och läslust jemväl under denna period tilltagit.

Beträffande Mellersta Hallands frivilliga skarpskytteförening, som bildades den 27 februari 1864 och numera är den enda i länet, torde fa hänvisas till följande tabellariska uppgift:

	Antal medlemmar.				Statsanslag till:			
	Vid årets början.	Under året tillkomne.	Under året afgångne.	Vid årets slut.	Instruktörers aflöning. Kr.	Skarpammunition. Kr.	Målskjutningspremier. Kr.	Summa. Kr.
År 1876	449	88	51	486	561	225	225	1,011
» 1877	486	94	52	528	608	243	243	1,094
» 1878	528	66	83	511	660	264	264	1,188
» 1879	511	71	25	557	639	256	256	1,151
» 1880	537	62	116	503	697	279	279	1,255

Hvarjemte föreningens öfverbefälhafvare uppgifvit: att föreningens afdelning i Varberg har egen exercisplats och skjutpaviljong samt skottafla af jern; att hvarje af föreningens landt-afdelningar har egen skjutbana; samt att föreningens extra utgifter till underhåll af skjutbanorna m. m. bestridas af medlemmarnes, såväl af aktiva som passiva, inträdes- och årsafgifter; men någon uppgift om beloppen af sistberörda utgifter och afgifter har icke lemnats.

Tab. Litt. A. Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderier och antalet af de från mantalsspenningar befriade år 1880.

Fögderiets namn.	Nuvarande mantal.	Egovidd i tunnland.		Mantalskrifven folk-mängd.							Befriade från mantalsspenningar.		
		All mark.	Duglig mark.	Mankön.	Qviukön.	Summa.	I procent af landsbygdens folk-mängd.	Antal personer på qvadratmiln af all mark.	Antal personer på qvadratmiln af duglig mark.	Antal personer på hvarje mantal.	Antal tunnland duglig mark på hvarje person.	Antal.	I procent af folk-mängden inom fögderiet.
Laholms	644 ³³³	360,285	156,961	16,383	17,468	33,851	27,95	2,174	4,991	52	4,638	16,266	48,05
Halmstads	789 ¹¹¹	263,693	147,765	17,065	17,673	34,738	28,68	3,049	5,441	44	4,257	17,009	48,06
Varbergs	715 ¹	183,849	80,402	12,496	13,237	25,733	21,21	3,239	7,407	36	3,125	11,560	44,92
Fjäre	768 ¹	150,144	45,046	13,235	13,567	26,802	22,13	4,131	13,770	35	1,687	11,550	43,09
Summa å landsbygden	2,918 ³³⁴	957,971	430,174	59,179	61,945	121,124	100,00	2,926	6,516	115	3,515	56,385	46,55

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. Ganska fullständig kännedom härom kan numera inhemtas af »Bidrag till Sveriges officiella statistik», och Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande torde derföre få hufvudsakligen hänvisa dertill. Att emellertid allt större omsorg egnas åt jordbruket och boskapsskötseln inom länet, framgår ej allenast af kronobetjeningens derutinnan meddelade uppgifter, utan jemväl af följande tabeller Litt. B om *jordförbättringar* och Litt. C om *utsädet* och *skörden* under periodens fem år.

Hvad beträffar olikheten emellan nuvarande *mantal* enligt hushållningssällskapets uppgift och nya jordeboken, så beror denna olikhet derpå, att hushållningssällskapet uppgifvit mantalet dels för högt i Renneslöfs, Snöstorps, Breareds, Söndrums, Stafinge, Dagsås, Fräslöfs och Gödestads socknar med tillsammans 30·41 mantal samt dels för lågt i Veinge, Slättåkra, Rolfsstorps och Fjärås socknar med 3·09 mantal; hvarjemte förvandlingen af mantalens bråkdelar till decimaler torde hafva vållat den olikhet, som derutöfver förefinnes. Om skörden har Eders

Tab. Litt. B.

Uppgift om jordförbättringar inom länet.

	Nuvarande mantal.			Egoviiden i tunnland enligt hushållningssällskapet.		Nyodling.		Vatten- aftapp- ning.	Under- dikning.	Ängs- vatt- ning.	Mergling.	Skogs- sädd.	Skogs- plante- ring.
	Enligt nya jor- deboken.	Enligt äldre jorde- böcker.	Enligt hushåll- ningssäll- skapets uppgift.	I sin helhet.	Af odlad jord.	I tunn- land.	I pro- cent af den icke odlade jorden.						
	T u n n l a n d.												
År 1876	2,960 ⁸⁷ / ₁₂₀	2,958 ¹²⁷ / ₁₂₀	2,993·32	966,164	216,232	751	0·10	45	2,288	4	5,242	281	36
» 1877	2,960 ⁸⁷ / ₁₂₀	2,958 ¹²⁷ / ₁₂₀	2,990·19	966,164	220,395	626	0·08	9	2,244	3	4,994	482	261
» 1878	2,960 ⁸⁷ / ₁₂₀	2,958 ¹²⁷ / ₁₂₀	2,989·71	966,164	223,717	1,018	0·14	17	2,621	—	6,445	268	111
» 1879	2,960 ⁸⁷ / ₁₂₀	2,958 ¹²⁷ / ₁₂₀	2,989·71	966,164	225,505	785	0·11	29	2,594	—	6,351	295	111
» 1880	2,960 ⁸⁷ / ₁₂₀	2,958 ¹²⁷ / ₁₂₀	2,989·71	966,164	232,492	825	0·11	25	2,882	1	5,434	256	97
Summa	—	—	—	—	—	4,005	0·54	125	12,629	8	28,466	1,582	616
Eller i medeltal årligen	—	—	—	—	223,668·2	801	0·108	25	2,625·8	1·6	5,693·2	316·4	123·2

Tab. Litt. C.

Uppgift om utsäde och skörd af de hufvudsakligaste sädeslagen inom länet.

	Hvete:		Råg:		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohvet.	Potatis.
	höst-	vår-	höst-	vår-								
<i>Utsädet i tunnor.</i>												
År 1876	2,326·5	1,573·5	22,387	2,066	10,870	87,064	6,862	538	1,153·5	749·5	109	45,995
» 1877	2,368	1,410·5	22,086	2,072	10,744	88,583	7,010	551	1,155·5	832	91·5	46,509
» 1878	2,598	1,387	22,497	2,055	10,499	93,253	6,913	522	1,087	835	98	45,846
» 1879	2,653	1,254	22,573	1,812	10,210	94,393	6,715	504	1,088	869·5	94·5	44,555
» 1880	2,925	1,396	23,337	1,831	10,237	99,232	7,634	557·5	1,345	946	155·5	44,559
<i>Skörden i korntal efter länsmännens uppgifter.</i>												
År 1876	9·036	5·791	7·387	4·965	5·427	6·493	5·895	5·646	5·373	7·5	6·4	7·835
» 1877	7·136	5·674	6·346	4·891	5·639	6·216	5·9	5·567	6·491	6·2	6·3	6·241
» 1878	7·964	6·151	7·308	5·188	6·051	7·432	6·232	6·29	6	7·118	8	6·949
» 1879	7·42	5·53	6·71	4·83	6·17	6·84	6·32	5·92	6·32	6·45	6	3·98
» 1880	5·9	5·55	6·73	4·82	6·26	7·02	6·02	6·51	5·03	6·32	6·89	11·61
<i>Skörden i tunnor.</i>												
År 1876	16,902	8,965	141,468	9,095	61,740	550,478	37,686	2,945	6,119	3,060	550	318,351
» 1877	14,185	6,800	123,304	8,564	58,479	522,366	37,070	2,759	5,036	2,864	502	279,428
» 1878	17,262	6,976	136,948	9,384	61,557	624,339	41,635	2,771	5,962	2,860	508	310,814
» 1879	17,799	6,517	131,594	7,797	58,480	611,336	39,573	2,582	6,476	3,146	438	161,982
» 1880	15,459	7,039	144,273	8,176	59,605	612,897	44,442	3,049	5,877	3,539	713	370,421

Kungl. Maj:ts Befallningshafvande för 1877 yttrat, att den varit »nära medelmåttig», men för periodens fyra öfriga år allesammans, att skörden utfallit »öfver medelmåttan», hvilket otvifvelaktigt vittnar om jordförbättringarnes ändamålsenliga utförande, så att skörden blifver jennare och mindre beroende af ombytlig väderlek. Detta gäller i synnerhet om södra delen af länet, der *mergling*, *konstgödnig* och *täckdikning* allmänt ega rum samt allmogens gamla tvåskiftes- och enskiftesbruk alltnera undanträngas af nyare tiders förbättrade *brukningssätt*.

Angående *handelsprisen å spannmål* återopas nedanstående tab. Litt. D, hvarvid dock torde böra erinras: att från Laholms stad och för åren 1878 och 1879 äfven Falkenbergs stad priserna äro angifna något lägre, än i tabellen upptages; att kronofogden i Varbergs fögderi, som icke meddelat prisen särskildt för hvar och ett af periodens fem år, utan ett medelpris för alla åren, uppgifvit priset för korn till 1 krona 67 öre å 2 kronor 33 öre, således lägre än öfrige kronofogdar och än tabellen efter dem innehåller; att prisen å ärter och bönor äro lemnade från Laholms och Fjäre fögderier samt derföre afse länet nordligaste och sydligaste delar, men just derigenom också gifva en temligen tillförlitlig insigt om prisen äfven i de två mellanliggande fögderierna; att priset å vicker afser endast Laholms fögderi, ty från de öfriga har uppgift derutinnan icke lemnats; samt att om

prisen å blandsäd, lin och hampa icke meddelats någon upplysning af kronobetjeningen.

Om *utförseln af spannmål* från länets tre förnämsta hamnar i Halmstad, Varberg och Falkenberg lemnar nedanstående, på tullkamrarnes derstädes uppgifter grundade tab. Litt. E upplysning, hvarvid dock bör tilläggas, att från Varberg jemväl till utrikes ort utskeppats

år 1876	1,212	kubikfot	ärter,
» 1877	3,322	»	potatis,
» 1878	1,776	»	»
» 1879	2,160	»	»
» 1880	2,080	»	»
» »	2,400	»	linfrö,

äfvensom att också från Halmstad nästan hvarje år af perioden utskeppats potatis, ehuru derom icke erhållits någon uppgift. Vidare hafva under perioden, enligt hamnkontorets i Kungsbacka meddelande till stadens magistrat, derifrån utförts 395,160 kubikfot hafre, hvaraf under år 1880 största delen eller 235,870 kubikfot.

Tullkamrarne i Halmstad och Varberg hafva om *införseln af spannmål* till dessa städer lemnat uppgifter, hvilka sammanfattas i följande tab. Litt. F, hvarjemte från Kungsbacka

Tab. Litt. D.

Uppgift om handelsprisen å spannmål under åren 1876—1880.

	Hvete per	Råg per	Korn per	Hafre per	Potatis per	Ärter per	Bönor per	Vicker per
	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.	kubikfot.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
År 1876	3'40 å 4'50	2'50 å 2'80	2'15 å 2'50	1'50 å 1'55	0'75 å 1'00	2'60 å 3'00	2'40 å 2'50	2'60
» 1877	3'29 å 4'30	2'60 å 3'00	2'15 å 2'90	1'50 å 1'70	0'75 å 0'83	3'10	2'50 å 3'00	2'90
» 1878	2'95 å 4'60	2'15 å 2'80	2'10 å 2'60	1'35 å 1'70	0'80 å 0'95	2'70 å 3'10	2'40 å 3'00	2'90
» 1879	3'15 å 4'30	2'37 å 2'75	1'95 å 2'60	1'25 å 1'70	0'70 å 1'25	2'60 å 3'00	2'40 å 2'50	2'60
» 1880	3'33 å 4'00	2'50 å 3'67	2'15 å 2'60	1'50 å 2'00	0'60 å 0'85	2'60 å 3'00	2'50	3'50

Tab. Litt. E.

Uppgift om utförseln af spannmål från länets större hamnar.

	H a l m s t a d .				V a r b e r g .				F a l k e n b e r g .				S u m m a .			
	Hvete, kb fot.	Råg, kb fot.	Korn, kb fot.	Hafre, kb fot.	Hvete, kb fot.	Råg, kb fot.	Korn, kb fot.	Hafre, kb fot.	Hvete, kb fot.	Råg, kb fot.	Korn, kb fot.	Hafre, kb fot.	Hvete, kb fot.	Råg, kb fot.	Korn, kb fot.	Hafre, kb fot.
År 1876	60,046	16,700	25,413	583,855	1,340	360	1,800	674,585	1,326	1,902	1,800	99,026	62,712	18,962	29,013	1,357,466
» 1877	—	20,710	25,895	459,985	—	2,700	—	423,400	3,449	5,269	44	87,546	3,449	28,679	25,939	970,331
» 1878	3,609	—	26,054	557,580	—	—	—	462,064	876	—	—	73,523	4,485	—	26,054	1,093,167
» 1879	33,609	—	48,207	738,150	—	1,320	660	675,610	4,743	—	420	59,448	38,352	1,320	49,287	1,173,208
» 1880	—	9,450	38,800	427,926	—	5,928	—	601,117	3,430	—	6,592	87,588	3,430	15,378	45,392	1,116,631
Summa	97,264	46,860	164,369	2,767,496	1,340	10,308	2,460	2,836,776	13,824	7,171	8,856	407,131	112,428	64,339	175,685	6,011,403
	3,075,989				2,850,884				436,982				6,363,855			
Eller i medeltal årligen	19,453	9,372	32,874	553,499	228	2,061	492	567,355	2,765	1,434	1,771	81,426	22,486	12,868	35,137	1,202,280
	615,198				570,177				87,396				1,272,771			

6 Hallands län. Tab. Litt. F. Spanmålsinförsel. Införsel af foder- och gödningsämnen. Trädgårdsskötsel. Kemiska stationen.

meddelats, att under perioden blifvit dit införde 66,134 kubikföt råg jemte åtskilliga mjölsorter. Af tullkammaren i Falkenberg har icke lemnats någon upplysning om införsel af spannmålderstädes. Till Halmstad hafva dessutom blifvit införda foder- och gödningsämnen under perioden sålunda:

	Foder- ämnen. Centner.	Gödnings- ämnen. Centner.
År 1876	—	26,575
» 1877	?	?
» 1878	15,940	16,434
» 1879	7,115	23,304
» 1880	12,069	19,378
Summa	35,124	85,691

motsvarande i medeltal årligen omkring 11,708 centner foderämnen och 21,423 centner gödningsämnen. Orsaken, hvarföre tullkammaren i Halmstad ej kunnat lemna fullständiga uppgifter i ofvanberörda och åtskilliga andra afseenden, är den eldsvåda, som, efter hvad nedanför omtalas, år 1880 öfvergick stadens rådhus- och tullkammарbyggnad och hvarvid tullkammarens arkiv till största delen förskingrades.

Om *trädgårdsskötsel* och *fruktträdsodling* gäller fortfarande hvad derom yttrades i berättelsen för åren 1871—1875, hvarvid dock må tilläggas, att länets hushållningssällskap uppmuntrat dertill genom årlig utdelning af fruktträd och belöningar för trädgårdsanläggningar samt att i länet finnes en trädgårdsförening, som har sin styrelse i Halmstad och genom årliga utställningar af och prisutdelningar för trädgårdsalster sökt främja hågen för trädgårdsskötsel och blomsterodling. Till pris vid sistnämnda utställningar har hushållningssällskapet lemnat tvåhundra kronor under hvart och ett af åren 1877, 1878 och 1879.

Länets hushållningssällskap har för öfrigt kraftigt verkat för jordbrukets höjande genom utdelning af belöningar för od-

lingsflit och välskötta jordbruk, genom lemnande af premier till lärlingarne vid länets landtbruksskola och genom anordnande af årliga landtbruksmöten för hela länet i förening med prisbelöningar af jordbrukets alster m. m. I sådant afseende har också hushållningssällskapet åvägbragt inrättandet af *kemiska stationen* i Halmstad med dess särskilda *frökontrollstation* å Nydala, hvilka trädde i verksamhet år 1877 och upprätthållas genom årliga anslag af statsmedel med 3,000 kronor och af hushållningssällskapet med 2,500 kronor. Högsta ledningen är anförd till en af hushållningssällskapet tillsatt styrelse af fem personer med två suppleanter. Af stationerna förrättade analyser åskådliggöras genom följande tabell, som upptager antalet analyser å nedannämnda föremål, nemligen:

	Vid kemiska stationen.										Vid frökontrollstationen.	
	Gödningsämnen.	Foderämnen.	Morgel- och jordarter.	Vin, vatten och födoämnen.	Tekniska produkter m. m.	Tyger.				Summa analyser.	Antal frösoj.	Antal fröprover.
						Summa.	Deraf voro:	arsenikfri.	med spår af arsenik.			
År 1878.....	104	20	9	6	4	471	190	159	122	614	29	160
» 1879.....	83	13	18	4	6	637	291	187	159	761	26	115
» 1880.....	75	24	42	14	17	1,155	415	435	305	1,327	26	75
Summa	262	57	69	24	27	2,263	806	781	586	2,702	81	350

De årliga *landtbruksmötena* för hela länet hafva hållits år 1876 i Kungsbacka, 1877 i Falkenberg, 1878 i Laholm, 1879 i Varberg och 1880 i Halmstad. Om de prisutdelningar, hvilka då egt rum, torde få hänvisas till tab. Litt. G, hvarvid dock bör tilläggas, att utom der upptagna kontanta pris jemväl utdelats: 1876 fem hederspris af silfvermedaljer för åkerbruksredskap och maskiner samt jordbruksalster, 1877 sju silfvermedaljer

Tab. Litt. F.

Uppgift om införsel af spannmål till Halmstad och Varberg från utrikes orter.

	H a l m s t a d .					V a r b e r g .				S u m m a .				
	O m a l e n .			M a l e n .		O m a l e n .		M a l e n .		O m a l e n .			M a l e n .	
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hvete- mjöl.	Rågmjöl.	Råg.	Korn.	Hvete- mjöl.	Rågmjöl.	Hvete.	Råg.	Korn.	Hvete- mjöl.	Rågmjöl.
	K u b i k f o t .			C e n t n e r .		K u b i k f o t .		C e n t n e r .		K u b i k f o t .			C e n t n e r .	
År 1876.....	—	24,570	—	11,520	3,014	—	—	4,840	702	—	24,570	—	16,360	3,716
» 1877.....	—	23,338	3,314	10,481	5,276	13,785	216	5,973	4,266	—	37,123	3,530	16,454	9,542
» 1878.....	2,058	76,705	—	12,163	11,773	53,128	—	7,938	2,969	2,058	129,833	—	20,101	14,742
» 1879.....	—	45,493	—	10,065	9,822	58,687	421	7,670	3,018	—	104,180	421	17,735	12,840
» 1880.....	—	48,759	605	14,082	15,954	47,618	—	11,203	5,405	—	96,377	605	25,285	21,359
Summa	2,058	218,865	3,919	58,311	45,839	173,218	637	37,624	10,360	2,058	392,083	4,556	95,935	62,199
		224,842		104,150		173,855		53,984			398,697		158,134	
Eller i medeltal årligen.....	411	43,773	784	11,662	9,168	34,644	127	7,525	3,272	411	78,417	911	19,187	12,440
		44,968		20,830		34,771		10,797			79,739		31,627	

pris, deraf fyra för hästar och tre för åkerbruksmaskiner, 1878 sexton medaljpris, deraf två för hästar, tre för nötkreatur, en för mejerismör, tre för jordbruksalster, tre för åkerbruksmaskiner, tre för hussløjdsalster och en för maskinberedd torf, 1879 fjorton silfvermedaljer, af hvilka tre för hästar, en för qvigor i flock, en för rotfrukter, sju för åkerbruksredskap och maskiner samt två för gödningsämnen, och 1880 tjugofyra silfvermedaljer, deraf tre för hästar, tio för nötkreatur, fyra för mejeriprodukter, fyra för åkerbruksredskap och maskiner, en för jordbruksalster och två för alster af hussløjd.

Genom dessa prisutdelningar har hushållningssällskapet ej allenast beredt ökad intresse för sjelfva landbruksmötena, utan jemväl betydligt uppmuntrat länets jordbrukare att vinnlägga sig om *husdjursafvelns* förbättrande och kreatursstammens förökande. Om i sistnämnda hänseende anställes jemförelse emellan åren 1875 och 1880, visar sig, att vid nämnda två års slut underhölls i länet följande antal husdjur, nemligen:

	Vid 1875 års slut.	Vid 1880 års slut.	I procenttal uträknad	
			tillök- ning.	minsk- ning.
Hästar öfver 3 år gamla	15,079	16,335	8.33	—
Do under do	3,760	4,291	14.12	—
Oxar	6,540	6,433	—	1.64
Tjurar	1,055	1,097	3.98	—
Kor	43,513	48,296	10.99	—
Ungnöt under 2 år	18,724	20,061	7.14	—
Får	54,460	55,978	2.79	—
Getter	1,024	611	—	40.33
Svin	11,880	15,805	33.04	—
Bistockar	1,454	1,625	11.76	—

Tages landsbygden särskildt, blifver förhållandet med obetydlig skillnad nästan detsamma, hvarvid dock bör anmärkas: att getter vid periodens slut icke funnits i städerna; att ej heller bistockar uppgifvits vara i städerna underhållne vid 1880 års slut; och att antalet svin i städerna minskats från 560 till 520, hvartill orsaken otvifvelaktigt bör sökas i de, med hänsyn till sundheten, numera mycket skärpta vilkoren för rättighet att i stad uppföda dylika djur.

När nu ofvan uppvisade ökning af kreatursstammen, särskildt koladugården, sammanställes med de under perioden inom länet skedda jordförbättringarne samt skördens jemnhet och godhet under alla åren utom ett, torde deraf klart framgå, att jordbruk och boskapsskötsel inom länet gjort stora framsteg under perioden, likasom det svårigen lär kunna förnekas, att Halland med hänsyn till dess areal numera är en af rikets bästa sädesprovinser.

Hästrasens förbättring har fortgått och omfattats med allt mera intresse; och för åstadkommande af goda arbetshästar har hushållningssällskapet fortfarande gjort uppoffringar. Af de i förra berättelsen omtalade norska hingstarne hafva tre blifvit sålde och en nedslagtad, sedan de befunnits olämplige såsom beskillare. Deremot har hushållningssällskapet låtit inköpa och vid auktioner till landbrukarne inom länet försälja år 1876 elfva hingstar och år 1880 sex hingstar af Ardenncerras, för att tillhandahållas såsom beskillare. Den af staten anordnade årliga premieringen af hästar inom länet har under alla åren försiggått på två ställen, nemligen i Halmstad och Varberg. Derom torde få återopas tab. Litt. H med erinran, dels att hushållningssällskapet bestrider halfva kostnaden för de utdelade prisen samt dels att nästan alla hingstarne och flera af fölstona prisbelönats flera år å rad.

För *hornboskapsrasens* förbättrande har hushållningssällskapet kraftigt bidragit ej allenast genom prisutdelningarne vid de årliga landbruksmötena för länet, utan äfven genom att låta inköpa och å auktioner mot goda betalningsvilkor till länets jordbrukare försälja goda afvelsdjur, anskaffade dels från utlandet och dels inom riket. De vanligaste raserna äro korthorns- och ayrshire-raser jemte blandningar af dem med landtraser.

Mejerier finnas på alla större gårdar inom länet och äfven hos flera af allmogen; och mejeriskötseln har gått betydligt framåt, isynnerhet sedan länets hushållningssällskap från och med 1878 anställt och aflönar en länsmejerska, hvilken meddelar undervisning i smör- och ostberedning m. m.

Schäferier i egentlig mening finnas icke inom länet, men åt uppfödandet af *får* och *fårrasens* förbättring egnas dock mycken uppmärksamhet på de större egendomarne inom länet. Likaledes uppfödas äfven *svinkreatur* mestadels till husbehof, men stundom äfven till afsalu.

Tab. Litt. G.

Uppgift om verkställda prisutdelningar vid landbruksmötena inom länet.

	Hästar.		Nötkreatur.		Får, svin och höns.		Mejeri- produkter.		Jordbruks- och trädgårds- alster.		Åkerbruks- redskap och maskiner.		Produkter af hussløjd.		Maskintorf.		Summa.	
	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.	Antal pris.	Värde.
År 1876	9	410	17	520	8	200	8	170	6	60	2	40	9	75	—	—	59	1,475
» 1877	12	525	15	385	6	100	14	140	8	50	5	40	18	90	—	—	78	1,330
» 1878	12	300	55	672	9	80	16	190	6	48	3	95	27	86	4	60	132	1,531
» 1879	15	555	22	450	3	65	12	122	12	94	4	35	38	132	—	—	106	1,453
» 1880	18	420	34	680	8	80	12	150	10	60	4	20	10	60	—	—	96	1,470
Summa	66	2,210	143	2,707	34	525	62	772	42	312	18	230	102	443	4	60	471	7,259

Om värden af fjäderfän och bin gäller fortfarande hvad berättelsen för förra femårsperioden derom innehåller, likväl med den skilnad, att hönsgården å Maredskärr i Slättåkra socken indragits, såsom tillskyndande sin egare förlust, och att år 1880 biskötselns uppmuntrats genom föredrag och praktisk undervisning af sekreteraren hos föreningen »Biskötselns vänner» i Göteborg, löjtnanten Hj. Stålhammar, som för sådant ändamål fått ersättning sig anvisad af länets hushållningssällskap.

Men hvad som utöfver förut angifna omständigheter väsentligen bidragit till i synnerhet boskapskötselns uppdrivande är dels de högre pris å kreatur och ladugårdsprodukter, äfven om samma priser icke ställa sig så högt som under förra perioden, dels ock de tillfällen till lättare afsättning på utlandet, hvilka under de senare åren yppat sig genom lifligare ångbåts- trafik ej blott såsom förut på Danmark utan äfven på England. Handelsprisen å lefvande kreatur och ladugårdsprodukter kunna anses hafva under perioden utgjort i medeltal:

för hästar	omkring 400 ⁰⁰ kr. per stycke,
» oxar.....	» 350 ⁰⁰ » » par.
» kor af god beskaffenhet ..	» 125 ⁰⁰ » » stycke,
» får	» 12 ⁰⁰ » » d:o
» svin, årsgamla.....	» 43 ⁰⁰ » » d:o
» höns.....	» 0 ⁷⁵ » » d:o
» gäss, slagade	» 0 ³⁷ » » skålpund,
» fläsk.....	» 6 ⁰⁰ » » 20 skålpund,
» kött.....	» 5 ⁰⁰ » » d:o

för mjölk	omkring 0 ²⁸ kr. per kanna,
» smör.....	» 0 ⁷⁵ » » skålpund,
» ost, simplare	» 0 ³⁵ » » d:o
» ägg	» 0 ⁸⁰ » » tjög,
» ull	» 1 ⁰⁰ » » skålpund.

För länets särskilda fögderier äro ifrågavarande handelspris uppgifna, på sätt i tab. Litt. I upptages; hvarjemte kronobetjeningen meddelat, att ungreuter i Halmstads fögderi kostat 25 å 100 kronor, gödkalfvar i Varbergs fögderi 4 å 6 kronor per 20 skålpund lefvande vigt, honung i Halmstads fögderi 25 å 30 öre skålpundet och hudar äfven i Halmstads fögderi 3 å 4 kronor per 20 skålpund. Likaledes uppgifves från Halmstads fögderi, att kreatursgödning eger rum å de större gårdarne och att de gödda kreaturen afyttras till Danmark. I fråga om utförsel af kreatur och ladugårdsprodukter har tullkammaren i Halmstad meddelat, att såsom hufvudsakliga exportartiklar derifrån utskleppats:

år 1876: 20,600 skålpund smör, hvaremot uppgift om kreatursexport det året saknades;

år 1877: 33 nötkreatur, 6 får, 76 svin och 16,800 skålp. smör;

år 1878: 105 nötkreatur, 24 får, 117 svin och 19,900 skålpund smör;

år 1879: 535 nötkreatur, 670 får, 499 svin och 286,200 skålpund smör;

år 1880: 430 nötkreatur, 755 får, 444 svin och 305,100 skålpund smör;

Tab. Litt. H.

Uppgift om prisbelöning af hästar inom länet.

År	Antal egare till prisbelönta hästar.	Hingstar.						Fölston.			Unghästar.			Summa af									
		Antal prisbelönta.	Prisbelöning		Antal prisbelönta.	Prisbelöning		Antal prisbelönta.	Prisbelöning		prisbelönta hästar.	utdelade priser											
			kontant.	skådepenningar i värde.		kontant.	skådepenningar i värde.		kontant.	skådepenningar i värde.		kontant.	skådepenningar i värde.	Summa.									
År 1876	35	8	1,050	—	6	80	9	550	—	—	—	35	—	—	136	—	52	1,600	—	142	80	1,742	80
» 1877	41	14	1,800	—	13	60	7	450	—	—	—	34	—	—	159	20	55	2,250	—	172	80	2,422	80
» 1878	38	11	1,500	—	6	80	13	825	—	—	—	32	—	—	139	60	56	2,325	—	146	40	2,471	40
» 1879	26	12	1,650	—	6	80	—	—	—	—	—	27	—	—	123	60	39	1,650	—	130	40	1,780	40
» 1880	35	11	1,000	—	6	80	9	500	—	—	—	29	90	—	197	20	49	1,590	—	204	—	1,794	—
Summa	175	56	7,000	—	40	80	38	2,325	—	—	—	157	90	—	755	60	251	9,415	—	796	40	10,211	40
Eller i medeltal för hvarje år.....	35	11	1,400	—	8	16	7 å 8	465	—	—	—	31	18	—	151	12	50	1,883	—	159	28	2,042	28

Tab. Litt. I.

Uppgift om handelsprisen å lefvande kreatur och ladugårdsprodukter inom länet åren 1876—1880.

Fögderiets namn.	Hästar per stycke.	Oxar för paret.	Kor per stycke.	Får per stycke.	Svin per stycke.	Gäss, slagade, per skålpund.	Fläsk per 20 skålpund.	Kött per 20 skålpund.	Mjök per kanna.	Smör per skålpund.	Ost per skålpund.	Ägg per tjög.	Ull per skålpund.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
I Fjäre fögderi	200 å 600	300 å 400	100 å 150	10 å 20	25 å 80	0 ⁴⁰ å 0 ⁵⁰	6 å 7	4 å 7	?	0 ⁷⁵ å 0 ⁹⁰	0 ²⁵ å 0 ⁴⁰	?	0 ⁷⁵ å 1 ⁰⁰
» Varbergs »	200 å 600	300 å 450	75 å 300	?	?	?	?	?	0 ¹² å 0 ²⁵	0 ⁵⁰ å 0 ⁸⁴	0 ²⁵ å 0 ⁵⁰	0 ⁵⁸ å 1 ⁰⁰	?
» Halmstads »	150 å 500	250 å 400	50 å 200	?	25 å 35	0 ²⁵ å 0 ³³	?	?	0 ²⁵ å 0 ³⁰	0 ⁶⁷ å 1 ¹²	0 ¹⁷ å 0 ⁵⁰	0 ⁶⁷ å 1 ⁵⁰	1 ⁰⁰ å 1 ²⁵
» Laholms »	400 å 600	300 å 400	75 å 150	8 å 15	45 å 50	0 ³⁰ å 0 ⁴⁰	5 å 6	4 å 5	?	0 ⁶⁷ å 0 ⁷⁵	0 ²⁵ å 0 ⁷⁵	0 ⁶⁰	1 ²⁵
» hela länet.....	150 å 600	250 å 450	50 å 300	8 å 20	25 å 80	0 ²⁵ å 0 ⁵⁰	5 å 7	4 å 7	0 ¹² å 0 ³⁰	0 ⁵⁰ å 1 ¹²	0 ¹⁷ å 0 ⁷⁵	0 ⁵⁸ å 1 ⁵⁰	0 ⁷⁵ å 1 ²⁵

hvaraf torde få dragas den slutsatsen, att landmännen i länets södra del börja alltmera inse fördelen af att uppföda kreatur och bereda smör till afsalu på utlandet, desto hellre som ännu större partier kreatur och smör från länet föras till inrikes hamnar utom länet och derifrån exporteras på utlandet.

Någon omfattande *farsot bland husdjuren* har icke under perioden förekommit, men såsom ett anmärkningsvärdare fall af husdjursjukdomar må nämnas, hurusom på hösten 1879 hornboskapen å egendomen Fjeldalen i Harplinge socken angreps af någon sjukdom, som af länsveterinären förklarades vara *mjeltbrand*, men af annan veterinär inom länet ansågs icke vara smittosam. Af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande föreskrifna skyddsåtgärder vidtogos emellertid och medförde snart åsyftad verkan. Vidare uppträdde *qvarnan* under våren och sommaren 1880 farsotartad med stor utbredning inom Fjäre härad, men medförde jemförelsevis få dödsfall. Distriktsveterinären i Varberg har uppgifvit, att inom hans distrikt 600 hästar varit under perioden angripna af qvarna och att af dem 20 dött. Dessutom hafva här och der i länet nästan hvarje år af perioden förekommit enstaka fall af *rots* bland hästar. Några fall af *elakartad katarrhalfeber* hos nötkreaturen inträffade under augusti 1877 å Öinge i Asige socken och under juli 1879 i Årstads by. Inom veterinärens i Varberg distrikt hafva ock under perioden inträffat 16 fall af *mjeltbrand hos svin*, deraf tre med dödlig utgång.

Förhållandet med *stängseln* har under denna period varit detsamma som under den nästföregående.

Att utvandringen af arbetsfolk minskat tillgången på jordarbetare och bidragit att höja *dagsverksprisen*, torde väl icke kunna förnekas; men någon egentlig brist på arbetsfolk har icke försports, och de många ökade tillfällena till arbetsförtjenst hafva säkerligen mera än utvandringen varit bestämmande i fråga om dagsverksprisen. Dessa hafva, enligt kronobetjeningens uppgifter, i allmänhet varit: för mansdagsverke om vintren högst 1 krona, lägst 75 öre i norra och högst 1 kr. 50 öre, lägst 1 kr. i södra delen af länet samt om sommaren högst 1 kr. 50 öre, lägst 1 kr. i norra och högst 2 kr., lägst 1 kr. 50 öre i södra delen af länet; och för qvinnsdagsverke sommartiden högst 1 kr. och lägst 67 öre samt vintertiden högst 75 öre och lägst 40 öre. En jemförelse emellan dessa dagsverkspris och dem, länet hushållningssällskap årligen uppgifvit, lemnas af följande tabellariska uppställning:

	Mansdagsverke,				Qvinnsdagsverke,			
	sommar-,		vinter-,		sommar-,		vinter-,	
	högst. Kr.	lägst. Kr.	högst. Kr.	lägst. Kr.	högst. Kr.	lägst. Kr.	högst. Kr.	lägst. Kr.
Enligt kronobetjeningen.....	2'00	1'00	1'50	0'75	1'00	0'67	0'75	0'40
Enligt hushållningssällskapet	2'00	1'00	1'33	0'83	1'00	0'50	0'75	0'42

Hvarvid tillika bör uppmärksammas, att hushållningssällskapet har dagsverksprisen högst år 1876 och lägst 1878 och 1879.

C) **Skogshushållning.** Härom meddelas numera så fullständiga upplysningar genom Eders Kungl. Maj:ts Skogsstyrelse uti »Bidrag till Sveriges officiella statistik», att föga återstår för Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att dervid tillägga. Under perioden hafva för *skogsodling* blifvit inköpte egendomen Oxhult i Hishults socken och hemmanet Kila m. fl. i Gällareds socken, hvaraf bildats de enda två kronoparker, hvilka, kallade Oxhult och Kila med Bökhult, vid periodens slut funnos inom länet och lära omfatta tillsammans 22,327 kvadratref 20 kvadratstänger. *Boställens, kyrkans, läroverks och fromma stiftelsers skogar* inom länet angifvas utgöra 109,585 kvadratref 40 kvadratstänger, *Kronans flygsandsfält* 13,615 kvadratref 95 kvadratstänger och enskildes under skogsbetjeningens uppsigt ställda flygsandsfält 15,702 kvadratref 2 kvadratstänger. Ytvinden af enskildes öfriga flygsandsfält är icke känd och ej heller ytvidden af enskildes skogar och skogsmarker. Enstämmigt upplyses emellertid, att enskilde inom länet icke hafva nämnvärd timmerskog till afsalu, utan att nästan all större skog, som i förädlad form utskeppas från länets hamnar, afverkats i och kommit från Småland och Vestergötland. Det enda hufvudsakliga, som numera från skogar inom länet utskeppas, är ek- och bokstäfver samt bok- och björkved, som från enskildes skogar afverkas utan att återväxten befrämjas.

Om *utförseln af skogsprodukter* från länets hamnar i Halmstad, Varberg och Falkenberg hafva tullkamrarne derstädes lemnat uppgifter, hvilka sammanfattats i tab. Litt. K, hvarvid dock bör tilläggas: att bjelkar och sparrar under periodens fyra senare år utskeppats endast från Halmstad; att under samma år bräder och plankor icke utskeppats från Varberg; att taksticker och spån under periodens tre senare år utförts endast från Falken-

Tab. Litt. K. Uppgift å de hufvudsakligaste skogsprodukter, som utskeppats från Halmstad, Varberg och Falkenberg.

	Bjelkar och sparrar.	Bräder och plankor.	Ved af alla slag.	Pitprops eller grufstolpar		Stäfver af ek och bok.	Taksticker och spån.	Ekbark.
				från Halmstad.	från Varberg o. Falkenberg.			
				Kubikfot.	Stycken.			
År 1876.....	437,063	436,309	262,724	400,746	549,931	3,029,538	6,479	30,960
» 1877.....	342,012	874,639	? 7,216	?	264,820	? 303,108	—	40,790
» 1878.....	214,989	562,878	88,424	256,108	825,517	1,874,546	113	26,950
» 1879.....	370,359	1,108,153	197,545	327,968	585,482	3,136,623	158	11,800
» 1880.....	661,079	1,135,181	156,594	1,304,766	1,245,423	3,797,210	128	34,503
Summa	2,025,502	4,117,160	712,503	2,250,588	3,471,173	12,141,025	6,578	145,000
Eller i medeltal årligen	405,100	823,432	176,322	572,397	694,234	2,959,479	1,375	29,000

berg och icke något år från Halmstad; samt att deremot, utöfver hvad tabellen upptager, utskleppats från Varberg: år 1876 dels 63,660 st. jernvägssyllar, dels 96 st. årämnen och dels för 9,150 kronors värde andra inhemska träslag; år 1877 dels 15,300 kubikfot furu- och grantimmer under 8:3 tum i lilländan och dels andra inhemska träslag för 30 kr.; år 1878 dels 32,143 st. jernvägssyllar, dels 4,000 kubikfot furu- och grantimmer och dels 40 st. årämnen; år 1879 dels 200 st. årämnen och dels andra inhemska träslag för 40 kronors värde; samt år 1880 snickeriarbeten för 120 kr.; och från Falkenberg år 1879: 2,949 st. läkter och år 1880: 33 st. läkter; att ved icke under perioden utskleppats från Falkenberg; att Halmstads tullkammare af förut omtalad orsak icke kunnat lemna uppgift om utskleppad ved, pitprops och stäfver under 1877; samt att af denna anledning medeltalen för berörda trävaror uträknats endast efter de fyra öfriga åren af perioden. Enligt erhållet meddelande hafva å *Halmstad—Jönköpings jernväg*, sedan den med september månads början år 1877 öppnats för allmän trafik, fraktats skogsprodukter, beräknade i kubikfot, sålunda:

	Från stationerna inom		Summa.
	Småland.	Halland.	
År 1877.....	155,882	343,880	499,762
» 1878.....	967,745	603,910	1,571,655
» 1879.....	835,962	456,177	1,292,139
» 1880.....	1,628,657	697,780	2,326,437
Summa	3,588,246	2,101,747	5,689,993

motsvarande i medeltal för hvarje af de tre senare åren omkring 1,730,000 kubikfot; och som största delen af de sålunda fraktade skogsprodukterna utgjort bjelkar, plankor, bräder och pitprops samt nedforslats till Halmstad för att skeppas, visar sig deraf, att under åren 1878—1880 sådana från Halmstad skeppade trävaror nära nog uteslutande ditkommit från de utmed jernvägen belägna sågverken, hvilka nästan alla, eftersom jernvägen löper utmed Nissa- och Laga-årne, drifvas med vatten och erhålla råvaran genom flottning i vattendragen från derintill belägna skogar i Småland.

Såsom förut är antydt, afverkas länets enskilda bok- och björkskogar i allmänhet af deras egare utan urskiljning och tanke på återplantering; men deremot har hos många bland länets landtmän vaknat håg för *odling af barrskog*, så att på flera ställen finnas vackra uppväxande ungsogor eller skogsplanteringar, såsom å Öringe utmark och å hemmanen Elfvasjö.

Svedjande, kolning, tjärnbränning och dylikt förekomma numera ytterst sällan inom länet, och ej heller finnas fabriksinrättningar, som bidraga till de få återstående skogarnes nedhuggning, men deremot hafva under perioden inträffat flere skadliga *vädeldar å enskildes skogar* i Halmstads och Laholms fögderier, nemligen:

1:o) Inom Halmstads fögderi: en i Vessige socken öfver 12 tunnlands vidd, två i Abilds socken, hvarvid skog mer och mindre skadats, utan att dock ytvidden uppgifvits, en i Årstads socken öfver 25 tunnland, en i Qvibille socken öfver 150 tunnland och en i Gällareds socken öfver 200 å 300 tunnland, af

hvilka skogseldar de flesta uppkommit genom underlåtenhet af nödig tillsyn vid torfbränning; och

2:o) Inom Laholms fögderi: en år 1878 i Hyltan å 40 tunnland och en samma år i Bökhult å 15 tunnland, hvilka skogseldar orsakade en gemensam skada, som uppskattats till 7,000 kronor, samt en år 1880 å mera än 400 tunnland dels planterad och dels sjelfsådd ungskog på Öringe utmark, hvilken högst värdefulla ungskog, tillhörig possessionaten och kommandören C. Hammar, förstördes; varande desse tre skogseldar vållade genom oförsigtighet vid torf- och ljungbränning, som hvarje vår förekommer inom fögderiet.

Å enskildes egor inom länets två nordliga fögderier hafva deremot icke inträffat några skogseldar under perioden.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts och *kronans skogar* och flygsandsfält samt enskildes under skogsstatens uppsigt ställda flygsandsfält är uppgifvet, att *skogseldar* hemsökt: den 25 mars 1876 Galgberget vid Halmstad, der omkring tre qvadratref ung tallskog förstördes; år 1879 Skummeslöfs norra kronoflygsandsfält, dervid elden gick öfver omkring 112 qvadratref ljungbeväxt mark; samt år 1880 dels 5 qvadratref ljungmark inom Oxhults kronopark, hvilken eldskada förorsakades genom en grannes vårdslösa svedjande, dels ock Kila kronopark, å hvilken den under de senaste tre åren å 575 qvadratref 20 qvadratstänger uppdagna unga barrskogen helt och hållet förstördes.

Bränntorf, hvarpå länet har riklig tillgång, och *stenkol* få ersätta bok-, björk- och furuved, i den mån tillgången derpå minskas och dess pris derföre stegras. På sätt Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegii underdåniga berättelser om utrikes handel och sjöfart gifva vid handen, införas jemförelsevis ganska betydliga partier stenkol årligen till Halmstad, Varberg och Falkenberg; men äfven till Kungsbacka hafva under perioden inkommit 62,254 kubikfot stenkol, som antagligen blifvit företrädesvis använda till bränsle i stället för ved.

Prisen å skogsprodukter och stenkol äro angifna sålunda: inom Laholms fögderi:

bokved 12 å 20 kronor pr långfamn om nära 288 kubikfot,
björkved 10 å 18 » » » » »
barrved 1:50 å 2 » » lass,
torf 2 å 3 » » »
stenkol 1:50 » » fem kubikfot;

inom Halmstads fögderi:

timmer, bjelkar och bandträ 0:14 å 0:18 kronor pr fot,
bräder 5 å 6 kronor pr tolt,
bokved 10 å 15 kronor pr långfamn,
björkved 6 å 7 » » »

inom Varbergs fögderi:

timmer 12 å 25 kronor pr tolt,
bokved 25 å 30 » » kubikfamn,
björkved 15 å 20 » » »
barrved 8 å 12 » » »
torf 5 å 6 » » lass

stenkol 0:30 å 0:34 kronor pr kubikfot;

från Kungsbacka stad:

bräder ungefärligen 2:50 å 3 kronor pr tolt,
stockar ungefärligen 5 å 6 kronor pr tolt;

men från öfriga städer och Fjäre fögderi hafva prisunderättelser uteblifvit; och torde derjemte få hänvisas till berättelsen för förra femårsperioden.

Skogsstaten i länet utgjordes vid 1880 års slut af en jägmästare, en extra jägmästare, sex ordinarie kronojägare med lön och två extra kronojägare utan lön samt två planteringsvaktare för enskildes under skogsstatens uppsigt ställda flygsandsfält.

Inom länet finnes dessutom »Hallands skogsodlingssällskap» med stadgar, antagna den 22 januari 1878, hvilket sällskap bildades af herr kammarjunkaren Th. Gyllensköld. Om dettas verksamhet torde få hänvisas till tab. Litt. L, dervid dock bör tilläggas, att sällskapet har sju egna plantskolor, spridda öfver hela länet, samt att frö och plantor utlemnas dels utan ersättning af emottagarne och dels emot mycket billig betalning af requirenter.

D) Beträffande Rofdjurs utödande lemna numera Eders Kungl. Maj:ts Skogsstyrelses underdåniga berättelser i »Bidrag till Sveriges officiella statistik» alla erforderliga och tillgängliga upplysningar. Endast det må tilläggas, att i länet knappast finnas andra mera skadliga rofdjur än räfvar och hökar, men att några särskilda åtgärder för deras utrotande icke under perioden vidtagits eller varit af behofvet påkallade, såvida man ej vill dit hänföra det af länets landsting år 1877 för tre år fattade beslut, att kommun, som bestämde fyra kronor skottpenningar för räf, egde af landstingsmedel återfå hälften af hvad kommunen sålunda finge i skottpenningar utgifva. Om antalet af rofdjur dödade husdjur åberopas jemväl förenämnda underdåniga berättelser.

E) Fabriker, manufaktur och handverk. Om dessa lemna Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegii underdåniga berättelser numera fullständiga upplysningar, till hvilka Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande torde få hufvudsakligen hänvisa.

Af de i förra berättelsen uppräknade anmärkningsvärdare fabriker hafva *Anderstorps mekaniska bomullsspinneri*, *Slottsmöllans klädesfabrik* vid Halmstad, *Varbergs mekaniska verkstad* och de begge *ölbryggerierna i Halmstad* under hela nu ifrågasvarande period drivits med kraft och fördel samt gått framåt, såsom af medföljande jemförelsetabell Litt. M. bestyrkes. De begge bryggeriernas tillverkningar år 1880 angifvas noggrannare sålunda:

	Porter.	Öl.	Dricka.	Mäsk.	Hela tillverkningsvärdet.	
	Kannor.	Kannor.	Kannor.	Kubikfot.	Kronor.	
Östra bryggeriet	500	137,400	12,400	7,300	72,600	—
Appellöftiska d:o	—	115,501	13,512	6,876	61,333	20
Summa	500	252,901	25,912	14,176	133,933	20

Hvad Slottsmöllan beträffar, utmärker jemförelsetabellen visserligen en minskning i tillverkningsvärdet, men detta torde ej innebära, att fabriken verksamhet gått tillbaka, så mycket mindre som den tillverkade varumängden år 1880 varit större än 1875 och känt är, att fabriken skötes med ovanlig klokhet, urskiljning och driftighet samt gifver betydlig årlig vinst. Snarare kan antagas, att fabriken verksamhet redan vid periodens början varit uppdrifven så högt, som med efterfrågan och rådande konjunkturer är förenligt; och detta synes bekräfta sig, om jemförelsen utsträcker till periodens alla fem år. Det befinner sig då, att verksamheten under de särskilda åren varit följande:

Tab. Litt. L.

Uppgift om Hallands skogsodlingssällskap, stiftadt 1878.

	Antal medlemmar.	Utlemdade furu- och graufrön. Skålpund.	Utlemdade furu- plantor. Stycken.	Inkomster af			Brist. Kronor.	Summa. Kronor.	Skuld från föregående år. Kronor.	Utgifter. Kronor.	Behållning till nästa år. Kronor.					
				ledamots- afgifter m. m. Kronor.	anslag af länets hushållnings- sällskap. Kronor.											
Från d. 1/7, 1878 till d. 1/7, 1879.....	274	286	42,000	1,172	—	—	305	22	1,477	22	—	—				
» » 1879 » » 1880.....	415	—	—	282	—	—	112	44	394	44	112	22	89	22	—	—
» » 1880 » » 1881.....	484	537	159,500	350	—	1,700	—	—	2,050	—	—	44	1,602	65	334	21

Tab. Litt. M.

Jemförelse beträffande de förnämsta fabrikers i länet verksamhet åren 1875 och 1880.

	Tillverkad varumängd.					Tillverkningsvärde.					
	1875.	1880.	Ökning (+) eller minskning (-)		1875. Kronor.	1880. Kronor.	Ökning (+) eller minskning (-)		1875. Kronor.	1880. Kronor.	
			i varumängd.	i procent.			i värdet. Kronor.	i procent.			
Anderstorps bomullsspinneri..... antal garnbundtar	26,032	35,043	+ 9,011	34.6	232,760	—	262,822	50	+ 30,062	50	12.9
Varbergs mekaniska verkstad..... » centner jern	4,500	1) 4,800	+ 300	6.7	65,000	—	1) 69,400	—	+ 4,400	—	6.8
Slottsmöllans klädesfabrik..... » fot kläde....	565,575	629,250	+ 63,675	11.3	1,432,123	22	1,382,697	11	— 49,426	08	3.5
Ölbryggerierna i Halmstad..... » kannor.....	369,806	421,073	+ 51,267	13.9	123,848	—	133,993	20	+ 10,145	20	8.2

1) Dessa belopp äro ej fullt rigtiga, utan approximativa, ty nödig uppgift saknas.

	Tillverkad mängd kläde i fot.	Tillverkningsvärde. Kronor.
År 1876	510,680	1,270,516
» 1877	811,728	1,954,150
» 1878	719,763	1,545,785
» 1879	605,036	1,175,679
» 1880	629,250	1,382,697
Summa	3,276,457	7,328,827
Eller i medeltal årligen	655,291	1,465,765

motsvarande med hänsyn till femårsperioden 1871—1875, då tillverkningen och dess värde utgjorde i årligt medeltal 611,252 fot och 1,502,234 kronor samt således voro jemförelsevis ganska höga, en tillökning under femårsperioden 1876—1880 i varumängd af 44,039 fot kläde eller 7.20 procent, men en minskning i tillverkningsvärde af 36,469 kr. eller 2.43 procent.

Utom ofvannämnda fabriker finnes vidare i Halmstad å det genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 21 december 1877 under staden lagda området eller i den s. k. östra förstaden *Halmstads gjuteri och mekaniska verkstad*, som började sin verksamhet på hösten 1875 och sedan oafbrutet varit i gång. Till gjuteriet och verkstaden höra en ångmaskin om 15 hästars kraft, en kupolugn om två fots diameter, tre smideshårdar, en plan-svarf om fyra fots skifva, fem jernsvarvar af olika storlekar, en större och en mindre hyfvelmaskin, tre mindre bormaskiner, två ventilatorer och en svängkran. Å gjuteriet och verkstaden förädlades år 1880, enligt egarnes uppgift, 3,173 centner jern med ett tillverkningsvärde af 16,952 kr. 67 öre.

Steninge glasbruk har visserligen under nästan hela perioden varit i gång, men icke drifvits med fördel, utan, i följd af låga pris å glasvaror och kanske ej fullt ändamålsenlig skötsel, gått med förlust, så att bolaget, som egde glasbruket, slutligen på senhösten 1880 nödgades göra konkurs, då dess verksamhet upphörde. Under 1876, 1877 och 1878 tillverkades buteljer och s. k. småglas, men sistnämnda år uppfördes en ny hytta för tillverkning af fönsterglas. Myckenheten och värdet af de tillverkade glasvarorna hafva icke uppgifvits.

I Söndrums socken bedrifves ett ej obetydligt *stenhuggeri* af ett aktiebolag under namn af Halmstads stenhuggeriaktiebolag, hvars styrelse har sitt säte i Halmstad, der också bolagsmännen nästan uteslutande äro boende. Bolaget, hvars bolagsordning är af Eders Kungl. Maj:ts nådiga fastställd den 25 juni 1875, började sin verksamhet den 1 februari 1876; och värdet af bolagets tillverkning, deruti för 1876 jemväl inbegripes då af förut varande stenhuggare inköpt gatsten, är för periodens särskilda år uppgifven sålunda:

	För gatsten.		För storsten.		Summa.	
	Kronor.		Kronor.		Kronor.	
År 1876	34,249	50	4,460	—	38,709	50
» 1877	26,350	96	8,969	58	35,320	54
» 1878	50,312	10	971	19	51,283	29
» 1879	44,846	53	1,810	90	46,657	43
» 1880	39,296	82	5,795	08	45,091	90
Summa	195,055	91	22,006	75	217,062	66

I sammanhang härmed må intagas af tullkammaren i Halmstad meddelad uppgift om utförsel från nämnde stad af tuktad gatsten, innehållande, att derifrån utskleppats dylik sten:

År 1876 för ett värde af	kr. 48,570,
» 1878 " "	" 46,920,
» 1879 " "	" 56,010,
» 1880 " "	" 62,050,

hvaremot tullkammaren förmält sig sakna uppgift för 1877. Då åtminstone högst obetydlig utförsel af annan tuktad gatsten egt rum, än den af stenhuggeriaktiebolaget tillverkade, torde få antagas, att det af tullkammaren angifna värdet utgör stenens försäljningsvärde och väsentligen derföre är högre än angifna tillverkningsvärdet.

Varbergs stenhuggeri, som finnes omtaladt i de till Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegium aflättna uppgifter, har under perioden fortgått utom möjligen under någon del af 1880, sedan Varbergs slott upphört att vara straffängelse; men såväl härom, som beträffande stenhuggeriets tillverkning och dennas värde år 1880 saknas uppgift.

Af de i förra berättelsen omnämnda *sågverk* hafva Viskabro ångsåg och Laholms sågverk upphört med sin verksamhet, det senare under år 1880, sedan det öfvergått till andra egare, hvilka numera i följd af förändrade arrendeförhållanden beträffande Laholms kungsladugård, å hvilkens område sågverket varit beläget, tillgodogjort sig den på nytt arrenderade vattenkraften för annat ändamål och derföre helt och hållet omändrat sågverket till annat verk. Forsabacka ångsåg har uppgifvits icke hafva blifvit använd under perioden och ej heller Oskarsströms sågverk. Under de tre första åren af perioden, 1876, 1877 och 1878, skedde tillverkning å Johansfors sågverk, hvarefter äfven detta stått obegagnadt. Deremot har Hertings ångsåg varit i gång några månader hvarje år af perioden, men hvarken om dess eller om Laholms och Johansfors sågverks tillverkningar hafva vederbörande lemnat Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande besked. Ett år 1876 eller 1877 anlagdt nytt sågverk, Nyebro i Torups socken, tillhörigt Nyebro aktiebolag, måste efter knappt två års verksamhet upphöra, då bolaget i januari 1879 nödgades göra konkurs. I allmänhet hafva förhållandena under perioden varit ogynnsamma för länets träförädlingsfabriker, hvartill orsaken torde böra sökas i de under perioden ständigt fallande prisen å plank och bräder. Sedan Halmstad—Jönköpings jernväg öppnats för allmän trafik till Vernamo och Hörle, torde det ock hafva befunnits förmånligare att hafva sågverken förlagda i Småland närmare skogarne.

Jemte här ofvan särskildt afhandlade fabriker af större betydelse funnos inom länet år 1880 i gång två *färgverier*, tre *garfverier*, ett *pappersbruk* och flera större eller mindre *tegelbruk*; hvarjemte länet vid 1880 års slut hade 614 olika slags *handtverkare* med 280 arbetare och 556 kronor bevilling för rörelse.

Bränvinsbränning har icke under perioden egt rum hvarken i länets tre nordliga fögderier eller i någon af länets städer, utan endast i Laholms fögderi, hvarom för periodens särskilda år lemnas följande upplysning i tabellform:

År	Antal under året drifna brännerier.	Tillverkad kantall bränvin.	Erlagd tillverkningsafgift.	
			Kronor.	
År 1876.....	6	187,655·5	150,124	40
» 1877.....	6	148,619·8	118,895	84
» 1878.....	5	128,899·0	103,119	20
» 1879.....	5	95,426·3	84,544	70
» 1880.....	5	87,848·4	87,848	40
Summa	27	648,449	544,532	54
Eller i medeltal årligen	5	129,689·8	108,906	51

utmärkande dels en fortgående årlig minskning af tillverkad bränvin och dels i förhållande till den föregående femårsperioden en minskning i tillverkning af något mera än en procent, men en ökning i tillverkningsafgift af 4·7 procent, hvilken ökning uteslutande beror på tillverkningsafgiftens höjning.

Likason under föregående femårsperiod har äfven under åren 1876—1880 bedrivits *husslöjd* inom länet, såsom också af utställningarne vid länets årliga landtbruksmöten och hushållningssällskapets prisutdelningar bekräftas. I förening med det af länets landsting bekostade seminarium för bildande af småskolelärarinnor har undervisning i qvinliga handslöjder, såsom spånad, väfnad, sömnad, tillklipping, stickning m. m. jemte tvätt och strykning, hvarje år meddelats åt såväl seminariets elever som andra qvinliga lärjungar; och må om denna undervisning meddelas, att den begagnades:

År 1876.....	af 21 elever med en kostnad af kr. 1,207·03
» 1877.....	» 19 » » » » 858·80
» 1878.....	» 37 » » » » 1,579·42
» 1879.....	» 33 » » » » 2,601·16
» 1880.....	» 57 » » » » 1,616·01

eller tillsammans af 167 elever med en kostnad af kr. 7,862·72;

varande kostnaden bestridd dels genom årligt statsanslag af 1,000 kr., dels af länets hushållningssällskap med 750 kr. årligen, i den mån detta belopp erfordrats, och dels af medel, erhållna genom försäljning af tillverkade slöjdalster.

Inom Lindome socken har tillverkningen af *möbler* fortgått äfven under denna femårsperiod med afsättning på Göteborg, men uppgifves hafva aftagit dels, fastän i mindre grad, i följd af störda kreditförhållanden och dels förnämligast med anledning af den tilltagande importen af utländska, hufvudsakligen danska möbler. Under gynsamma tider kan möbeltillverkningens årliga försäljningssumma beräknas till 175,000 å 200,000 kronor. De flesta af allmogen inom Lindome socken äro möbelsnickare; och detta är orsaken till det stora antalet snickare, 330 st., inom länet, ty af desse tillhöra 310 Fjäre fögderi.

Lin- och blångarnsväfnad med afsättning också på Göteborg idkas i samma fögderis flesta socknar och angifves hafva derstädes år 1880 utgjort ungefärligen 80,000 fot linneväfnad efter 30 öre och 130,000 fot blångarnsväfnad efter 15 öre foten. Äfven inom Varbergs fögderi tillverkas linneväfnader, som afsättas till Göteborg, men dessas myckenhet och värde äro ej uppgifna. Likaledes torde *ylleväfnad* inom detta senare fögderi hafva under perioden egt rum, ehuru upplysning derom saknas. Inom

Laholms fögderi, hufvudsakligast i socknarne omkring Laholm, har tillverkningen af yllevoror, nemligen tröjor, strumpor, vadmal och täcken m. m., fortgått med handlande i Laholm jemte Reneslöfs och Hishults socknar såsom förläggare samt under denna period, likason under den förra, utgjort fögderiets förnämsta husslöjd; men derjemte hafva inom Hishults och till någon del Knäreds socken förfärdigats *laggkärl*, beräknade till sammanlagdt 1,000 å 1,500 kronor för hvarje år. Från Halmstads fögderi är anmaldt, att någon nämnevärld husslöjd icke förekommer derstädes.

Om länets förnämsta binäring, *fisket*, har den om dess ändamålsenliga skötande högt förtjente, för länet särskildt anstälde, genom anslag af statsverket och hushållningssällskapet aflönade fiskeritillsyningsmannen, riddaren af Kungl. Vasaorden G. v. Yhlen i sina årliga berättelser till hushållningssällskapet lemnat värdefulla uppgifter. Ur dessa är det följande nästan uteslutande hemtadt.

Såsom i förra femårsberättelsen meddelades, innehade numera majoren och riddaren Max. Kilman vid 1876 års början på arrende de egentliga *laxfiskena* i Viska-, Åtra- och Laga-ärne samt utanför Viskans och Lagans mynningar. Fråga var äfven å bane, att han skulle öfvertaga Nissaåns laxfisker; men de förnämsta af dessa, belägna nedanför Slottsmöllans dammar med rättighet att sätta laxgård öfver åns hela bredd samt tillhöriga staden Halmstad, Vapnö fideikommiss och det från Sperlingsholm skilda, af Slottsmöllans klädesfabriks egare inköpta hemmanet Frännarp, blefvo i stället öfvertagna af Slottsmöllans disponenter, fabrikörerne och riddarne I. Wallberg och C. W. Wallberg. Vid samtliga elfvarne funnos 1876 *tio odlingsanstalter*, hvarest utkläcktes det ovanligt höga antalet yngel af 4,350,000 stycken, deraf 500,000 stycken uti anstalten å Oskarsström vid Nissaån. Om laxfångsten 1876 saknas upplysning. År 1877 voro länets samtliga laxfisker i elfvarne, i följd af sträng vinter och sen vår, mindre gynsamma; och ej heller lemnade laxodligen så godt resultat som året förut. I Viskans kläckningslådor lades endast 218,000 rom, i Åtrans 200,000 och i Lagans icke fullt så många. I Nissans odlingsanstalt vid Oskarsström erhöles det vanliga antalet yngel, 350,000 stycken. Den fångade laxen, hvilkens medelvigt för Nissan varit nära 10 skålpund, såldes dels inom landet och dels hufvudsakligen från Lagaåns fiske skeppad på is till ett Berlinhus; och torde afkastningen af laxfisket inom länet i sin helhet år 1877 kunna uppskattas till minst 75,000 kr. Största antalet lax fångades på sommaren, då priset alltid ställer sig lägre; och laxens medelpris 1877 kan derföre ej beräknas högre än till 60 öre skålpundet. Under år 1878 visade sig följderna af yngelförgiftningen i Viskaån 1875 genom utpumpningen deri af gasaffallet från Rydals fabrik, ty ej en enda af smålaxen från 1875 års kläckning syntes till 1878; och af stor lax erhöles ur Viskan endast omkring 150 st. i mars och april. Värdet af laxfångsten i denna elf lär uppgått till omkring 3,000 kr. Fisket i Åtraån lemnade 1878 1,487 laxar, vägande 10,278 skålpund, och i strandsätten 16 till 17 tusen skålpund, hvilket var mindre än vanligt. Uti Slottsmöllans fasta fiske i Nissaån fångades samma år 588 laxar om 4,230 skålpund; och strandfiskena utanför åns mynning afkastade omkring 15,000 kr. I laxodlingsanstalten vid Oskarsström utkläcktes detta år 650,000 yngel. Laxfiskebolaget för Lagaån salde 1878 omkring 35,000 skålpund lax för 32,600 kr.; och

strandfiskena utanför denna elf anses hafva afkastat 10,000 kr. För hela länet lærer medelpriset å lax år 1878 böra antagas till 66 öre för skålpundet och inkomsten i sin helhet af lagligen fångad lax till ungefär 74,000 kr. 1879 års laxfiske uti elfvarne var, till följd af långsam snösmältning och kall vår, icke så gifvande som under gynnsammare vårar. I Viskan, fortfarande med hänsyn till fisket underkastad följderna af 1875 års förgiftning, lära fångats endast 33 större laxar, men smålax efter 1876 års odling visade sig. Uti laxodlingarne vid Viskan utkläcktes 1879 yngel efter 486,000 rom. Kungsgården Ås klostrets fisken lemnade samma år 257 laxar om 1,995 skålpunds vikt. I Ätraåns mönstergilla laxodlingar vid Horsaveke nedlagde 540,000 laxrom utkläcktes lyckligt 1870; och major Kilmans fisken i ån det året gäfvö 1,720 st. laxar, vägande 9,955 skålpund. Nissaelfvens laxodling vid Oskarsström har utkläckt omkring 600,000 rom efter 113 laxhonor; och laxfångsten 1879 har utgjort i det fasta fisket vid Slottsmöllan 543 laxar med en vikt af 4,380 skålpund samt i strandsätten utanför ån för minst 13,500 kronor. I Lagaåns laxodlingsanstalter nedlades 723,000 rom, men häraf gick en ganska dryg procent af okänd orsak förlorad, så att 1879 icke erhöles så mycket yngel, som bort kunna påräknas. Laxfångsten 1879 i denna elf och i strandsätten utanför densamma har anslagits till omkring 44,000 skålpund, deraf 31,783 skålpund genom 4,026 st. laxar å de arrenderade laxfiskeplatserna samt ungefär 12,000 skålpund annorstädes i elfven och strandsätten. Lax fångas äfven i Rolfsån och Kungsbackafjorden, och fångsten der utgjorde minst 900 skålpund. Hela länets laxfångst detta år torde kunna beräknas i rundt tal till 85,000 skålpund efter ett medelpris af 66 eller 67 öre. 1880 års torra sommar var särdeles ogynsam för laxens uppgång i elfvarne, hvaraf följden blef, att laxfisket slog alldeles fel i Viskan och Ätran och blef under medelmåttan i Nissan, men lemnade god afkastning i Lagan, hvilkens laxfiske alltid börjar senare än i de öfriga elfvarne. Viskaåns laxfiske, som under periodens alla år varit förlustbringande för major Kilman och hans medintressenter, har derföre af dem öfvergifvits, då de år 1880 kunnat blifva sina arrendeafstal qvitt, hvilket åter haft till följd, att någon laxodling år 1880 icke blifvit i denna elf verkställd. Vål hafva arrendatorerna numera fått någon ersättning för sina kostnader å Viskans laxfiske, sedan den mot Rydals egare anhängiggjorda rättegången slutligen blifvit afgjord till arrendatorernas förmån; men som detta skett först under innevarande år 1881 och erfarenheten visat, att Viskan fortfarande orenades genom affallet från de industriella anläggningarne vid elfvens öfre del, funno arrendatorerna sig icke manade att bibehålla arrendena, helst som laxodlingen mötte stora svårigheter genom bristen på stamlax i den laxtomma Viskan. Laxfångsten der 1880 utgjorde 338 laxar om 2,780 skålpunds vikt. Major Kilmans arrenderätt till laxfisket i Ätraån upphörde den 1 september 1880, och han har ej funnit skäl att söka få nytt arrende derpå, ty affären har varit förlustbringande. 1880 års fångst i de af honom arrenderade fiskena i Ätran utgjorde 3,125 laxar, vägande 16,521 skålpund. I Nissaån hafva laxodlingen och fisket 1880 blifvit skötta som vanligt. Odlingen lemnade 350,000 yngel. Elfisket uppgifves icke hafva uppgått till mera än omkring 1,500 skålpund, men strandfisket lærer gifvit lax för 11,600 kronors värde. I Lagaån hafva major Kilman och hans meddelegare i arrendena år 1880 fiskat 6,974

laxar, vägande 52,034 skålpund; och åtminstone 10,000 skålpund lax lära fångats eller metats upp å de fiskeplatser i elfven, öfver hvilka arrendatorerne icke ega att förfoga. Arrendatorernes räkenskaper ådagalägga, att deras fisken sedan 1875 ökats med 44 procent i sin helhet, men att, om Kassefors-fisket toges ensamt för sig, detta ökats med 76 procent, ett tydligt bevis på den omsorg och urskiljning, hvarmed Lagaåns fisken skötas af major Kilman och hans bolagsmän. Dessas försäljningssumma för 1880 har uppgått till 37,219 kronor 46 öre. På hösten lades rommen efter 72 laxhonor till kläckning i odlingsanstalterna. 1880 års laxfiske inom hela länet kan uppskattas till minst 85,000 skålpund, i värde ej understigande 55,000 kronor. Af det nu anförda framgår, att den fångade laxens medelvikt utgjort:

	1877.	1878.	1879.	1880.
	Skålpund.	Skålpund.	Skålpund.	Skålpund.
För Viskaån	?	?	7·76	8·22
» Ätraån	?	6·91	5·79	5·29
» Nissaån	nära 10	7·21	8·07	?
» Lagaån	?	?	7·90	7·46

eller öfverhufvudtaget 7 till 8 skålpund för Viskan, Nissan och Lagan, men endast 5 till 6 skålpund i Ätran, hvarvid tillika är att märka, hurusom medelvigten årligen minskats å den i Ätran fångade laxen — något som otvifvelaktigt är en följd af den för länets kuster och elfvar norr om Tylön ännu gällande bestämmelsen i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 14 november 1851 om endast två verktums maskor i garnredskap. Att ett liknande förhållande icke inträffat i Viskan, beror troligen derpå, att der för närvarande knappast finnes någon ung lax, så länge följderna af vattnets förgiftning 1875 från Rydals fabrik ännu verka och tilldess de följande årens yngel hunnit uppväxa.

De af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 28 februari 1874 fastställda *stadgar för laxfiskets utöfvande* i Lagaåns fiskedistrikt blefvo af Eders Kungl. Maj:t i juli 1876 fastställda, hvaremot enahanda af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 26 januari 1875 utfärdade stadgar för »saltsjön från Morups udde till Stensjö äfvensom i Bobergsån» icke vunno godkännande, utan af Eders Kungl. Maj:ts Kammarkollegium upphäfdes genom utslag, som derutinnan af Eders Kungl. Maj:t i nåder gillades den 21 mars 1879.

Beträffande *saltsjöfisket* torde först få hänvisas till tab. Litt. N rörande antalet med fiske sysselsatte personer jemte dervid begagnade båtar och redskap, grundad på detaljerade; af länets fiskeritillsyningsman von Yhlen insända tabeller, deri antalet båtar och redskap angifvits efter hvad hvar och en vanligen begagnar, ej efter hvad han för tillfället innehar, samt båtarnes och redskapens värden upptagits till fulla priset för nytt. Fullt noggranna och tillförlitliga uppgifter om fångstens värde hafva icke kunnat erhållas, emedan folket nästan allmänt vägrat meddela sådana af farhåga-att derigenom blifva hårdare beskattadt. Dock har hafsfisket under periodens alla år lemnat ganska god afkastning, utom möjligen under 1879; och lærer fångsten för hela länet kunna anses hafva varit värd år

Tab. Litt. N.

Sammandrag af lemnede oppgifter rörande hafsfisket utanför länets kust år 1880.

S o c k e n e l l e r s t a d .	Antal med fiske mer eller mindre syssel-satte personer.				Till fiske begagnade båtar.				A n t a l b e g a g n a d e o l i k a s l a g s f i s k r e d s k a p .																									
	Husfäder eller husbödnar.	Fiskare öfver 15 men under 16) år.	Qvinnor och ej 15-åriga barn.	Summa.	Däckade.		Öppna.		Summa.	Sillvadar.		Diverse vadar.		Laxsätt.		Mar-krill-garn.		Sillgarn.		Diverse garn.		Stor-backor.		Småbackor.		Hummer-tinor.		Annan redskap.		Summa.				
					Antal.	Värde.	Antal.	Värde.		Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	Antal.	Värde.	
Skummeslöfs socken	10	8	32	50	—	10	300	10	300	—	1	40	2	600	—	—	—	—	—	39	131	—	—	38	48	—	—	—	—	80	819			
Laholms "	33	38	57	128	—	30	982	30	982	—	20	950	2	600	1	10	8	80	101	548	—	—	45	71	—	—	12	22	189	2,281				
Tjärby "	3	—	—	3	—	2	60	2	60	—	2	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	101					
Eldsberga "	10	10	2	22	—	8	785	8	785	—	3	148	4	700	—	—	2	30	25	151	—	—	21	31	—	—	16	21	71	1,081				
Trönninge "	10	3	—	13	—	6	200	6	200	—	3	150	1	150	—	—	2	30	31	186	—	—	—	—	—	—	—	—	37	516				
Snöstorps "	5	2	8	15	—	7	180	7	180	—	3	300	4	800	—	—	—	—	5	30	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1,130				
Söndrums "	38	30	63	131	—	31	2,178	31	2,178	—	10	1,686	16	920	—	—	30	300	338	3,258	—	—	133	236	—	—	—	—	527	6,400				
Harplinue "	33	21	52	106	—	16	1,191	16	1,191	—	1	40	—	26	226	45	456	112	838	—	—	172	260	55	55	59	97	50	470	1,972				
Steninge "	15	9	8	32	—	10	656	10	656	—	1	50	—	3	32	42	420	46	321	—	—	73	109	50	—	?	36	165	968					
Eftra "	57	47	150	254	—	33	1,775	33	1,775	—	2	100	3	900	5	58	177	2,475	123	925	—	—	209	313	50	—	?	131	519	4,902				
Skrea "	20	12	67	99	—	10	1,135	10	1,135	—	—	—	1	250	—	—	137	2,170	25	250	—	—	184	368	—	—	5	200	352	3,238				
Falkenbergs stad	10	8	25	43	—	6	1,400	6	1,400	—	—	—	—	—	—	—	102	1,530	—	—	—	—	144	288	—	—	—	—	246	1,818				
Stafsinge socken	14	20	56	90	—	6	1,515	6	1,515	—	4	550	1	200	—	—	35	525	—	—	—	—	99	198	15	30	?	165	154	1,668				
Morups "	96	55	265	416	16	8,975	42	4,730	58	13,705	—	18	575	—	—	591	10,105	26	193	180	270	458	681	—	—	?	356	1,273	12,180					
Tvääckers "	24	14	73	111	7	13,250	12	979	19	14,229	—	1	80	1	500	—	—	10	150	3	25	—	—	349	698	—	—	—	—	364	1,453			
Träslöfs "	53	28	184	265	2	3,150	26	5,788	28	8,938	—	25	523	—	—	984	14,670	27	258	4	24	989	1,970	10	20	—	—	2,039	17,465					
Varbergs stad	4	4	4	12	—	3	450	3	450	—	—	—	—	—	—	78	1,170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	78	1,170					
Lindbergs socken	14	25	28	67	1	1,600	12	1,350	13	2,950	—	1	24	—	—	168	2,520	22	220	—	—	138	276	60	120	—	—	389	3,160					
Torpa "	8	7	14	29	—	4	230	4	230	—	—	—	—	—	—	—	—	44	73	—	—	34	52	—	—	—	—	78	125					
Ås "	9	10	31	50	—	3	150	3	150	—	—	—	—	—	—	15	225	41	107	—	—	36	54	—	—	—	—	92	386					
Värö "	84	59	153	296	—	69	9,245	69	9,245	—	—	—	—	—	—	981	14,775	220	1,360	35	294	441	747	593	618	5	150	2,275	17,944					
Vallda "	32	1	25	58	—	24	1,120	24	1,120	—	3	1,100	—	—	—	—	—	19	190	—	—	31	49	50	121	242	?	138	174	1,719				
Onsala "	65	9	178	252	—	61	4,625	61	4,625	—	—	—	—	—	—	111	1,830	131	1,172	—	—	180	360	—	—	—	—	422	3,362					
Släps "	28	19	47	94	—	28	1,990	28	1,990	3	325	—	—	—	—	—	—	4	40	—	—	15	30	120	120	?	421	142	936					
Summa	675	439	1,522	2,636	26	26,975	459	43,014	483	69,989	3	3,325	98	3,416	35	5,620	35	326	3,518	53,431	1,382	10,276	219	588	3,789	6,840	50	974	1,205	98	1,738	50	10,151	86,796

Tab. Litt. N. Hafsfisket.

Hallands län.

1878 omkring 165,000 kronor och år 1879 ungefärligen 159,000 kronor, deri inberäknade 4,000 kronor för hummerfisket.

Bristen på *fiskehamnar* har under perioden blifvit något afhjelpat derigenom, att sådana äro anlagda och afsynade i Morups och Träslöfs socknar, på sätt nedanföre närmare upptages. Byggandet af hamnen i Morup har gifvit fiskarebefolkningen så trägen sysselsättning, att fisket försummats, så att *fisksalteriet* i Morup icke under perioden varit i gång. Träslöfs fisksalteri har visserligen fortgått under perioden, men icke i samma utsträckning, som under den föregående femårsperioden. Enligt uppgift lära der insaltats omkring 3,000 centner fisk 1878, 1,100 centner 1879 och 640 centner, mest kolja, 1880. Om mängden af den från salteriet sålda fisken och dess försäljningspris har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke fått någon upplysning.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Rörande allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning inom länet återopas bifogade **tabell N:o 2**, hvarvid dock anmärkes: att den i förra berättelsen nämnda *vägomläggningen* af landsvägen från Breareds gästgivarväg till Gyltige och derifrån vidare till Jönköpings och Kronobergs länsgränser blifvit under perioden fullbordad och är jemte omläggning af vägen från Halmstad till Skerkered den i tabellen upptagna om 1.7 mil; att för omläggning af hela vägsträckan från Halmstad öfver Breared, Hule och Gyltige till Kullhult och Eskhult bildat sig ett vägomläggningsbolag, som dels utfört det redan färdiga, afsynade och godkända arbetet först från Breared till länsgränsen något öfver 1.3 mil med statsanslag af 44,000 kronor och derefter från Halmstad till Skerkered ej fullt 0.4 mil med 12,850 kronor statsanslag, dels ock under perioden påbörjat, men ännu ej fullbordat, omläggning af vägen från Skerkered öfver Breared till Hule 0.35 mil med statsanslag af 11,900 kronor; att den under perioden *nyanlagda* häradsvägen om 1.5 mil finnes inom Himle härad, hvars väghållningsskyldige sjelfve verkställt och bekostat väganläggningen; att annan ny väg icke blifvit under perioden anlagd inom länet; att i följd häraf allmänna vägarnes längd inom länet vid periodens slut var densamma som vid 1875 års slut med tillägg af dels den under förra perioden tillkomna sockenväg af en half mils längd och dels förberörde nya häradsväg; att *skjutsanstalternes* inom länet hela antal visserligen vid periodens slut var detsamma som vid förra periodens slut, men att dock en skjutsanstalt, nemligen i Rya vid landsvägen från Slöinge genom Årstads härad åt Marks härad, blifvit från och med 1880 års början indragen, såsom obehöflig; att deremot bland skjutsanstalterna upptagits den i förra berättelsen ej beräknade Hebergs skjutsstation, som också är mera tillfällig, såsom afsedd och skjutsskyldig endast för dem, hvilka besöka Årstads härads ting, för hvilka Heberg för närvarande är tingsställe; att skjutsanstalten i Ollered inom Himle härad nära Elfsborgs länsgräns likaledes från och med innevarande år 1881 indragits, men är inberäknad bland antalet skjutsanstalter vid periodens slut; att de sex skjutsanstalter, der entreprenad då ej varit inrättad, äro Krogsred, Sjönevad, Heberg och Ekebränna samt i Halmstad och Laholm; att af dessa numera en-

Insjöfiske förekommer nog inom länet uti dess upp emot Smålands och Vestergötlands gränser befintliga sjöar, men är icke af nämnvärd beskaffenhet, utan idkas nästan endast för egen förbrukning af hvad som fiskas.

Slutligen må i afseende på fisket nämnas: att länets hushållningssällskap år 1878 anslagit 1,500 kronor till inköp af ny ändamålsenlig *däckad båt för bankfiske*, men att något bankfiskefartyg icke finnes inom länet; att hushållningssällskapet med 800 kronor år 1880 bidragit till länets deltagande i *fiskeriproduktutställningen i Berlin* och fyra fiskeriidkares resa och uppehåll vid samma utställning; samt att Träslöfs fisksalteri dervid erhöi första priset med guldmedalj för sina produkter.

dast Krogsred, Sjönevad och Ekebränna sakna entreprenadskjutsning; att, som entreprenadtiden inom länet är bestämd att börja och sluta med kalenderåret, skjutsanstalterne i Halmstad och Laholm, der de äldre entreprenadaftalen tilländagått i Halmstad den 30 september och i Laholm den 31 mars 1880, varit utan entreprenad endast från dessa dagar till 1881 års början; att, ehuru vid skjutsanstalterne i Kungsbacka, Falkenberg, Qvibille, Hilleshult och Skogaby ett likartadt förhållande inträffat, skjutsningen der likväl läser fått till årets slut fortgå på samma sätt som förut enligt äldre entreprenadaftal och derföre i tabellen angifvits såsom entreprenadskjutsning; samt att alla nu gällande entreprenadaftal om skjutsningen inom länet tilländagå med 1883 års slut.

Vid bestämmande af *skjutsentreprenadbidragen* enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga stadga den 31 maj 1878 har länets lands-ting följt den grundsats, att dylikt bidrag icke för någon skjutsanstalt anslagits högre än till 150 kronor; och hittills har visat sig, att detta belopp varit tillräckligt inom största delen af länet, ty entreprenader hafva dermed kunnat åstadkommas i samtliga städerna och vid alla skjutsanstalter på landet inom länets tre nordliga fögderier utom vid Åsbro, men af södra fögderiets elfva skjutsanstalter hafva endast vid fyra kunnat inrättas entreprenad. Minsta entreprenadbidraget utgör 50 kronor, som dock betalas vid endast en skjutsanstalt, nemligen i Skällared. Numera finnas fyra skjutsanstalter, der entreprenad kunnat åvägbringas utan bidrag, nemligen två vid periodens slut och två under innevarande år 1881, af hvilka två senare den ena, Laholms stads, fått entreprenadskjutsning mot skjutslega af endast 1 krona 75 öre milen för hvarje häst. Summan af de inom länet vid 1880 års slut till åtta skjutsanstalter utgående entreprenadbidragen efter förenämnda nådiga stadga utgjorde 850 kronor. Några fullt noggranna upplysningar om det sammanlagda belopp, de skjutslag, der äldre entreprenad funnits, till entreprenörerne erlagt, hafva icke blifvit Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddelade, men det vill synas, som skulle i sådant afseende inom hela länet utgått i runda tal omkring 8,000 kronor årligen under åren 1876—1879, samt ungefär 7,000 kronor år 1880, deraf något öfver 3,000 kronor i städerna, vid pass 1,400 kronor i Halmstads fögderi, omkring

2,800 eller sista året 2,000 kronor i Laholms fögderi samt återstoden i de två nordliga eller Fjäre och Varbergs fögderier.

Af *statsanslaget till skjutsningstungans lättande*, hvaraf under perioden de skjutsningsskyldiga reservlag fått del, hvilka till entreprenadskjuts bidragit i städerna med mera än 30 kronor för hvarje fullt hundratal invånare och å landet med mera än 20 kronor på hvarje förmedladt mantal, hafva inom länet utgått:

år 1876 till 11 reservlag	kronor	695 ⁰⁰
» 1877 » 11 »	»	784 ⁶⁹
» 1878 » 11 »	»	727 ⁰⁰
» 1879 » 12 »	»	677 ⁶⁷
» 1880 » 10 »	»	578 ³⁴

eller tillsammans för alla åren kronor 3,462⁷²

hvilket är 242 kronor 29 öre mera, än under den föregående perioden.

I afseende på *vägunderhållet, vägfgifter och broafgifter* torde få återopas, hvad i förra berättelsen är anfördt, såsom gällande äfven för denna period, med undantag deraf, dels att Vessige pråm upphört att begagnas och ej vidare finnes, sedan vid pråmstället blifvit byggd bro, och dels att afgiften för begagnande af landsvägen öfver Hallands ås icke vidare lärer få uppbäras.

Inom Fjäre härad har under perioden ny *vägdelening* påbörjats, men ännu icke hunnit afslutas.

Efter mångåriga tvister blef slutligen, sedan Riksdagen, enligt Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 19 april 1875, beviljat ett statsanslag af 25,000 kronor, *brobyggnad* öfver Åtraån vid Vessige till välbehöflig förening af häradsvägen emellan Årstaås och Faurås härad påbörjad 1878 och afslutad under år 1879 för en beräknad kostnad af öfver 50,000 kronor, hvaraf nämnda härads brobyggnadsskyldige, sedan ett ytterligare statsanslag år 1878 erhållits å 5,500 kronor, tillsläppt det, som erfordrats utöfver statsanslagen. Bron är omkring 250 fot lång med särdeles pryddlig öfverbyggnad af jern på cementpelare inom jernplåt, hvilande på landfästen och undervattensstöd af sten. Till följd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 27 april 1877 har under perioden östra bron vid Halmstad öfver Nissaån, hvilken bro förut egts och underhållits af staden Halmstad till en sjettedel samt af brohållningsskyldige inom Halmstads och Tönnersjö härad till fem sjettedelar, blifvit till full ego öfverlåten på staden Halmstad mot skyldighet att bron underhålla och mot erhållande af 20,000 kronor.

Inom länet finnas nu två bredspåriga *jernvägar*, nemligen:

1:o) Den i förra berättelsen omtalade *Halmstad—Jönköpings jernväg*, som blifvit under perioden öpnad för allmän trafik den 1 september 1877 från Halmstad till Vernamo 10⁸ mil och den 3 januari 1880 ytterligare från Vernamo till Lindfors 4³ mil, således en sammanlagd längd af 15¹ mil, men den återstående sträckan från Lindfors till Nässjö omkring 3² mil är ännu under byggnad. Den sålunda trafikerade jernvägsliniens hufvudstationer äro Halmstad, Oskarsström, Torup och Kinuared i detta län samt Landeryd, Smålands stenar, Ölme stad, Forsheda, Vernamo, Hörle, Skillingaryd och Lindfors i Jönköpings län, hvarjemte mindre stationer eller hållplatser gagnas vid Sperlingsholm, Enslöf, Sännan, Johansfors och Fröslida i Hallands samt Bredaryd, Kärda, Klefshult, Götaström och Vagge-

ryd i Jönköpings län. Jernvägsegarnes, Halmstad—Jönköpings jernvägsaktiebolags, obligationssskuld, den enda bolaget har, utgjorde vid 1880 års slut något öfver 5,400,000 kronor; och bolaget hade då af trafikinkomsten, sedan kostnaden för drift och underhåll blifvit bestridd, guldit eller anvisat medel till fullt gäldande af sin obligationsränta för tiden intill 1880 års början. Trafikinkomsten utgjorde för 1880 i sin helhet 375,550 kronor 30 öre och utgifterna för drift och underhåll 159,397 kronor 57 öre, lemnande ett öfverskott af 216,152 kronor 73 öre till obligationsräntans bestridande. Af Kungl. Trafikstyrelsens jernvägsstatistik för 1879 inhemtas, att af der upptagna 53 enskilda jernvägar 35 haft högre och 15 lägre fraktinkomst för gods per centnermil än Halmstad—Jönköpings jernvägen, och bland dem, som haft lägre dylik inkomst, är äfven Nässjö—Oskarshamns jernväg; och

2:o) *Varberg—Borås jernväg*, som är 7⁹ mil lång samt koncessionerad den 24 november 1876, är hel och hällen byggd under perioden, och den 27 oktober 1880 öpnad för allmän trafik med stationerna Varberg, Tofta, Derome och Veddice i detta län samt Horred, Sundholmen, Björketorp, Skene, Kinna, Fritsla, Viskafors, Rydboholm, jemte Borås nedre och öfre i Elfsborgs län. Banan är byggd med tillhjälp af statslan å 2,600,000 kronor. Jernvägens egare är Varberg—Borås jernvägsaktiebolag, hvars bolagsordning blifvit i nåder fastställd den 12 maj 1871 samt sedermera ändrad den 19 november 1875 och den 8 november 1878. Aktiekapitalet utgör 1,828,200 kronor.

Sedan Landskrona—Engelholms jernväg öpnats för allmän trafik och fått postföring, har *postdiligensfarten* längs genom länet, hvilken under förra perioden egde rum fram och åter emellan Göteborg och Helsingborg, fortgått på enahanda sätt emellan Göteborg och Engelholm under åren 1876—1880. Postdiligensfarten emellan Halmstad och Jönköping förändrades, samtidigt med eller kort efter Halmstad—Jönköpings jernvägens öppnande för trafik emellan Halmstad och Vernamo, till så kallad kärppost från jernvägsstationen vid nämnda bana Smålands stenar öfver Gisslaved till Jönköping och åter. Likaledes har Halmstad—Vislanda—postdiligensfarten, i sammanhang med Vislanda—Bolmens—jernvägens upplåtande för trafik, ändrats till kärppost två gånger i veckan fram och åter emellan Halmstad och Bolmens jernvägsstation, hvarom Eders Kungl. Maj:ts Generalpoststyrelses underdåniga statistiska berättelser för öfrigt torde få återopas. Ingenstädes inom länet fortskaffas *posterna* numera med gästgifvareskjuts, utan enligt särskilda öfverenskomelser. *Poststationernas* antal har under perioden minskats och utgjorde vid 1880 års slut 37 stycken jemte *postexpeditionerna* i Laholm, Kungsbacka och Onsala samt *postkontoren* i Halmstad, Varberg och Falkenberg. Emellan de sålunda inom länet befintliga postanstalterna befordras postförsändelser och förmedlas brefutvexlingen, der sådant ej kan ske medelst jernvägar, ångbåtar, postdiligenser eller kärpposter, genom den till följd af Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 1 juli 1877 inrättade *landtbrefbärningen*.

Under denna period har tillkommit en *statstelegrafstation* af tredje klassen eller med inskränkt dagstjänst i Laholm, så att statstelegrafstationernas antal inom länet vid 1880 års slut var sex förutom statstelegrafstationen i Särö, som hålles tillgänglig endast om sommaren under badtiden. Derjemte hafva ytterligare tillkommit jernvägarnes telegrafinrättningar vid jernvägs-

stationerna, nemligen inom detta län tre vid Halmstad—Jönköpings och fyra vid Varberg—Borås jernväg. Äfven i detta ämne torde för öfrigt få hänvisas till Eders Kungl. Maj:ts Telegrafstyrelses underdåniga statistiska berättelser.

B) **Sjökommunikationer.** De å länets kuster *anlagda hamnar* voro vid periodens slut följande:

a) *Halmstads hamn* med 10 till 12 fots djup, som vidmagthålles genom muddring med ångmudderverk. Genom den ständigt ökade trafiken i hamnen hafva dess inkomster under perioden högst betydligt stigit, så att hamnen af sina inkomster kunnat bestrida, utom de vanliga årsafgifterna, äfven ränta och amortering å upplånta medel samt kostnaden af nya kajbyggnader. Härutinnan torde få hänvisas till tab. Litt. O.

b) *Varbergs hamn* med 14 till 16 fots djup. Under perioden har fråga på allvar uppstått om utvidgning af denna hamn; och under innevarande år har arbete dermed påbörjats.

c) *Falkenbergs hamn* med 9 till 10 fots djup. För hamnens uppmuddring till större djup har staden under 1880 inköpt ångmudderverk för 49,000 kronor och mot 7,000 kronor förskaffat sig bogseringsbåt till muddrets bortförande. Om rörelsen i hamnen hafva lemnats de uppgifter, som innefattas i tab. Litt. P.

d) *Kungsbacka hamn* med 6 till 7 fots djup i hela hamnrännan ända till utloppet af ån, hvori hamnen är anlagd. Derjemte hafva till trafikens underlättande vidtagits ganska betydliga muddrings- och kajarbeten, de förra för ett belopp af 7,500 kronor.

Tab. Litt. O.

Uppgift om Halmstads hamns inkomster och utgifter.

	I n k o m s t e r .												S u m m a k r o n o r .	U t g i f t e r .						
	Behållning från föregående år.	H a m n a f g i f t e r f ö r								Arrenden och diverse annat.	För muddring, kaj- byggnadsarbeten, aflö- ningar och annat.	Ränta och amortering å skuld.		Behållning till nästa år.						
		f a r t y g :				v a r o r :														
		inkommande.		utgående.		inkommande.		utgående.												
År 1876	2,613	44	7,022	37	6,844	95	11,545	60	13,834	60	721	28	42,582	24	27,514	25	5,187	02	9,850	97
» 1877	9,850	97	7,319	27	6,958	57	12,241	66	13,229	04	1,164	91	50,764	42	35,912	56	5,187	02	9,664	84
» 1878	9,664	84	7,263	51	7,047	16	12,437	48	13,481	05	16,700	90 ¹⁾	66,594	94	51,269	41	5,835	97	9,489	56
» 1879	9,489	56	7,321	97	7,309	95	11,500	06	15,531	63	1,593	94	52,747	11	33,667	30	6,484	90	12,594	91
» 1880	12,594	91	8,592	03	8,411	47	12,521	01	18,591	91	1,124	80	61,836	13	44,459	33	6,484	90	10,891	90

Anm. För jemförelses skull må meddelas, att hamnafgiftsuppbörden utgjort:

År 1867..... kronor 18,766 ⁹⁷	År 1871..... kronor 23,102 ⁰⁰	År 1876..... kronor 39,357 ²⁵	Motsvarande i afrundade medeltal för hvarje af åren:	1867—1870 kronor 20,200.
» 1868..... » 19,286 ¹²	» 1872..... » 23,306 ³³	» 1877..... » 39,853 ³³		1871—1875 » 25,000.
» 1869..... » 21,140 ⁴¹	» 1873..... » 25,288 ⁶⁸	» 1878..... » 40,413 ⁷²		1876—1880 » 42,000.
» 1870..... » 21,643 ³⁷	» 1874..... » 26,604 ¹⁶	» 1879..... » 42,051 ¹⁴		
	» 1875..... » 26,996 ³⁷	» 1880..... » 48,303 ⁶⁰		
Summa kronor 80,837 ³⁷	Summa kronor 125,298 ⁵⁴	Summa kronor 209,979 ⁵⁴		

¹⁾ Härå äro inbegripna under året upplånta medel 15,000 kronor.

Tab. Litt. P. Uppgift om hamnafgifterna för ut- och införsel af de hufvudsakligaste varuslagen i Falkenbergs hamn.

	S p a n m å l .			T r ä v a r o r .			S p i r i t u o s a .			Summa hamn- afgifter.	
	Kubikfot.	Afgift å 1 öre.		Kubikfot.	Afgift å 30 öre per 100 kubikfot.		Kannor.	Afgift å 1 öre.			
År 1876	333,951	3,339	51	599,110	1,797	33	137,153	1,371	53	6,508	37
» 1877	262,603	2,626	03	617,720	1,853	16	76,201	762	01	5,241	20
» 1878	246,639	2,466	39	1,001,625	3,004	87	97,970	979	70	6,450	96
» 1879	369,258	3,692	58	774,992	2,324	97	67,028	670	28	6,687	83
» 1880	343,889	3,438	39	1,386,395	4,159	19	87,600	876	00	8,474	08
Summa	1,556,340	15,563	40	4,379,842	13,139	52	465,952	4,659	52	33,362	44
Eller i medeltal årligen	311,268	3,112	68	875,968 ⁴	2,627	90	93,190 ⁴	931	90	6,672	49

e) *Bussörens hamn*, hvilken dock icke blifvit efter vågbrytarens förstöring år 1875 iståndsatt under perioden och derföre torde vara nästan oanvändbar.

f) *Träslöfs hamn* i Träslöfs socken för fiskebåtar med 5 till 6 fots djup, nyanlagd under perioden och godkänd vid afsynning 1879. Kostnaden, beräknad till 17,400 kronor, är bestridd dels med ett genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 29 juni 1877 anvisadt statsbidrag af 11,600 kronor och dels af det för ändamålet bildade »Träslöfs hamnaktiebolag» med ett aktiekapital af 5,808 kronor.

g) *Galtabäcks hamn* i Tvååkers socken, också under perioden byggd af ett för ändamålet bildadt hamnaktiebolag, dock utan statsanslag och utan kostnad för kommunen. Hamnen uppgifves ännu icke vara färdig och afsynad.

h) *Glommens hamn* i Morups socken med 5 till 10 fots djup, likaledes nyanlagd under perioden genom »Glommens hamnaktiebolag». Kostnaden var beräknad till 50,000 kronor, hvaraf i statsanslag erhöles utan återbetalningsskyldighet 33,300 kronor. Arbetet å hamnen, hufvudsakligen afsedd för fiskebåtar, börjades i februari 1877 och fullbordades under år 1880, då hamnanläggningen, förtjenstfullt utförd, afsynades och godkändes.

Förutom desse med konst anlagde hamnar har länet äfven flere naturliga hamnar, bland hvilka de förnämsta äro:

i) *Stensjö hamn* i Efra socken, 10 till 14 fot djup. Hamnen begagnas isynnerhet vid skeppning af Stensjö tegelbruks tillverkningar.

k) *Särö hamn* i Släps socken vid badorten Särö, tillräckligt djup att kunna anlöpas af medelmåttigt stora ångbåtar; samt

l) *Råö hamn* i Onsala socken,

m) *Örmanäs hamn* i Ölmevalla socken och

n) *Lahalls hamn* i Värö socken, i hvilka hamnar någorlunda djupgående skepp äfven kunna ingå.

För hamnarna i länets ofvannämnda fyra städer hafva de i förra berättelsen omtalade *hamntaxor* af den 13 december 1875 varit gällande till 1880 års slut. För Galtabäcks hamn utfärdades den 12 maj 1877 taxa, som likaledes gällt till periodens slut.

Nedannämnda *ångfartyg* hafva på regelbundna turer emellan Göteborg, Köpenhamn och Lübeck under åren 1876—1878 tre till fyra gånger i veckan samt under 1879 och 1880 dagligen anlöpt Halmstad och Varberg, men under alla åren endast två gånger i veckan besökt Falkenberg. Ångbåtarna »Saga» och »Blenda» äro de, som underhållit trafiken på Falkenberg, och de öfriga ångfartygen hafva icke annorledes, än undantagsvis anlöpt Falkenberg. Deremot hafva samtliga ångbåtarne ingått till Halmstad och Varberg, i hvilket afseende tullkammaren i Halmstad meddelat, att de besökt Halmstad följande antal gånger, nemligen:

År.	»J. P. Dillberg.»	»Holland.»	»Ellida.»	»Najaden.»	»Falken.»	»Svanen.»	»Orion.»	»Blenda.»	»Saga.»
1876.....	27	31	35	27	24	13	—	—	—
1877.....	30	26	28	26	13	25	—	—	—
1878.....	28	22	21	20	28	26	—	—	—
1879.....	35	20	19	22	25	27	19	27	19
1880.....	29	6	23	28	31	29	24	30	26

och kan med temlig visshet antagas, att förhållandet varit enahanda i Varberg. Under åren 1879 och 1880, då ångbåtsförbindelsen varit daglig, hafva Halmstad och Varberg följaktligen varit besökta af ångbåt 213 dagar 1879 och 226 dagar 1880, hvilket motsvarar 7.1 och 7.5 månader. Den dagliga ångbåtsförbindelsen har dock icke kunnat underhållas längre än 5 eller 5½ månader d. v. s. från början af maj till början eller medlet af oktober, hvaremot ångbåtarna i stället kunnat fortfaara att gå stundom ända till julen eller nyåret.

Likaledes har emellan badorten Särö och Göteborg hvarje år af perioden underhållits regelbunden ångbåtsfart under den del af året, då Särö är besökt af badgäster.

Beträffande *segelfartyg*, som afgått till eller ankommit från *inrikes* orter, har tullkammaren i Halmstad förmått sig icke kunna meddela några upplysningar, hvaremot tullkamrarna i Varberg och Falkenberg härutinnan lemnat uppgifter, hvilka sammanfattas i tab. Litt. Q.

Hvad, deremot angår den *utrikes* seglationen, äro underrättelser inkomna från alla tre tullkamrarna om antal och tontal af dervid in- och utklarade fartyg, hvilka underrättelser äro sammanförda i tab. Litt. R, omfattande äfven andra ångfartyg än de här ofvan omtalade, som gjort regelbundna turer. Tullkammaren i Varberg har särskildt om dylika ångfartyg, som mera tillfälligt trafikerat emellan Varberg och utrikes orter, lemnat följande uppgift:

	Inklarerade.		Utklarerade.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
År 1876	6	1,616	17	4,061
» 1877	4	1,596	4	1,435
» 1878	2	843	9	2,679
» 1879	7	1,762	8	1,947
» 1880	3	769	5	1,500

Slutligen må i detta ämne anmärkas, hurusom magistraten i Kungsbacka meddelat, att under periodens sista år dit ankommit 26 och derifrån afgått lika många större och mindre seglande fartyg, då deremot under 1876 endast ett fartyg utgått från Kungsbacka, men icke något dit ankommit.

Rörande *lots- och fyrinrättningen* inom länet har från lotskaptensexpeditionen i Göteborg meddelats: att lots- och fyrpersonalen under hela perioden varit oförändrad och bestått af en fördelningschef, tre lotsaldernmän, femton lotsar, fyra fyrmästare, fem förvaltare och fyra fyrbiträden eller tillsammans trettiofva personer; att befälet öfver Onsala lotsfördelning, till hvilken länet hör, utöfvats af chefen för Göteborgs lotsfördelning från och med 1878 års ingång, då förre chefen för Onsala lotsfördelning öfverflyttats på indragningsstat; att under perioden blifvit vid fördelningens fyra lotsplatser i Halmstad, Falkenberg, Varberg och Münster verkställda tillsammans 9,960 lotsningar, för hvilka efter afdrag af »hemvägsersättning» i lotspenningar influtit 69,487 kronor 76 öre, på sätt af tab. Litt. S närmare upplyses; att orsaken, hvarföre lotspenningeinkomsten 1878 uppgått till högre belopp än 1877, ehuru lotsningarnes antal

Tab. Litt. Q. Uppgift om de i Varberg och Falkenberg till och från inrikes orter in- och utklarerade segelfartyg.

	V a r b e r g.				F a l k e n b e r g.				S u m m a.			
	Inklarerade.		Utklarerade.		Inklarerade.		Utklarerade.		Inklarerade.		Utklarerade.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
År 1876	208	{nyläster 932 2,494	176	{nyläster 483 1,776	110	2,105·37	234	3,706·77	318	4,599·37	410	5,482·77
» 1877	168	4,269	143	2,933	100	1,986·94	213	2,699·06	268	6,255·94	356	5,632·06
» 1878	{ 90 188 ¹⁾	5,734	{ 72 183 ¹⁾	4,622	68	923·91	65	808·06	346	6,657·91	320	5,430·06
» 1879	{ 254 132 ¹⁾	8,901	{ 210 137 ¹⁾	4,580	93	1,414·97	56	719·12	479	10,315·97	403	5,299·12
» 1880	{ 319 62 ¹⁾	6,641	{ 321 74 ¹⁾	6,880	101	1,407·93	58	718·26	482	8,048·93	453	7,598·26
Summa	1,421	28,039	1,316	20,791	472	7,839·12	626	8,651·27	1,893	35,878·12	1,942	29,442·27
Eller i medeltal årligen	284	5,607·80	263	4,158·20	94	1,567·42	125	1,730·25	379	7,175·62	388	5,888·45

¹⁾ Dessa fartyg äro egentligen båtar under 10 ton och ej med måtbref försedda, hvarföre tontal för dem ej kan uppgifvas, men de äro likväl inräknade i summa antal fartyg.

Tab. Litt. R. Uppgift om de i Halmstad, Varberg och Falkenberg till och från utrikes orter in- och utklarerade fartyg.

	H a l m s t a d.				V a r b e r g.				F a l k e n b e r g.				S u m m a.			
	Inklarerade.		Utklarerade.		Inklarerade.		Utklarerade.		Inklarerade.		Utklarerade.		Inklarerade.		Utklarerade.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
År 1876	728	54,353·86	647	31,204·46	78	{ nyl. 85 6,221,00	108	{ nyl. 136 9,604	128	9,498·15	143	9,755·62	934	{ nyl. 85 70,073·01	898	{ nyl. 136 50,564·08
» 1877	759	61,926·70	612	31,919·27	100	7,797,00	109	7,802	119	7,521·89	155	9,482·93	978	77,245·59	876	49,204·20
» 1878	681	55,229·19	545	31,651·71	125	7,264,00	146	9,896	163	12,604·84	185	13,572·79	969	75,098·03	876	55,120·50
» 1879	711	56,531·53	751	56,853·43	123	9,917,00	130	9,847	140	8,530·35	155	10,311·06	974	74,978·88	1,036	77,011·49
» 1880	911	74,278·71	908	64,257·23	146	9,945,00	154	10,216	191	15,368·70	220	18,139·04	1,248	99,592·41	1,282	92,612·27
Summa	3,790	302,319·99	3,463	215,886·10	572	41,144·00	647	47,365	741	53,523·93	858	61,261·44	5,103	396,987·92	4,968	324,512·54
Eller i medeltal årligen	758	60,463·99	691	43,177·22	114	8,228·80	129	9,473	148	10,704·78	171	12,252·28	1,020	79,397·58	993	64,902·50

Tab. Litt. S. Uppgift om lotsning och lotspenningar inom länet.

	Halmstads lotsplats.		Falkenbergs lotsplats.		Varbergs lotsplats.		Mönsters lotsplats.		S u m m a.						
	Antal lotsningar.	Uppburne lotspenningar, kronor.	Antal lotsningar.	Uppburne lotspenningar, kronor.	Antal lotsningar.	Uppburne lotspenningar, kronor.	Antal lotsningar.	Uppburne lotspenningar, kronor.	Antal lotsningar.	Uppburne lotspenningar, kronor.					
	År 1876	1,442	7,444	81	642	2,607	63	554	2,685	12	86	1,028	25	2,724	13,765
» 1877	1,078	6,243	34	493	2,240	15	294	1,727	38	90	1,098	62	1,955	11,309	49
» 1878	829	6,382	44	415	3,203	33	281	2,354	30	87	1,324	70	1,612	13,264	77
» 1879	957	7,396	50	407	2,640	70	298	2,708	30	118	1,913	55	1,780	14,659	05
» 1880	1,021	8,209	10	489	3,778	05	243	2,184	34	136	2,317	15	1,889	16,488	64
Summa	5,327	35,676	19	2,446	14,469	86	1,670	11,659	44	517	7,682	27	9,960	69,487	76
Eller i medeltal årligen	1,065	7,135	24	489	2,893	97	334	2,331	89	103	1,536	45	1,992	13,897	55

varit mindre för 1878 än för 1877, vore den, att lotstaxorna under år 1878 blifvit höjda; att lotsverket underhåller fyra däckade lotsbåtar, en vid hvarje lotsplats; att nya lotsbåtar anskaffats för Halmstad och Falkenberg, hvilkas äldre lotsbåtar deremot blifvit kasserade och sålde tillika med förre fördelningschefens tjänsteskiff; att år 1878 uppförts ny lotsutkik vid Halmstads lotsplats; att Lastans stångmärke blifvit ersatt med ett nytt; att nya flytande sjömärken anskaffats dels för Tylögrundet och dels i reserv för lotsplatserna, hvarjemte årligen erforderliga reparations- och målningsarbeten egt rum å sjömärken och bergringar; att vid Klockfotsrefvet utanför Nidingen, hvarest största antalet grundstötningar å länets kuster under perioden inträffat, blifvit under år 1880 utlagd en större klockboj af jern, försedd med topptecken; att den af Varbergs stad på vestra hamnarmen anbragta lykta, som förut visat rödt sken, under 1880 förändrats derhän, att skenet är hvitt uti inseglingvinkeln, som dessutom begränsas på norra sidan med rödt sken och på den södra med en skymmande skärm; att sedan Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 december 1878 behagat anvisa erforderliga medel för inköp af meteorologiska instrument åt vissa fyr- och lotsplatser, under år 1879 blifvit genom nautisk-meteorologiska byråns försorg utdelade nya dylika instrument till, bland andra, Varbergs fyrplats, hvarest jemväl anordnats hydrografiska observationer; samt, att under perioden nedannämnda antal fartyg å länets kuster drabbats af *strandnings- och andra olyckshändelser*, dervid två människor omkommit, nemligen:

	Okänd, ingen eller ringa skada.	Kommit af grund med betydlig skada.	Blifvit vrak.	Summa.
År 1876	7	5	5	17
» 1877	2	—	4	6
» 1878	6	1	4	11
» 1879	6	1	5	12
» 1880	7	2	2	11
Summa	28	9	20	57

Af kronobetjeningens mycket ofullständiga uppgifter i fråga om fartyg, som under perioden förolyckats på länets kuster, inhemtas emellertid: att bland de förolyckade fartygen varit två större ångare, nemligen svenske ångbåten »Einar», som den 10 februari 1876 fick sjöskada vid Galtabäck, och tyske ångaren »Neapel», som strandade i oktober 1880 och blef vrak; att 14 fartyg förolyckats vid Nidingen; samt att af de förolyckade fartygen minst 18 varit utländska och minst 16 svenska eller norska; men i vidsträcktare mån kan ej lemnas upplysning om de förolyckade fartygens nationalitet.

(c) **Sjöfart och handel.** Beträffande antalet af de till *sjöfart* under perioden på in- och utrikes orter begagnade i länet hemmahörande ångbåtar och segelfartyg jemte deras besättning torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få hufvudsakligen hänvisa till Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegii derutinnan afgifna årliga berättelser, hvilka lemna mycket fullständiga upplysningar i ämnet. Endast i Halmstad och Varberg hafva under perioden funnits rederier inom länet, hvilka idkat frakt-

fart med egna ångbåtar och dessa rederier äro följande aktiebolag, nemligen:

i *Halmstad*:

Hallands ångbåtsaktiebolag, som vid 1880 års slut egde ångarne »Halland», »Ellida», »Najaden», »Falken», »Svanen» och »J. P. Dillberg», hvilka, såsom förut är nämnt, gjort regelbundna turer emellan Göteborg, Köpenhamn och Lübeck med anlöpande af de större hamnarna inom Halland och Skåne emellan Göteborg och Köpenhamn;

Hallands rederiaktiebolag, som under periodens två eller tre första år med sin lastångare »Halmstad» bedref fraktfart hufvudsakligen på Östersjön, men under något af de senare åren afyttrat ångaren;

Ångbåtsaktiebolaget Halmstad, som med sin ångare »Nep-tun», afsedd att underhålla regelbunden ångbåtsförbindelse emellan Halmstad och England, dock ej under perioden kunnat med fördel intaga uteslutande sådana turer, utan i stället idkat fraktfart, der det ansetts mera lönande, dels i Nordsjön och dels i Östersjön. Med innevarande år 1881 har ångaren dock upptagit den linie, för hvilken fartyget ursprungligen anskaffats; samt:

i *Varberg*:

Varbergs ångbåtsaktiebolag, som bildades för att med sina ångbåtar »Saga» och »Blenda» söka tälla med Hallands ångbåtsbolags fartyg på linien Halmstad—Köpenhamn—Lübeck, men, då detta visade sig medföra alltför stor förlust för bolaget, under periodens två senare år, enligt öfverenskommelse med Halländska bolaget, samverkat med detta för upprätthållande af daglig trafik på nämnda linie.

Dessutom funnos under perioden två mindre *logseringsångbåtar*, den ene »Gullmar», tillhörig Laholms sågverk och använd för bogsering af prämar med sågverkets trävarutillverkningar från Laholm till Halmstad, och den andre »Ran», tillhörig affärsbolag i Halmstad, som på förtjenst med ångbåten och nödiga prämar lossat fartyg på redde eller med ångbåten bogserat segelfartyg in i eller utur hamnen. Då »Gullmar» icke vidare behöfdes för sågverket, blef den såld och köptes af enskild person.

Om antalet *handlande och deras betjening m. m.* saväl på landet som i städerna lemna Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegii årliga berättelser om in- och utrikes handel och sjöfart numera så fullständiga upplysningar, att Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke har något väsentligt att dervid tillägga, utan endast torde få till samma berättelser hänvisa. Hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förteckning öfver anmälningar till *handels utkande på landet* visar, att dels a landskausliet och dels hos kronofogdarna i länet under perioden inkommit icke mindre än 252 dylika anmälanden samt dessutom 230 anmälningar till *handel med eldfartyga oljor*, de flesta i sammanhang med förutvarande eller samtidigt anmäld handel, och 19 anmälningar till *handel med gjfna färger*.

Vid 1875 års slut voro inkomna 227 handelsanmälanden; och landthandlandes antal inom länet skulle således efter berörda förteckning vid 1880 års slut utgjort 479, men den genom Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till Eders Kungl. Maj:ts Kommerskollegium insända summariska förteckning för 1880 å handlande och deras betjening inom länets landsbygd upptager endast 172 egna handlande med 44 betjenande. Be-

gagnandet af fotogénolja har för hvarje år blifvit allmännare på landet såväl som i städerna; och detta har medfört, att flere personer å landsbygden hålla endast denna vara till salu. Handel med giftiga färger torde förekomma endast i sammanhang med vanlig diversehandel.

Vid 1880 års slut bedrefs *utskänkning af vin- och malt-drycker* eller endast maltdrycker till förtäring på stället utan sammanhang med försäljning af spritdrycker på sammanlagdt 45 ställen inom länet, deraf 10 i Halmstad, 6 i Varberg, 5 i Falkenberg, 2 i Laholm och 22 på landet. I Kungsbacka finnes icke något utskänkingsställe af ifrågakarande beskaffenhet. Af utskänkingsställena på landet voro de 12 inom Halmstads, Varbergs och Fjäre fögderier alla å gästgifverier i sådan egenkap, hvilka icke haft rättighet till försäljning af spritdrycker. Huruvida något af de 10 utskänkingsställena för vin- och malt-drycker inom Laholms fögderi drifvits endast i sammanhang med gästgifverihållning, är ej uppgifvet; och om eller i hvad mån särskild beviljning för vin- och ölutskänkning varit vederbörande påförd, har icke heller meddelats.

Rättigheterna till *försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker* inom länet lära, enligt länets landskontor årligen lemnade uppgifter, hafva under perioden utgjort följande antal, nemligen till:

	Minuthandel.				Utskänkning.					Summa af alla slag.
	Mindre partihandel.	Överlämnade på auktion.	Överlämnade åt bolag.	Summa.	Ständiga.			Tillfälliga.	Summa.	
					Överlämnade på auktion.	Överlämnade åt bolag.	Med burskap eller privilegium.			
År 1876	8	11	3	14	7	8	15	12	42	64
» 1877	5	11	1	12	14	1	15	11	41	58
» 1878	4	11	1	12	14	1	14	13	42	58
» 1879	4	13	1	14	14	1	14	16	45	63
» 1880	4	13	1	14	14	1	14	12	41	59
Summa	25	59	7	66	63	12	72	64	211	302
Eller i medeltal årligen	5	12	1	13	13	2	14	13	42	60

Endast i Halmstad har bränvinsförsäljningen under periodens fyra senare år varit uppläten åt bolag; och som dylik

försäljning der fått årligen utöfvas på ett minuthandels- och sex utskänkingsställen, måste ofvanberörda uppgifter åtminstone derutinnan vara origtiga. Enligt de upplysningar magistraterna och kronofogdarne i länet särskildt till denna berättelse meddelat, har samtliga bränvinsminuthandels- och utskänkingsställenas antal varit:

	Minuthandelsställen.	Utskänkingsställen.	Summa.
År 1876	14	43	57
» 1877	13	44	57
» 1878	13	43	56
» 1879	13	45	58
» 1880	12	43	55

hvilket icke öfverensstämmer med uppgifterna till landskontoret. Hvarpå olikheten beror, är Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande icke i tillfälle att nu utreda. För visst torde emellertid kunna antagas, att försäljningsställenas antal inom länet under hvart och ett af periodens år utgjort i medeltal för mindre partihandel 4 å 5, för minuthandel 13 och för utskänkning 43 å 44. År 1875 utgjorde bränvinsförsäljningsställenas antal 10 för minuthandel och 38 för utskänkning samt 17 för mindre partihandel. Antalet har följaktligen ökat beträffande minuthandel och utskänkning, men betydligt minskats i fråga om mindre partihandel; och väsentliga orsaken till denna minskning ligger deri, att stadsfullmäktige i städerna icke velat medgifva handlande der rättighet till mindre partihandel med spritdrycker. Af de fyra personer, hvilka under periodens tre senare år haft rättighet till sådan handel, voro tre sjelfve bränvinstillverkare och den fjerde innehafvare af destilleringsverk. Hvad angår afgifterna för bränvinsförsäljningen och deras fördelning, torde få hänvisas till tab. Litt. T. Den särskilda vinst, bränvinsförsäljningsbolaget i Halmstad haft utöfver den lagstadgade afgiften, är af magistraten uppgifven sålunda:

för år 1876 till	kronor 34,723 ⁶²
» 1877 »	» 46,774 ⁹⁵
» 1878 »	» 30,447 ¹⁹
» 1879 »	» 24,604 ¹⁷
» 1880 »	» 21,328 ⁶⁰
eller tillsammans för alla åren	kronor 157,878 ⁸³

Tab. Litt. T.

Uppgift om bränvinsförsäljningsafgifterna inom länet.

	Debiterade			Fördelade till					
	i städerna, kronor.	å landet, kronor.	Summa kronor.	afkortning och anordning, kronor.	städerna, kronor.	socknarne, kronor.	hushållnings-sällskapet, kronor.	landstinget, kronor.	Summa kronor.
År 1876	115,564 ⁰²	9,820 ⁵⁰	125,384 ⁵²	249 ³⁴	69,199 ⁸⁸	5,881 ²⁴	25,027 ⁰³	25,027 ⁰³	125,384 ⁵²
» 1877	110,788 ²¹	9,419 ⁰⁰	120,207 ²¹	241 ⁷⁴	66,339 ⁹⁰	5,639 ³⁹	23,993 ⁰⁹	23,993 ⁰⁹	120,207 ²¹
» 1878	92,465 ¹⁹	9,782 ⁵⁰	102,247 ⁶⁹	204 ⁴⁹	55,368 ¹⁶	5,857 ⁷⁶	20,408 ⁶⁴	20,408 ⁶⁴	102,247 ⁶⁹
» 1879	92,985 ¹⁴	9,913 ²⁵	102,898 ³⁹	203 ⁹⁷	55,679 ⁵⁰	5,937 ¹⁶	20,538 ⁸⁸	20,538 ⁸⁸	102,898 ³⁹
» 1880	79,613 ⁶⁰	8,767 ⁷⁵	88,381 ³⁵	176 ⁷⁷	47,672 ⁶³	5,250 ¹³	17,640 ⁹¹	17,640 ⁹¹	88,381 ³⁵
Summa	491,416 ¹⁶	47,703 ⁰⁰	539,119 ¹⁶	1,076 ³¹	294,260 ⁰⁷	28,565 ⁶⁸	107,608 ⁵⁵	107,608 ⁵⁵	539,119 ¹⁶

men såväl stadens behållna andel af sjelfva försäljningsavgifterna för alla utföfvade försäljningsrättigheter inom staden som äfven bolagets vinstmedel lära endast utgjort följande belopp, nemligen:

för år 1876	kronor	27,107 ³³
» 1877	»	34,739 ³⁴
» 1878	»	26,842 ⁵²
» 1879	»	23,667 ²⁵
» 1880	»	21,262 ⁵⁴
eller sammanlagt för alla åren.....	kronor	133,619 ⁴⁸

Hvad kommunerna fått sig tilldeladt af bränvinsförsäljningsavgifterna inom länet, har ingått bland kommunernas öfriga årliga inkomster till bestridande af de årliga kommunala utgifterna.

För varubytets underlättande och befrämjande hafva äfven under denna period inom länet hållits dels *marknader*, sista året två, men förut tre i Laholm, en i Halmstad, två i Falkenberg, en i Varberg, två i Kungsbacka, två i Våxtorps kyrkoby,

en vid skjutsanstalten Ahlhult eller Alekulorna i Veinge socken, två i Mahult i Breareds socken, två i Torups kyrkoby, en vid Sjönevads gästgifveri i Vessige socken, en i Morups kyrkoby och två, allt årligen, vid Gunnarps skjutsanstalt i Gunnarps socken, dels *torgdagar* i Halmstad, Varberg och Falkenberg två gånger i veckan, i Laholm, Kungsbacka, Våxtorps, Hishults och Renneslöfs kyrkobyar, Torup samt Köinge och Skällinge kyrkobyar en gång i månaden, vid Ahlhult fyra gånger om året och i Breareds kyrkoby tio gånger årligen, dels ock *möten för handel med kreatur* i Halmstad andra och i Varberg första onsdagen i hvarje månad samt dessutom några gånger årligen vid Qvibille och Krogsreds gästgifverier i socknarne af samma namn. Marknadernes inom länet antal, som vid 1875 års slut utgjorde 21 och vid 1880 års slut 19, har således under perioden minskats med två, nemligen en i Laholm och en i Heberg. De så kallade kreatursmötenas antal är också under perioden minskadt, ty några förut tillåtna hafva, på framställning af vederbörande kommuner, blifvit indragna.

5. Kåmeralförhållanden.

Något hemman har icke under perioden fallit i *ödesmål* eller derifrån blifvit upptaget.

Skatteköp hafva förekommit:

af rena kronohemman:

år 1876 å tillsammans $\frac{2}{3}$ mantal uti 2 brukningsdelar,
år 1877 å tillsammans $1\frac{3}{48}$ mtl uti 4 brukningsdelar,
år 1878 å $\frac{2}{16}$ mtl uti 1 brukningsdel,
år 1879 å tillsammans $1\frac{20}{96}$ mtl uti 4 brukningsdelar,
år 1880 å tillsammans $1\frac{1}{24}$ mtl uti 4 brukningsdelar;

af s. k. halländska kyrkohemman:

år 1876 å tillsammans 3 mtl uti 8 brukningsdelar,
år 1877 å tillsammans $\frac{2}{3}$ mtl uti 2 brukningsdelar,
år 1878 å $\frac{2}{16}$ mtl uti 1 brukningsdel,
år 1879 å tillsammans $1\frac{7}{24}$ mtl uti 2 brukningsdelar.

Af *landsstatsboställena* inom länet är ett, om 1 mantal, till kronan indraget och för statsverkets räkning utarrenderadt.

Jordafsöndringar, derför afgäld blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställd, hafva förekommit:

År 1876.....	6 stycken
» 1878.....	1 »
» 1879.....	4 »
» 1880.....	4 »
eller tillsammans.....	15 stycken.

Medföljande **tabell N:o 3** utvisar förhållandet vid 1880 års slut med *hemman och jordlägenheter samt stadsjordar* äfvensom deras taxeringsvärden.

I länets städer funnos ej vid periodens slut *utlänningar*, som egde eller besutto fast egendom inom städerna; men på andet funnos då åtta danskar och en norrman, hvilka, utan att hafva förvärfvat svensk medborgarerätt, innehade fastigheter om tillsammans $36\frac{141}{224}$ mantal, taxerade till 1,299,300 kronor. Af dessa fastigheter egdes 1 mantal, taxerad till 40,000 kro-

nor, af en inom riket bosatt dansk, $7\frac{3}{4}$ mantal med 328,600 kronors taxeringsvärde af en inom riket bosatt norrman samt $18\frac{3}{32}$ mantal, taxerade till 558,400 kronor, af tre utom riket bosatte danskar; hvarjemte $9\frac{11}{14}$ mantal med taxeringsvärde af 372,300 kronor arrenderades af fyra danskar. Af de i förra berättelsen upptagne utländske innehafvare af fastigheter inom länet hafva de fleste danskar och tyskar under perioden blifvit svenske medborgare; men de två engelsmännen, hvilka vid 1875 års slut voro ende innehafvarne af alla aktierna uti Laholms sågverksaktiebolag, som egentligen egde huset och tomterna i Laholm, hafva under perioden sålt bolagets fastigheter, så att, ehuru bolaget vid 1880 års slut stått antecknad såsom egare till såväl berörda stadsfastighet som det på Laholms kungsladugård belägna sågverket, dessa fastigheter dock i verkligheten då tillhört enskilde personer. De förnämsta fastigheter, hvilkas egare vid 1880 års slut voro utlänningar, äro Hjulebergs egendom $14\frac{9}{16}$ mantal i Abilds socken, tillhörig grossören E. Pougggaard i Köpenhamn och taxerad till 332,300 kronor, Sannarps egendom i Årstads socken, taxerad till 328,600 kronor och tillhörig norrmanen M. A. Treskow, som bebör egendomen, samt Menlösa egendom i Våxtorps socken, tillhörig dansken B. Friis och taxerad till 131,100 kronor.

Intet utländskt *aktiebolag* eger *fastighet* inom länet, men för de fastigheter, hvilka år 1880 haft svenska aktiebolag till egare, redogöres i tab. Litt. U.

De inom länet befintlige *fideikommissegendomar* äro endast tre, nemligen:

i Tönnersjö härad: *Stjernarp* med underlydande, som innehafves af kammarherren, friherre D. E. Stiernerona och består af följande hemman, nemligen:

inom Eldsberga socken: säteriet Stjernarp $4\frac{1}{2}$ mantal, taxerad till 100,000 kr., insocknefrälshemmanen Brunskog N:ris 1—3 om 3 mtl, tax. t. 115,000 kr., Perstorp N:ris 1—5 om $2\frac{2}{16}$ mtl, tax. t. 49,700 kr., och utsocknefrälshemmanen Eldsberga N:ris 1—9 om $3\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 176,000 kr., samt inom Tönnersjö socken: utsockne-

frälsehemmanen Brunskog N:ris 1—3 om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 51,000 kr., Smedjebol N:o 1 om $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 2,000 kr., Strömma N:ris 1 och 2 om $1\frac{1}{6}$ mtl, tax. t. 7,200 kr., Joenstorp N:ris 1—4 om $1\frac{1}{3}$ mtl, tax. t. 11,500 kr., Hultabo N:o 1, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 2,000 kr., Sjögård N:o 1, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 3,000 kr., Tåstarp N:ris 1—5 om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 20,000 kr., Tönnersjö N:ris 2—4 om 2 mtl, tax. t. 14,600 kr., och Ågarp N:o 1, 1 mtl, tax. t. 18,000 kr., eller tillsammans $24\frac{5}{16}$ mantal med ett taxeringsvärde af 570,000 kronor.

I Halmstads och Tönnersjö härad: *Vapnö* med underlydande, tillsammans $55\frac{1}{4}$ mantal, hvilket, med lägenheter, verk och inrättningar taxerad till 1,390,100 kronor, numera innehafves af ryttmästaren B. H. Staël von Holstein. Fideikommisset består af följande hemman och lägenheter, nemligen:

i Halmstads härad, Vapnö socken: Vapnö säteri med Staälsbo 3 mtl, tax. t. 230,000 kr., dels insockne och dels utsocknefrälsehemmanen N:ris 1—3 Ågarp om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 47,500 kr., Tiarp N:ris 1—7 om $5\frac{3}{4}$ mtl, tax. t. 140,200 kr., Svartalund $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 12,000 kr., Onsjö N:ris 1 och 2 om $1\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 22,000 kr., Mickedala N:ris 1—14 om 11 mtl, tax. t. 302,500 kr. och Bygget N:o 1 om $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 5,000 kr.; Söndrums socken: insocknefrälsehemmanen Vilshärad N:o 2 och 3 om 1 mtl, tax. t. 24,000 kr., Onsjö N:ris 2, 7 och 9 om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 44,000 kr., Mjellby N:o 5, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 14,000 kr., Fammarp N:o 4, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 5,000 kr., jemte Eketånga N:ris 1 och 4 om $1\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 36,000 kr.; Holms socken: dels insockne och dels utsocknefrälsehemmanen Bolunda N:o 1, 1 mtl, tax. t. 22,000 kr., Fastarp N:ris 1 och 2 om 2 mtl, tax. t. 38,000 kr., Fjellalunda N:ris 1—4 om $3\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 61,000 kr., Heagård N:o 1, 1 mtl, tax. t. 12,000 kr., Holm N:ris 2, 4—9, 11 och 12 om $6\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 153,000 kr., Kjellstorp N:ris 1—5 om 4 mtl, tax. t. 98,000 kr., Kortabygget N:o 1, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 9,000 kr., Könarp N:ris 1—3 om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 29,000 kr., Måsse N:o 1 med qvarn, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 5,000 kr., Nannarp N:ris 1 och 2 om 2 mtl, tax. t. 39,000 kr., Rosendal N:o 1, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 9,000 kr., jemte två frälseräntor af 1 mtl Slangemöllan och 1 mtl, N:o 10 Holm, tax. t. 2,900 kr.; Qvibille socken: utsocknefrälsehemmanen Knaggared N:o 1, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 4,000 kr., och Styrestad N:o 1, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 15,000 kr.; samt i Tönnersjö härad, Enslöfs socken: utsocknefrälsehemmanen Enslöf N:ris 3 och 6 om $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 11,000 kr.

I Fjäre, Faurås och Himle härad: *Gåsevadholm* med underlydande, som innehafves af omyndige friherre G. O. N. Silfverschiöld och omfattar följande hemman:

i Fjäre härad, Ölmevalla socken: Harestorp N:o 4 och Örnäs N:o 12, hvardera 1 mtl, tax. t. 24,000 kr.; Landa socken: Buerås N:o 3 och Nortorp N:o 6, hvardera $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 14,200 kr.; Frillesås socken: Älekärr N:o 1, 1 mtl, tax. t. 25,000 kr.; Fjärs socken: Allatorp N:o 4, 1 mtl, tax. t. 17,000 kr., Bengtsered N:o 1, 1 mtl, tax. t. 10,000 kr., Dahl N:o 1, 1 mtl, tax. t. 40,000 kr., Eskatorp N:ris 2, 4 och 7 om $\frac{9}{16}$ mtl, tax. t. 12,800 kr., Fixhult N:o 3, 1 mtl med torpet Furuviken, tax. t. 11,500 kr., Gäddevik N:o 1, 1 mtl, tax. t. 6,000 kr., Gödestad N:ris 4 och 6 om $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 14,600 kr., Hjelm N:ris 6—8 om $2\frac{1}{2}$ mtl med qvarnar, tax. t. 32,100 kr., Jorred N:o 2, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 6,000 kr., Lij N:ris 4—6 om $1\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 26,200 kr., Limmanäs N:ris 1—3 och 5 om $3\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 43,000 kr., Myra N:o 9, 1 mtl, tax. t. 18,000 kr., Orred N:o 1, 1 mtl, tax. t. 24,000 kr., Rörnsjö N:o 2, 1 mtl, tax. t. 10,500 kr., Tom N:ris 7—9 om $2\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 31,000 kr., Upphult N:o 4, 1 mtl, tax. t. 8,000 kr., Össlöf N:ris 2—8 om $5\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 88,000 kr.; Förlanda socken: Gränshult N:o 1, 1 mtl, tax. t. 6,400 kr.; Hanhals socken: Brogård N:o 1, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 2,000 kr., Eskatorp N:o 3, 1 mtl, tax. t. 12,000 kr.; Lindome socken: Hellesåker N:ris 5 och 6 om 2 mtl med sägar, tax. t. 29,200 kr.; Elfsåkers socken: Bisterkulla N:o 1, 1 mtl, Fjälebo N:o 2, 1 mtl och Kusered N:o 2, $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 19,200 kr.; Tölö socken: Arendal N:ris 3—5 om 3 mtl, tax. t. 32,000 kr., Asslöf N:ris 6—11 med Ramsjödal om $4\frac{11}{36}$ mtl, tax. t. 62,600 kr., Bådagården N:o 1, $\frac{1}{2}$ mtl, och Forsbolet N:o 1, tax. t. 2,300 kr., Fors N:o 2—4 om 3 mtl, tax. t. 30,000 kr., Gåsevadholm N:o 1 med qvarn, benstamp och oljeslageri, $1\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 148,500 kr., Hagen N:o 1 och Hambrö N:o 1, hvardera $\frac{1}{2}$ mtl, tax. t. 8,000 kr., Hvarla N:o 11, 1 mtl, tax. t. 23,000 kr., Kolla N:o 6, 1 mtl, tax. t. 17,000 kr., Skärby N:o 13, 1 mtl, tax. t. 11,000 kr., och Sturte N:o 1, $\frac{1}{4}$ mtl, tax. t. 3,000 kr.; i Faurås härad, Gällareds socken: Skog N:o 2, 1 mtl, tax. t. 5,000 kr.; samt i Himle härad, Lindbergs socken: Gunnestorp N:ris 2 och 4 om 2 mtl, tax. t. 25,200 kr.; och Torpa socken: utjorden Krabbylckan, taxerad till 100 kr., eller sammanlagdt $57\frac{53}{144}$ mantal med qvarnar och verk, taxerade till 898,400 kronor.

Af förestående redogörelser för fastigheter inom länet, hvilka tillhöra utländingar, egas af aktiebolag och utgöra fideikommiss, framgår: att taxeringsvärdet af fastigheter, tillhörande utländingar, utgör 1:553 procent af hela landsbygdens inom länet taxeringsvärde 59,684,100 kronor; att taxeringsvärdet å aktiebolags fastigheter å landet motsvarar endast 0:4485 procent af landsbygdens taxeringsvärde; att taxeringsvärdet å aktie-

Tab. Litt. U.

Uppgift å de fastigheter inom länet, hvilka år 1880 innehafts af aktiebolag.

Härad.	Socken.	F a s t i g h e t e n s			Aktiebolagets namn och hufvudsäte.
		namn.	mantal.	taxeringsvärde.	
Fjäre	Lindome	Annestorp med bomullsspinneri	$\frac{11}{20}$	115,700	Rosenlunds spinneriaktiebolag, Göteborg.
Halmstads	Steninge	Hulabäck N:o 1 med glasbruk och torfmosse	$\frac{11}{27}$	45,000	Steninge glasbruks aktiebolag, Steninge.
	D:o	Torup	—	2,000	Nyebro aktiebolag, Halmstad.
Höks	Laholm	Laholms sågverk å Kungsladugårdens egor	—	35,000	Laholms sågverks aktiebolag, Laholm.
Tönnersjö	Suöstorp	Frennarp med byggnad	$\frac{1}{4}$	70,000	} Vallbergs fabriks aktiebolag, Halmstad.
Halmstads stad		Slottsmöllans klädesfabrik med 34 särskilda stadsjordar	—	759,800	
	Dito	Bryggeri och iskällare med 5 särskilda tomter	—	60,900	Appeltoffska bryggeriaktiebolaget, Halmstad.
	Dito	Östra bryggeriet med byggnader och tomt i östra förstaden	—	62,000	Östra bryggeriaktiebolaget, Halmstad.
	Dito	Gjuteri och mekanisk verkstad med byggnader och tomt i östra förstaden	—	41,500	Halmstads gjuteriaktiebolag, Halmstad.
Summa			$1\frac{137}{270}$	1,191,900	

bolags fastigheter i stad, hvilka finnas endast i Halmstad, utgör 14.86 procent af denna stads fastighetstaxeringsvärde 6,219,200 kronor; samt att de tre fideikommissens mantal och taxeringsvärden, i förhållande till landsbygdens inom länet hela mantal 2,918.357 och taxeringsvärde, utgöra följande procenttal, nemligen:

	Belägna inom följande antal socknar.	Mantalsprocent.	Taxeringsvärdets procent.
Stjernarp	2	0.833	0.955
Vapnö	5	1.893	2.329
Gåsevadhalm	12	1.966	1.505
Eller tillsammans	19	4.692	4.789

I fråga om *skiftesverket* inom länet torde Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande få hänvisa till Eders Kungl. Maj:ts Landtmäteristyrelsens årliga berättelser derutinnan, hvilka innefatta fullständiga uppgifter om landtmäteripersonalen, utfärdade landtmäteriförordnanden samt verkställda laga skiften och andra landtmäteriförrättningar. Om antalet skiftade och oskiftade

byar och hemman inom länet samt i hvad mån de senare kunna förmodas blifva framdeles laga skiftade har förste landtmätaren i länet meddelat de i tab. Litt. V intagna sifferupplýningar med tillkännagifvande derjemte: att vid 1880 års slut 2,436 förmedlade mantal undergått enskifte eller laga skifte på alla egorna och 14 mantal på endast inegorna; att 16 mantal voro under skiftesbehandling och 300 mantal af beskaffenhet att ej blifva skiftade; att, då hela länets hemmantal utgjorde något öfver 2,918, omkring 152 mantal återstodo att möjligen framdeles skiftas; att de 300 byar och hemman eller mantal, hvilka antagligen icke komme att skiftas, voro enstaka hemman med en enda egare, herregårdar och publika boställen eller dermed jemförliga hemman, till stor del i den fattigare skogsbygden, der jordegarne i det längsta söka undgå de dryga kostnaderna af ordentliga laga skiften; att exempelvis endast i Fagereds socken af Faurås härad funnos fyratio dylika hemman; samt att de verkställda laga skiftena väsentligen bidragit till jordbrukets höjande inom detta län, såväl som annorstädes.

Till den *kommunala finansstatistik*, som numera af Eders Kungl. Maj:ts Statistiska Centralbyrå omedelbart bearbetas och för hvarje år offentliggöres, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande intet att tillägga, utan torde allenast få hänvisa till samma statistik.

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** De *allmänna läroverken* inom länet hafva under perioden varit: 1) Halmstads högre läroverk, der under höstterminen 1880 meddelades undervisning af rektor, 4 lektorer, 5 ordinarie adjunkter, 2 vikarierande adjunkter jemte musik-, gymnastik- och ritlärare åt tillsammans 214 lärjungar; och hafva under 1880 utdelats stipendier, premier och understöd till belopp af 2,207 kronor 6 öre, deraf 300 kronor till studerande vid universiteten; 2) Varbergs lägre läroverk med 4 ordinarie lärare, nemligen rektor, 2 kolleger och 1 gymnastiklärare samt 46 lärjungar under höstterminen 1880; 3) pedagogierna i Laholm, Falkenberg och Kungsbacka med hvar sin ordinarie lärare och följande antal lärjungar under höstterminen 1880, nemligen: i Laholm 22, i Falkenberg 17 och i Kungsbacka 21.

Inom samtliga länets kommuner finnas *folkskolor*, i de mindre kommunerna en och i de större två eller flera folkskolor i hvarje kommun. Likaså finnas öfverallt *småskolor*; och för bildande af lärarinnor till dem har länets *småskoleseminarium*, som hufvudsakligen bekostas af länets landsting, under periodens alla åt varit i verksamhet, sista året i Halmstad. Till folk- och småskolorna bidrogo länets kommuner å landet årligen med 80 till 90,000 kronor; och *statsanslagen* hafva under perioden varit följande till såväl städernas som landsbygdens skolor, nemligen:

	Till folkskolorna.	Till småskolorna.	Summa.
År 1876	43,419.76	18,922.81	62,342.57
» 1877	44,916.62	19,430.00	64,346.62
» 1878	46,716.68	19,750.00	66,466.68
» 1879	47,749.97	20,909.37	68,659.34
» 1880	46,695.81	23,225.00	69,920.81
Summa	229,498.84	102,237.18	331,736.02
Eller i medeltal årligen	45,899.77	20,447.43	66,347.20

I Onsala socken finnes derjemte en *högre folkskola*, som under hvarje af periodens fem år åtnjutit ett statsanslag af 1,200 kronor.

Den inom länet inrättade, i förra berättelsen omtalade *folkhögskolan* har äfven under förevarande period fortgått på enahanda sätt som förut, men varit förlagd först å Bjerrone i Vessige socken och sedermera å Katrineberg i Alfshögs socken. Skolan upprätthålles dels af statsanslag, som utgjort 1,800 kronor för hvart och ett af åren 1876—1878, 2,800 kronor för 1879 och 2,000 kronor för 1880, samt dels genom anslag af länets landsting, utgörande 2,000 kronor årligen, och af hushållningssällskapet i länet 500 kronor om året, hvartill komma elevernas afgifter. Vid landstingets anslag för periodens fem år har dock

Likaledes har *elementarläroverket i Varberg för qvinlig ungdom* under perioden fortsatt sin verksamhet. Om läroverket, som icke åtnjuter statsanslag, är uppgifvet, att det haft 6 lärarinnor och 62 lärjungar, att dess inkomst utgjort 4,400 kronor och utgifterna 5,793 kronor samt att bristen betäckes af stadens sparbank.

Slöjdskolorna för flickor i Halmstad, Varberg och Falkenberg samt i Eldsberga, Snöstorps och Skummeslöfs socknar hafva under perioden fortgått på samma sätt som under förra perioden; hvarjemte uti Qvibille socken under år 1880 öppnats två slöjdskolor, den ena för flickor och den andra för gossar, men de till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna uppgifterna härutinnan lemna icke vidare upplysningar om samtliga nu uppräknade slöjdskolors verksamhet och ekonomiska förhållanden.

Slutligen hafva äfven *fortsättningsskolan i Halmstad, småbarnsskolan derstädes af 1841 och söndagsskolan för tjenstefolk och handtverksarbetare i Varberg* fortgått under perioden med gagnande verksamhet, men ej heller om dessa skolor är Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i tillfälle att meddela närmare underrättelser.

B) Rättsväsendet, fångvården och polisväsendet. I de två förstnämnda af dessa ämnen lemna chefens för Eders Kungl. Maj:ts Justitiedepartement och Eders Kungl. Maj:ts Fångvårdsstyrelses årliga berättelser noggranna och fullständiga upplysningar, med anledning af hvilka dock beträffande länet må här anställas följande jemförelser och beräkningar.

De hos länets domstolar anhängiggjorda *tviste- och skiftesmålen* utgjorde åren 1875 och 1879 följande antal:

hvaraf framgår, att tviste- och skiftesmålen under denna period högst betydligt ökats.

Beträffande anhängiggjorda *brottmål* under samma två år, ställer sig en likartad jemförelse sålunda:

	1875.		1879.		Af målens antal kommer på nedanstående antal invånare.		Målens antal under 1875 1879 således i procent ökade (+) eller minskade (-) med.
	Antal mål.	Utgörande i procent af hela rikets brottm.	Antal mål.	Utgörande i procent af hela rikets brottm.	1875.	1879.	
På landet	422	2.43	417	3.02	282	292	- 1.18
I städerna	531	1.33	709	3.68	24	21	+ 33.52
I hela länet	953	1.66	1,126	3.38	198	106	+ 18.15

utmärkande äfven denna en betydlig ökning af målens antal i städerna, men en obetydlig minskning för landtdomstolarne.

Orsaken till denna stora ökning af tvistemålen i hela länet och brottmålen hos rådhusrätterna i länets städer kan ej med visshet angifvas, men bör sannolikt snarare sökas i de mera invecklade rättsliga förhållanden, som äro en oundviklig följd af ökade kommunikationer, liffigare samfärdsel och stigande odling, än i ökad benägenhet för tvister och minskad aktning för annans rätt. Af de hos häradsrätterne i länet anhängiggjorda tvistemålen tillhörde icke mindre än 316 år 1875 och 362 år 1879 eller något öfver 49 procent 1875 och nära 40 procent 1879 Fjäre häradsrätt, hvartill orsaken ligger deruti, att denna domstol mycket anlitas för pröfning af klara skuldfördringsmål, hvilka eljest vanligen anhängiggöras hos öfverexekutor. Brottmålen ökning i länets städer torde också bero på de flere fylleriförseelser samt under inflytande af de i städerna lätt åtkomliga rusdryckerna uppkomna lindrigare slagsmål och andra ringare lagöfverträdelse, hvartill landtbefolkningen ofta gör sig skyldig, då den å städernas torgdagar, s. k. kreatursmöten och marknader afyttrar sina varor. Detta antagande bestyrkes af förhållandet med de *gröfre brotten*, ty dessa hafva under åren 1875—1879 icke ökats, utan snarare minskats. För gröfre brott blefvo nemligen år 1875 tilltalade 53 män, 4 qvinnor och sakfælde 46 män och 4 qvinnor, men år 1879 tilltalade 55 män och 4 qvinnor och sakfælde endast 42 män och 1 qvinna.

	1875.		1879.		Af målens antal kommer på nedanstående antal invånare.		Målens antal under 1875 1879 i procent ökade med
	Antal mål.	Utgörande i procent af hela rikets mål.	Antal mål.	Utgörande i procent af hela rikets mål.	1875.	1879.	
På landet	642	3.19	909	3.49	185	134	41.59
I städerna	100	1.15	242	1.50	128	63	142.00
I hela länet	742	2.57	1,151	2.86	178	86	55.12

Tab. Litt. X.

Uppgift om högre elementarläroverket i Halmstad för qvinlig ungdom.

År	Antal lärjungar.			Inkomster.							Utgifter.					Medkostnad för hvarje anlyse enligt utgifterna, hvarhången orsakad.											
	Vårterminen.	Hösterminen.	Medeltal för hela året.	Behållning från föregående år.	Elevalgifter.	Statsanslag.	Bidrag af staden Halmstad.	Drogh, räntor och diverse.	Daskillads bidrag.	Summa.	Lärare-personalens arvoden.	Hyra för lokal.	Ved, Hus och städning m. m.	Skolmateriel, tryckningskostnad o. d.	Behållning till nästa år.												
År 1876.....	70	75	72.5	—	3,125	3,000	88	12	1,135	30	7,348	42	6,143	67	400	—	235	61	569	14	—	101	36				
» 1877.....	71	83	77	—	5,322	50	2,200	—	500	—	8,022	50	6,932	10	600	—	337	93	139	42	13	05	104	02			
» 1878.....	83	89	86	13	05	6,340	—	2,200	—	750	—	5	09	9,308	14	7,764	35	950	—	270	75	264	15	58	89	107	55
» 1879.....	88	84	86	58	89	6,380	—	2,200	—	1,000	—	24	75	9,663	64	7,820	02	1,037	50	245	70	529	17	31	25	112	—
» 1880.....	86	88	87	31	25	6,506	25	2,200	—	700	—	1	44	9,428	94	7,877	25	875	—	359	—	300	56	27	13	108	18
Summa	398	419	405.5	103	19	27,673	75	11,600	—	3,038	12	1,166	58	43,781	64	36,537	39	3,862	50	1,448	99	1,802	44	130	32	533	11
Eller i medeltal årligen	79	83	81.7	20	64	5,534	75	2,360	—	607	62	233	32	8,756	33	7,307	48	772	50	259	80	360	49	26	06	106	62

Ej heller antalet för brott häktade och dömda personer, hvilka vid årets slut förvarats i länets fängelser, har under åren

1875—1879 ökat, utom i Varbergs straff-fängelse, såsom följande sammanställning utmärker:

Fängelsets namn.	1 8 7 5.								1 8 7 9.							
	Qvarvarande vid årets början.		Tillkomne under året.		Afgångne under året.		Qvarvarande vid årets slut.		Qvarvarande vid årets början.		Tillkomne under året.		Afgångne under året.		Qvarvarande vid årets slut.	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
Halmstads länsfängelse	17	4	163	15	153	18	27	1	18	5	192	38	193	39	17	4
Varbergs kronohäkte	10	1	47	13	40	12	17	2	21	2	122	10	127	11	16	1
Kungsbacka kronohäkte	5	2	28	3	27	3	6	2	6	—	58	6	60	5	4	1
Varbergs straff-fängelse	228	—	15	—	21	—	222	—	254	—	16	—	25	—	245	—
Summa	200	7	253	31	241	33	272	5	209	7	388	54	405	55	282	6

Varbergs straff-fängelse har under perioden varit förvaringsort för manliga listidsfångar från hela riket; och fångantalet derstädes måste följaktligen alltid ökas under årens lopp, såvida icke stor dödlighet der inträffat.

För öfrigt må anmärkas: att under 1879 i länsfängelset och kronohäkten varit intagna dels 106 ransakningsfångar, af hvilka blifvit dömda 37 till straffarbete och 9 till fängelse, frikände 23, förflyttade 21 och qvarhållne till nästa år för vidare ransakning 16, dels 206 personer, hvilka, i saknad af tillgång till dem ådömda böter, undergått fängelse vid vatten och bröd, dels ock 123 försvarslösa och fattighjon, af hvilka blifvit dömda till allmänt arbete 21, öfverlemnade till ransakning för brott 5, flyttade till annat fängelse 12 samt frigifne 85.

Den ordinarie polispersonalen, länsmän och fjerdingmän på landet samt stadsfiskaler och stadstjenare eller poliskonstaplar i städerna, har under perioden vunnit tillökning på sådant sätt, att Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande år 1880 tillsatt särskild poliskommissarie i Halmstad, såsom närmaste förman för stadens poliskonstaplar; hvarjemte, i enlighet med stadsfullmäktiges i sammanhang med deras anslag af lön åt honom gjorda begäran, utfärdats instruktion för honom och andra föreskrifter för åstadkommande af bättre polisuppsigt inom staden. Under det byggandet af Varberg—Borås jernväg pågick, var särskild polistillsyningsman eller s. k. extra länsman af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnad att inom länet hafva uppsigt öfver arbetarne vid jernvägen, hvilka ej heller i nämnvärd grad förspordes hafva stört allmänna ordningen.

Derjemte hafva ännu flera än de i förra berättelsen uppräknade socknar i länet inom sig bildat kommunalpolis för ordnings upprätthållande inom socknen samt brottslingars efterspannande och befordrande till straff. Sålunda fanns vid periodens slut kommunalpolis inrättad i följande socknar:

inom Laholms fögderi uti

Östra Karups socken med 1 chef och 4 konstaplar
Eldsberga " " 1 " " 8 "

inom Halmstads fögderi uti

Holms socken med 1 chef och 6 konstaplar
Getinge " " 1 " " 6 "
Vessige och Askome socknar " 1 " " 24 "
Årstads socken " 1 " " 6 "
Eifra " " 1 " " 6 "

Slöinge socken med 1 chef och 6 konstaplar
Skrea " " 1 " " 7 "
Drängsereds socken " 1 " " 8 "
Krogsareds " " 1 " " 8 "
Gällareds " " 1 " " 13 "
Vinbergs " " 1 " " 6 "

inom Varbergs fögderi uti

Sibbarps socken med 1 chef och så många konstaplar som distrikt, hvarje af fyra till fem hemman.

Köinge " med 1 chef och 4 konstaplar
Svarträ " " 1 " " 4 "
Ullareds " med 1 chef och så många konstaplar som distrikt, hvarje af fem till sex hemman.

Träslöfs " med 1 chef och 4 konstaplar
Stamnareds " " 1 " " 4 "
Rolfstorps " " 1 " " 14 "
Lindbergs " med 1 chef och lika många konstaplar som distrikt, hvilka böra vara lika många som skolrotarne.
Veddige " med 1 öfverbefälhafvare, 1 underbefälhafvare och 14 konstaplar
Ås " med 1 chef " 16 "
Sällstorps " " 1 " " 8 "

och inom Fjäre fögderi uti endast

Värö socken med 1 chef och så många konstaplar, som församlingen anser nödigt tillsätta. Befälhafvare och konstaplar väljas för 2, 3 eller 4 år hvarje gång.

Om den sålunda befintliga kommunalpolisens verksamhet är uppgifvet från Laholms fögderi, att den, »enligt kommunalstyrelsens utlåtande, ingenting uträttat», från Halmstads och Varbergs fögderier, att kommunalpolisen i afseende på allmän ordning och säkerhet, särdeles vid folknöjen, auktioner, marknader och torgdagar på landet, medfört icke obetydlig nytta och stundom genom sin blotta närvaro hindrat ofog, samt från Fjäre fögderi, att kommunalpolisen i Värö socken, »då ordning och säkerhet funnits hotade, inskridit och anmält begångna förbrytelser till kronobetjenningen».

C) Kreditanstalter, sparbanker och mindre sparkassar. De kreditanstalter, hvilka under perioden utöfvat verksamhet inom länet, äro Smålands med flera provinsers hypoteksförening, som alltmera anlitas af länets hemmansegare, Göteborgs enskilda banks kommissionskontor i Kungsbacka, hvars verksamhetsområde

utgöres af nämnde stad och Fjäre härad, *Hallands enskilda bank*, som fortfarande haft kontor i Halmstad, Varberg, Falkenberg och Laholm och om hvilken banks rörelse torde få hänvisas till tab. Litt. Y, samt *Aktiebolaget Mellersta Hallands folkbank*, hvilken hufvudsakliga rörelse upptages i tab. Litt. Z, och om hvilken för öfrigt må anmärkas: att denna penninganstalts bolagsordning är fastställd den 6 juli 1877 och i sitt nuvarande skick började sin verksamhet egentligen med året 1878; att aktiekapitalet utgör 100,000 kronor; att folkbanken vid 1880 års slut hade en reservfond af 4,120 kronor och en derutöfver till disposition afsatt fond af 1,919 kronor 4 öre; samt att folkbanken, som har hufvudkontoret i Vessige, men bedrifver sin egentliga rörelse genom afdelningskontoret i Falkenberg, ursprungligen är den i förra berättelsen omtalade s. k. »Vessige sparbank».

Utom de vid 1875 års slut i länet befintliga sju *sparbanker* i Halmstad, Varberg, Laholm, Falkenberg och Kungsbacka eller Fjäre härads samt i Eftra och Årstads socknar, för hvilka Eders Kungl. Maj:ts Statistiska Centralbyrå lemna årliga redogörelser, som torde få återopas, har den 19 augusti 1879 inrättats sparbank i Östra Karups socken för denna kommun, hvilken sparbank, förvaltd af en direktion med tolf ledamöter, har af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande nämnde dag fastställt reglemente samt vid 1880 års slut egde insatta medel till belopp af 36,569 kronor 55 öre och en behållning af 298 kronor 60 öre. Antalet sparbanker inom länet med vederbörligen stadfästa reglementen utgjorde således åtta vid 1880 års slut.

Derjemte finnas inom länet följande *sparkassor*, nemligen:

a) *Slottsmöllans sparbank*, som finnes omtalad i förra femårsberättelsen och om hvilken torde få för öfrigt hänvisas till tab. Litt. Å;

Tab. Litt. Y.

Uppgift om Hallands enskilda banks upp- och utlåningsrörelse.

	Depositionsrörelsen.		Upp- och afskrifningsrörelsen.		Postremissvexlerrörelsen och på andra räkningar.		Kreditivrörelsen.		Vexeldiskonterings- och lånerörelsen.		Sammanlagda omsättningsbeloppen Kronor.
	Insatta Kronor.	Uttagna Kronor.	Insatta Kronor.	Uttagna Kronor.	Sälde Kronor.	Infriade Kronor.	Uttagna Kronor.	Insatta Kronor.	Utlånta Kronor.	Inbetalda Kronor.	
År 1876.....	2,308,576 ⁶⁵	2,422,068 ²⁴	4,188,391 ⁶⁶	4,152,390 [—]	10,552,821 ⁸¹	10,382,229 ⁸⁰	8,416,944 ⁹⁰	8,325,209 ⁰⁴	3,503,260 ⁵⁹	3,453,135 ⁷²	57,705,028 ⁴¹
» 1877.....	2,209,602 ³⁸	2,380,147 ⁹⁸	3,925,015 ⁰⁵	3,881,513 ⁷²	10,159,396 ⁹⁹	10,041,986 ⁵³	8,495,022 ⁷³	8,426,423 ⁹⁹	3,375,921 ⁶⁹	3,399,992 ⁶⁹	56,295,023 ⁷⁵
» 1878.....	2,222,878 ⁸³	1,951,235 ³³	4,423,776 ⁵⁵	4,347,088 ⁷⁷	9,401,064 ⁸²	9,321,072 ⁷²	7,557,616 ⁴⁶	7,587,110 ³⁵	4,131,755 ⁵⁰	3,868,960 ³¹	54,812,559 ⁶⁴
» 1879.....	2,545,691 ⁰⁵	2,316,670 ⁵¹	5,096,619 ⁷³	5,094,976 ⁵¹	9,420,656 ⁴²	9,313,664 ⁷⁹	7,318,570 ²⁵	7,482,194 ⁷³	3,562,359 ⁹³	3,555,664 ³⁷	55,707,068 ²⁹
» 1880.....	4,173,226 ⁵¹	3,857,859 ⁷³	6,448,387 ⁴³	6,346,619 ¹⁹	10,676,148 ⁵⁰	10,581,976 ³⁴	8,373,491 ⁶⁹	8,341,507 ⁰²	4,357,074 ⁰²	4,132,903 ¹⁴	67,289,194 ¹⁷

Tab. Litt. Z.

Uppgift om aktiebolaget Mellersta Hallands folkbanks rörelse och omsättning.

	Lånerörelsen.		Depositionsrörelsen.		Sparkasserörelsen.		Postremissvexlerrörelsen.		På räkningar med banker m. fl. och andra räkningar.		Summa omsättning Kronor.
	Utlånta Kronor.	Inbetalda Kronor.	Insatta Kronor.	Uttagna Kronor.	Insatta Kronor.	Uttagna Kronor.	Utläppta Kronor.	Inlösta Kronor.	Utgifna Kronor.	Inkomna Kronor.	
År 1878.....	218,070 [—]	203,700 [—]	78,279 [—]	46,573 ³³	23,142 ¹⁶	84,744 ⁸⁹	141,563 ³⁰	136,759 ¹²	124,119 ¹⁴	135,996 ⁹⁵	1,192,947 ⁸⁹
» 1879.....	179,140 [—]	186,220 [—]	41,917 ⁷³	37,560 [—]	22,777 ⁵⁰	25,685 ¹⁵	124,468 ⁹⁹	121,317 ⁹⁵	51,248 ⁴⁵	60,648 ²²	850,983 ⁹⁹
» 1880.....	206,570 [—]	181,420 [—]	74,291 [—]	72,744 [—]	23,645 ¹⁵	18,354 ³⁴	175,300 [—]	177,900 ⁸³	113,071 ⁹¹	133,136 ⁶¹	1,176,434 ¹⁷

Tab. Litt. Å.

Uppgift om Slottsmöllans sparbank åren 1876—1880.

	Antal delegare vid räkenskapsårets slut.	Behållning från föregående räkenskapsår.	Insättningar under året jemte räntor.		Summa.	Uttagningar under året.		Behållning vid räkenskapsårets slut.
		Kronor.	Kronor.	Kronor.		Kronor.		
Från den 1 juli 1875 till den 1 juli 1876.....	611	224,246 ⁸⁹	119,985 ⁶¹	344,232 ⁵⁰	86,739 ¹⁷	257,493 ³³		
» » 1876 » » 1877.....	588	257,493 ³³	97,068 ⁴¹	354,561 ⁷⁴	107,310 ⁰⁴	247,251 ⁷⁰		
» » 1877 » » 1878.....	619	247,251 ⁷⁰	103,998 ⁸¹	351,250 ⁵¹	99,732 ³⁷	251,518 ¹⁴		
» » 1878 » » 1879.....	631	251,518 ¹⁴	150,433 ⁴⁴	401,951 ⁵⁸	127,772 ⁰⁸	274,179 ⁵⁰		
» » 1879 » » 1880.....	640	274,179 ⁵⁰	118,491 ⁴⁴	392,670 ⁹⁴	116,425 ⁹³	276,245 ⁰¹		

5:o) Den 4 januari 1879 å egendomen Tjolöholm i Fjärås socken, hvarvid hufvudbyggnaden skadades och en flygelbyggnad nedbrann. Endast skadan å den förra ersattes med 3,096 kr. 8 öre.

6:o) Den 2 och den 3 mars 1879 å hemmanet n:o 2 Galta-bäck i Tvååkers socken, hvarvid fyra hus afbrunno. I brandskadeersättning beräknades 6,607 kr. 80 öre.

7:o) Den 3 april 1879 å hemmanet n:o 6 Hvarla i Tölö socken, då ett hus skadades och två nedbrunno. Ersättning utgick med 1,416 kr. 50 öre.

8:o) Den 28 mars 1879 i Falkenbergs stad, der en gård i grund nedbrann och ersattes med 1,695 kr. 36 öre.

9:o) Den 14 april 1879 å egendomen $\frac{1}{4}$ mantal n:o 4 Rya i Frillesås socken. Elden förstörde ett hus, hvarför ersättning utgick med 4,845 kr. 30 öre. Brandförsäkringsverket, som ansåg anledning förefinnas dertill, att branden varit anlagd, utfäste en belöning af 1,000 kr. för gerningsmannens upptäckande, men detta medförde ej åsyftad verkan.

10) Den 5 april 1880 i staden Halmstad, å hvars af sten byggda rådhus- och tullkammarbyggnad taket afbrann och väningarne svårt skadades mest af vatten. Brandskadeersättningen utgick med 29,800 kr.

11:o) Den 3 maj 1880 å egendomen Kulla i Frillesås socken, hvarvid två egares åbyggnader, tillsammans fem hus, nedbrunno. Skadan ersattes med sammanlagdt 3,216 kr.

12:o) Den 27 maj 1880 å hemmanet Skogsgård i Veinge socken, då fem hus nedbrunno. I brandskadeersättning erlades 3,375 kr. 41 öre.

13:o) Den 6 maj 1880 å Ahlafors i Elfsåkers socken, hvarvid två egares åbyggnader, tillsammans sju hus, nedbrunno. Ersättning utgick med sammanlagdt 8,450 kr. 29 öre.

14:o) Den 21 augusti 1880 å egendomen Skårby i Tölö socken, hvarvid två hus nedbrunno, hvilka ersattes med 9,157 kr.

15:o) Den 6 september äfven 1880 å Stråvalla sockens skolhus, som nedbrann och ersattes med 2,636 kr. 60 öre.

Äfven under denna femårsperiod har Skånes och Hallands hagelskadeförening utöfvat sin verksamhet inom länet; och dess invånare lära allmänare än under förra perioden begagnat sig af detta tillfälle till skydd mot känbarare förlust af hagel; men Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande har icke vunnit noggrannare kändedom om hagelskadeföreningens försäkringar och utbetalda ersättningar inom länet.

De i förra femårsberättelsen omtalade *djurförsäkringsföreningarna* i Tölö socken samt i Årstads m. fl. socknar hafva visserligen fortgått under perioden, men med allt mera tynande verksamhet, och numera lära samma föreningar vara upplösta.

Deremot bildades år 1877 *Höks härads hästförsäkringsbolag*, hvilket, omfattande Höks härad med Laholms stad samt Eldsberga och Tönnersjö socknar i Tönnersjö härad, fick reglemente af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställt först den 12 december 1877 och sedermera förnyadt den 6 april innevarande år. Bolaget började sin verksamhet med år 1878; och vid 1880 års slut utgjorde totalbeloppet af alla i bolaget försäkrade hästars värde 152,820 kronor. Om bolagets verksamhet för öfrigt meddelas följande:

	Ansvarig-hets-summa. Kronor.	Antal försäkrade hästar.	Influtna försäkringsafgifter och utdebiterade belopp. Kronor.	Utbetalda ersättningar,		Öfriga utgifter. Kronor.
				belopp. Kronor.	för antal hästar.	
År 1878.....	194,935	526		4,070	13	
» 1879.....	150,210	547	11,574	2,255	10	1,669
» 1880.....	172,400	511		3,580	12	
Summa	517,545	1,584	11,574	9,905	35	1,669
Eller i medeltal årligen	172,515	528	3,858	3,301 ⁰⁷	12	550 ³³

Andra försäkringsanstalter finnas icke inom länet; men anmärkas må dock, dels att *sjöförsäkringsaktiebolagen* »Stockholms sjöf. a.-b.», »Ocean» och »Ägir» haft agenter åtminstone i Halmstad under perioden, dels ock att såväl aktiebolagen »Skandia» och »Svea» som äfven *liförsäkringsaktiebolagen* »Nordstjernen» och »Thule» genom sina agenter meddela *försäkringar å människors lif* inom länet, äfvensom att under periodens senare år *olycksfallförsäkringsbolaget* »Zürich» i Schweiz haft agenter i Halmstad och ett par andra af länets städer. Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande är dock icke i tillfälle att i dessa hänseenden lemna närmare upplysningar.

E) **Hälso- och sjukvård samt fattigvård.** Vid periodens slut funnos inom länet, likasom under förra perioden, tre *provinsialläkare*, fem *stadsläkare* och två *lasarettläkare*, med den skilnad, att provinsialläkaren och stadsläkaren i Falkenberg voro särskilda personer, hvarigenom antalet ökats med en läkare. Om antalet *veterinärer*, *barnmorskor* och *apotek* torde få hänvisas till förra berättelsen; och barnmorskorna hafva fortfarande aflösnats på sätt der är angifvet.

Likaledes är ej annat att säga om *saltsjöbaden* vid *Särö* och *Varberg*, än att dessa under perioden, likasom förut, varit allmänt anlidade. Varberg har varit besökt af 830 främlingar årligen i medeltal, och der hafva lemnats omkring 21,000 bad årligen, deraf 13 till 14,000 kalla; hvarjemte årliga drift- och underhållskostnaden uppgifves hafva utgjort omkring 14,000 kr. *Mineralhaltiga källor* finnas på några ställen inom länet och begagnas af ett mindre antal personer årligen för brunnsdrickning.

Staden *Halmstads kallvattenkuranstalt* har jemväl under perioden varit i verksamhet och lemnat fribad åt mindre bemeddade sjuka, men begagnas hufvudsakligast af stadens invånare, åt hvilka också lemnats tillfälle att erhålla bad en eller oftast två dagar i veckan under vintermånaderna.

Utom länets båda äldre *sjukvårdsinrättningar i Halmstad* och *Varberg*, om hvilka torde få hänvisas till tabellen Litt. Aa, har under periodens sista år blifvit färdig till begagnande *sjukstugan i Laholm*, sedan länets landsting år 1878 anslagit medel till uppförande af såväl denna som äfven dylika sjukstugor i Falkenberg och Kungsbacka, hvilka begge senare dock ej hunnit under perioden färdigbyggas. Sjukvårdsafgiften har under perioden alla år utgått med 50 öre för hvarje mantalsskrifven man och 25 öre för hvarje mantalsskrifven qvinna inom länet, hvilket, till följd af Eders Kungl. Maj:ts nädiga bref den 19 juli 1878, från och med 1879 utgör, i stället för två, endast ett gemensamt sjukvårdsdistrikt. Det är också hufvudsakligen med berörda afgift, hvilken emottages och emellan sjukvårdsanstalterna fördelas

af länets landsting, samt dettas öfriga årliga anslag, som sjukvårdsanstalterna i länet upprätthållas. Under 1880 var legosängsavgiften vid sjukstugan i Laholm enahanda som vid sjukvårdsinrättningarna i Halmstad och Varberg. Sjukstugans angelägenheter förvaltas genom fem kommitterade, som årligen af länets landsting utses. På samma sätt äro ock tillsatte kommitterade för åvägabringandet af sjukstugorna i Falkenberg och Kungsbacka. 1878 års landstings anslag till sjukstugornas uppbyggande utgjorde såsom maximum 25,000 kr. för hvardera. Sedan länet sålunda blifvit försedt med fem särskilda sjukvårdsinrättningar, temligen jemnt fördelade med hänsyn till länets längd, torde dess sjukvård med allt skäl kunna anses ändamålsenligt ordnad, så att den fullt motsvarar behovet.

För antalet *fattige, fattighus* och *fattiggårdar* inom länet samt för *kostnaden af fattigvården* redogöres numera fullständigt i den officiella årliga statistik öfver kommunernas fattigvård och finanser, hvilken omedelbart bearbetas af Eders Kungl. Maj:ts Statistiska Centralbyrå; och Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande torde derföre härutinnan kunna endast återropa samma statistik. Såvidt till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes kännedom kommit, hafva icke fattiggårdarna i väsentlig mån visat sig innebära något nämnvärdt företräde framför fattigvårdens ordnande på annat sätt. Statsverket har godtgjort under perioden bestridde fattigvårdsutgifter inom länet med följande belopp, nemligen:

Tab. Litt. Aa.

Uppgift om Hallands läns sjukvårdsinrättningar i Halmstad och Varberg.

	Antal sängplatser.		Antal vårdade sjuke under året.				Dagliga legosängsavgiftens belopp under året.						Sjukvårdsinrättningarnes inkomster och utgifter under året.					Sjukvårdsinrättningens andel af sjukvårdsavgiften för året.										
	Tillgängliga.	Dagligen i medeltal begagnade.	Överliggande vid årets början.	Tillkomne under året.	Utskrivne under året.	Överliggande vid årets slut.	Af utom länet boende			Af inom länet boende			Behållning från föregående år.	Uppbörd af legosängs- och sjukvårdsavgifter samt landstingets anslag m. m.	Summa.	Afkortning, sjukvårdskostnad och aftöningar m. m.	Behållning till nästkommande år.											
							i enskildt rum.	i allmänt rum.	i enskildt rum.	i allmänt rum	första klass.	andra klass.							Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.				
I Halmstad.																												
År 1876.....	66	40	23	534	524	33	3	—	1	—	2	—	—	60	—	35	513	75	28,443	97	28,957	72	25,817	70	3,140	02	11,685	94
» 1877.....	66	41	33	593	578	48	3	—	1	—	2	—	—	60	—	35	3,140	02	25,092	80	28,232	82	23,310	81	4,922	01	11,875	78
» 1878.....	68	53	48	643	650	41	3	—	1	—	2	—	—	60	—	35	4,922	01	25,970	37	30,892	38	25,134	14	5,758	24	12,011	15
» 1879.....	100	77	41	663	644	60	3	—	1	—	2	—	—	60	—	30	5,758	24	51,524	37	57,282	61	55,964	28	1,318	33	17,404	—
» 1880.....	100	80	60	853	844	69	3	—	1	—	2	—	—	70	—	35	1,318	33	43,689	34	45,007	67	33,873	73	11,133	94	22,364	50
I Varberg.																												
År 1876.....	45	13	11	306	308	9	2	—	1	—	1	50	—	50	—	25	7,699	57	15,775	06	23,474	63	14,518	78	8,955	85	13,539	—
» 1877.....	45	15	9	315	317	7	2	—	1	—	1	50	—	50	—	25	8,955	85	15,502	59	24,458	44	14,820	56	9,637	88	13,532	75
» 1878.....	45	14	7	279	276	10	2	—	1	—	1	50	—	50	—	25	9,637	88	15,948	47	25,586	35	13,067	17	12,519	18	13,701	25
» 1879.....	45	14	10	283	284	9	3	—	1	—	2	—	—	60	—	30	12,519	18	7,403	88	19,923	06	12,637	75	7,285	31	5,400	—
» 1880.....	45	12	9	271	276	4	3	—	1	—	2	—	—	70	—	35	7,285	31	8,275	20	15,560	51	12,526	51	3,034	—	6,000	—

Anm. För *sinnessjuka* har legosängsavgiften vid begge sjukvårdsanstalterna utgått med 50 % förhöjning i hvarje kategori. Bland sjukvårdsanstaltens i Halmstad utgifter för 1879 och 1880 ingår äfven kostnad för nybyggnad, hvartill länets landsting särskildt anslagit 28,000 kr. Sjukvårdsavgiften för hela länet uppgick år 1879 till 25,258 kr. 27 öre och år 1880 till 25,559 kr. 15 öre, hvadan uppgiften i sista kolumnen för dessa år omfattar äfven landstingets anslag.

Tab. Litt. Bb.

Uppgift om Slottsmöllans arbetares sjuk- och begravningskassa åren 1876—1880.

	Antal delegare vid räkenskapsårets slut.	Behållning vid räkenskapsårets början från föregående räkenskapsår.		Inkomster under året af				Summa.	Utgifter under året till				Behållning vid räkenskapsårets slut.				
		Kronor.	öre.	inträdesavgifter och afdragen arbetsförtjenst.	räntor och andra bidrag.		sjukhjälp.		begravningshjälp.	omkostnader och annat.							
					Kronor.	öre.					Kronor.	öre.					
Från den 1 oktober 1875 till den 1 oktober 1876.....	434	12,305	81	2,580	21	1,003	48	15,889	50	1,183	45	—	—	356	25	14,299	80
» " " 1876 " " " 1877.....	486	14,299	80	3,512	28	905	03	18,717	11	1,100	72	100	—	248	—	17,268	39
» " " 1877 " " " 1878.....	485	17,268	39	3,674	96	1,284	98	22,228	33	1,572	10	125	—	311	25	20,219	98
» " " 1878 " " " 1879.....	478	20,219	98	2,730	58	1,430	36	24,380	92	2,419	35	125	—	263	18	21,573	39
» " " 1879 " " " 1880.....	489	21,573	39	2,694	61	1,728	07	25,996	07	2,691	25	150	—	359	30	22,795	52

År 1876.....	kr. 770 ⁸¹
» 1877.....	» 1,027 ⁶⁵
» 1878.....	» 1,327 ⁵⁹
» 1879.....	» 1,092 ⁶¹
» 1880.....	» 1,482 ⁵⁷
Summa kronor 5,701 ²³ .	

F) **Fromma stiftelser.** De fonder, donationer, kassor och inrättningar, hvilka i egentlig mening kunna till sådana hänföras och om hvilka underrättelser kommit Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tillhanda, finnas upptagna i bifogade **tabell N:o 5**, redovisande särskildt för landsbygden, för Halmstads stad, för Varbergs stad, för Laholms stad och för Kungsbacka stad. Magistraten i Falkenberg har icke omtalat, huruvida der finnas fromma stiftelser eller ej. Antagligt är dock, att der finnas åtminstone stipendiefonder vid tvåklassiga pedagogien. Utom de sålunda i berörde tabeller upptagna välgörenhetsinrättningar fans äfven inom Tönnersjö socken en af hemmansegaren Olof Bengtsson i Bahla och hans hustru genom handling den 10 juni 1878 gjord donation af 300 kr. för uppbyggande af skolhus för Torareds skolrote vid rågången emellan Bahla och Eriksköp, att förvaltas af samma skolrotes styrelse; men som det afsedda skolhuset under år 1880 blef uppbyggt och de skänkta medlen dertill blifvit använda samt donationen sålunda är slut, har densamma icke ansetts böra i tabellen införas.

Om *Halmstads handtverksiddkares pensions-, sjuk- och begravningskassa* är särskildt meddeladt, att dess behållning vid slutet af periodens år utgjort:

År 1876.....	kr. 4,377 ⁷³
» 1877.....	» 4,686 ⁸⁶
» 1878.....	» 5,037 ⁵⁷
» 1879.....	» 5,354 ⁶⁶
» 1880.....	» 5,678 ⁷⁴

och beträffande klädesfabriken Slottsmöllans vid Halmstad arbetares sjuk- och begravningskassa äro lemnade de uppgifter, som innefattas i tab. Litt. Bb.

På derom väckt förslag anslag länets landsting år 1878 dels 20,000 kr. för inrättande inom länet af ett *räddningshem för vanartiga barn* och dels 6,200 kr. årligen under fem år för räddningshemmets underhåll; hvarjemte tillsattes en styrelse för räddningshemmet af fem personer med rättighet att antaga en eller två frielever. Till räddningshem inköptes sedermera egendomen Mäshult i Skällinge socken med afskildt och derföre lämpligt, särdeles naturskönt läge; men räddningshemmets egentliga verksamhet har först med innevarande år 1881 tagit sin början, ehuru dess anordnande egt rum under nu ifrågavarande femårsperiod. Närmast skötes räddningshemmet af en der bosatt föreståndare; och afgiften för hvarje barn har utgjort 140 kr. om året.

Halmstads slott den 29 december 1881.

F. W. LEIJONANCKER.

Gustaf Lindgren.

H. G. Nylander.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGDEN I HALLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
		Den 31 december enligt presternas uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Bevärings- manskaf af alla 5 klass. enligt form. H. i Nåd. förord. d. 9 febr. 1861.	Enligt årets mönster- rullor ap- proberade bevärings- pligtige.
					Hela folkmängden af			Deraf frie från mantals- penningar.				
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
A landsbygden	år 1876	58,267	60,842	119,109	57,877	61,039	118,916	27,061	29,668	56,729	4,577	655
"	" 1877	58,940	61,352	120,292	58,273	61,236	119,509	26,980	29,547	56,527	4,609	639
"	" 1878	59,295	61,559	120,854	58,848	61,315	120,163	26,941	29,215	56,156	4,829	770
"	" 1879	59,652	62,003	121,655	59,175	61,717	120,892	27,053	29,283	56,336	4,978	806
"	" 1880	58,699	61,418	120,117	59,179	61,945	121,124	27,029	29,356	56,385	4,980	703
I Halmstads stad	år 1876	3,251	3,885	7,136	3,057	3,750	6,807	1,383	1,585	2,968	269	32
"	" 1877	3,340	4,005	7,345	3,262	3,903	7,165	1,465	1,682	3,147	271	51
"	" 1878	3,629	4,371	8,000	3,353	3,975	7,328	1,453	1,612	3,065	285	51
"	" 1879	3,839	4,673	8,512	3,521	4,250	7,771	1,540	1,698	3,238	207	44
"	" 1880	3,331	4,674	8,505	3,696	4,573	8,269	1,554	1,784	3,338	331	55
I Varbergs stad	år 1876	1,183	1,481	2,664	1,107	1,435	2,542	468	588	1,056	94	13
"	" 1877	1,249	1,519	2,768	1,181	1,501	2,682	500	618	1,118	92	19
"	" 1878	1,291	1,572	2,863	1,267	1,562	2,829	514	609	1,123	109	15
"	" 1879	1,328	1,600	2,928	1,308	1,610	2,918	539	620	1,159	111	16
"	" 1880	1,317	1,644	2,961	1,346	1,644	2,990	551	644	1,195	118	13
I Laholms stad	år 1876	662	773	1,435	658	790	1,448	318	337	655	37	5
"	" 1877	674	802	1,476	647	803	1,450	308	344	652	35	4
"	" 1878	691	799	1,490	668	811	1,479	320	342	662	39	10
"	" 1879	700	806	1,506	690	827	1,517	331	349	680	38	5
"	" 1880	678	818	1,496	689	850	1,539	330	368	698	38	4
I Falkenbergs stad	år 1876	675	808	1,483	687	795	1,482	299	285	584	57	6
"	" 1877	690	831	1,521	725	848	1,573	313	313	626	68	3
"	" 1878	719	866	1,585	748	882	1,630	318	345	663	60	9
"	" 1879	732	879	1,611	756	899	1,655	307	353	660	58	4
"	" 1880	741	859	1,600	758	879	1,637	318	351	669	74	6
I Kungsbacka stad	år 1876	258	338	596	258	319	577	85	107	192	17	1
"	" 1877	252	334	586	258	338	596	89	115	204	23	4
"	" 1878	256	363	619	251	336	587	90	112	202	22	5
"	" 1879	276	370	646	252	364	616	98	123	221	14	—
"	" 1880	266	354	620	274	379	653	95	137	232	26	2
I hela länet	år 1876	64,296	68,127	132,423	63,644	68,128	131,772	29,614	32,570	62,184	5,051	712
"	" 1877	65,145	68,843	133,988	64,346	68,629	132,975	29,655	32,619	62,274	5,098	720
"	" 1878	65,881	69,530	135,411	65,135	68,881	134,016	29,636	32,235	61,871	5,344	860
"	" 1879	66,527	70,331	136,858	65,702	69,667	135,369	29,868	32,426	62,294	5,406	875
"	" 1880	65,532	69,767	135,299	65,942	70,270	136,212	29,877	32,640	62,517	5,567	783

Tab. No 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I HALLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1880 års slut.	Deraf under åren 1876—1880		Kostnad för under åren 1876—1880				Längd af indelade med skjutsanstalter försedda vägar vid 1880 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1880 års slut)			
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.	Af statsmedel.	Af landstings eller kommuners medel.		Gästgiverier.	Skjutsstationer.		
	Mil.	Mil.	Mil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Mil.	Antal.	Antal.	Antal.	
Å landsbygden:												
allmänna landsvägar	43·9	—	—	—	—	—	—	43·6	19	—	3	
häradsvägar	77·0	1·5	1·7	—	8,000	56,850	—	19·4	7	1	1	
sockenvägar.....	86·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
I städerna	2·4	—	—	—	—	—	—	1·6	3	—	2	
Summa	209·4	1·5	1·7	—	8,000	56,850	—	64·6	29	1	6	
Skjutslegan per mil utgick vid 1880 års slut med:												
1·80 kronor	hvilket är <i>maximilega</i> , med entreprenadbidrag.....								vid	8	—	—
	hvilket är " <i>utan</i> "								"	2	—	—
1·60 "	hvilket är <i>under maximilega</i> , enligt äldre entreprenadkontrakt.....								"	19	1	—
1·20 "	hvilket är <i>minimilega</i> , utan entreprenad.....								"	—	—	6
Summa skjutsanstalter									29	1	6	
									Kungs- och kronoskjuts.			
Antal utgångna hästar under år 1876	vid								360	7,437	—	329
" " " 1877	"								401	6,449	—	338
" " " 1878	"								344	5,130	—	253
" " " 1879	"								317	4,126	—	148
" " " 1880	"								228	3,830	10	491
Summa hästar									1,650	26,972	10	1,559

Tab. N:o 3.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I HALLANDS LÄN ÅR 1880.

1. Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur.	2. Hemman.			3. A n t a l					10. Taxerings- värdet. Kronor.
	4. Mantal		5. Bruks- nings- delar.	6. nybyggen.	7. jordtorp.	8. ryttare-, soldat- och båtsmans- torp.	9. back- stugor.	10. andra lä- genheter.	
	11. oförmed- lade.	12. nuvarande.							
I. Landsbygden.									
A. Kronoegendomar.									
1) Under allmän disposition.									
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	18 $\frac{3}{8}$	17 $\frac{7}{8}$	6	—	83	—	12	—	428,000
b) Boställen	106 $\frac{5}{8}$	93 $\frac{3}{8}$	167	—	118	—	39	3	1,844,700
c) Hemman	43 $\frac{1}{2}$	38 $\frac{3}{8}$	60	—	40	—	12	—	876,700
d) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	12	—	—	98	69,000
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	4	1,100
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	6	27,500
2) Under enskild disposition.									
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Hemman	18 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{3}{8}$	40	—	17	65	6	—	220,800
c) Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	20	17,500
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	5	14,700
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Skatteegendomar.									
a) Boställen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Hemman	1,624 $\frac{1}{10}$	1,255 $\frac{3}{10}$	4,804	—	1,179	74	669	4	24,355,800
d) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	210	106,000
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	1	1,200
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	151	473,000
C. Frälseegendomar.									
a) Boställen	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	2	—	1	—	—	—	12,000
b) Säterier och ladugårdar	85 $\frac{3}{8}$	79 $\frac{3}{8}$	59	—	213	—	64	10	3,441,100
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	374 $\frac{3}{4}$	308 $\frac{1}{2}$	1,007	—	400	—	355	12	5,516,300
d) Hemman (utsockne)	1,286 $\frac{1}{2}$	1,111 $\frac{3}{8}$	3,805	—	935	—	740	87	21,281,700
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	143	340,500
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	1	400
g) Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	83,100
h) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	191	573,000
Summa	3,558 $\frac{1}{8}$	2,918 $\frac{3}{8}$	9,950	—	2,998	139	1,897	946	59,684,100
II. Städerna.									
	Hela antalet nybyggda bo- ningshus 1876—1880.			Tomter		Lägenheter.	Taxeringsvärdet		
				bebyggda.	obe- byggda.		af hus och tomter.	af jordar.	
Laholms	9	—	—	128	61	—	632,700	304,500	
Halmstads	34	—	—	525	36	96	5,526,500	692,700	
Falkenbergs	16	—	—	138	6	32	1,008,300	305,300	
Varbergs	24	—	—	220	42	—	2,339,100	555,700	
Kungsbacks	1	—	—	83	6	—	484,400	46,000	
Summa	84	—	—	1,094	151	128	9,991,000	1,904,200	

Tab. No 4.

BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I HALLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.					10.		11.
								Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Eldsvådor för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		
Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År då verk- sam- heten börjat.	Influtna försäkrings- avgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	Öfriga inkomster. 1876—1880.	Utbetalda brandskade- ersättningar. 1876—1880.	Öfriga utgifter. 1876—1880.	Befintliga fonder eller tillgångar. 31 12 1880.	Försäkrings- belopp. 31 12 1880.	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	för endast fast eller endast lös egendom.	för både fast och lös egen- dom.	Anmärkingar.
								Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.	Antal.	Antal.	
Höks härad.															
1. Hishults enskilda brandstods- förening (Hishults socken).	Fast egendom	1876	2,000	—	—	1,237	403,000	20	—	—	—	—	—	—	1)
	Lös egendom	1876	1,500	—	2,250			—	20	—	—	—	—	—	
2. Växtorps s:ns enskilda brand- stodsbolag (Växtorps socken utom några få hemman).	Fast egendom	1870	800	330	850	1,439	213,530	—	—	—	25	—	2	2)	
	Lös egendom	1870	650	300	1,990			—	508	—	—	—	25		—
3. Hasslöfs sockens enskilda brand- stodsbolag.	Fast egendom	1866	414	677	50	63	3,277	46,645	—	—	—	—	—	1	1)
	Lös egendom	1866													
4. Östra Karups och Skummes- löfs socknars gemensamma brandstodsbolag.	Fast egendom	1871	607 ⁴⁵	220 ⁶⁵	—	152 ²⁰	3,837 ⁵⁶	124,556	—	—	10	—	—	—	—
	Lös egendom	1871	1,041 ¹⁹	417 ³²	650										
5. Skummeslöfs enskilda brand- stodsbolag (Skottorps och Dö- mestorps underlydande gods).	Fast egendom	1825	405	1,644	—	60	7,489	143,170	10	10	10	—	—	—	1)
	Lös egendom	1825	220	874	—	80	2,621	89,500	20	20	20	—	—	—	
6. Rennelöfs pastorats enskilda brandstodsbolag (Rennelöfs o. Ysby socknar).	Fast egendom	1855	1,662	—	1,555	132	15,376 ⁹³	341,185	—	—	30	—	—	1	2)
	Lös egendom	1855	1,451 ⁷⁰	—	1,000	132									
7. Knäreds församlings enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1874	3,588 ³²	507 ⁸⁵	3,106 ⁵⁰	159 ⁵⁰	1,118 ²⁸	373,960	10	10	60	10	10	—	2
	Lös egendom	1874	2,980 ⁷⁶												
8. Laholms och Veinge socknars enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1863	3,905 ⁵⁹	1,976 ⁶⁴	5,643 ⁵³	240 ⁸⁶	6,131 ⁵¹	319,820	15	15	25	25	25	—	3)
	Lös egendom	1863													
Tönnersjö härad.															
9. Tönnersjö sockens brandstods- bolag.	Fast egendom	1868	2,250	1,000	1,550	—	920 ⁵⁷	100,000	25	25	25	25	25	—	2)
	Lös egendom	1868	997 ⁸⁷⁵	599 ⁴⁸	1,376 ⁷⁷	—									
10. Snöstorps pastorats enskilda brandstodsbolag (Snöstorps och Trönninge socknar).	Fast egendom	1869	8,893 ⁸²	5,418 ⁰⁹	1,600	825 ²⁵	25,348 ⁶⁸	401,630	25	25	25	25	25	—	2)
	Lös egendom	1869													
11. Enslöfs m. fl. socknars brand- stodsbolag (Enslöfs, Holms och Öfraby socknar).	Fast egendom	1865	3,709 ⁸⁶	149 ⁰⁷	1,808 ⁷⁵	85 ⁸⁰	1,888 ⁶⁵	411,890	—	15	20	25	30	—	5)
	Lös egendom	1865	3,497 ⁴⁶	66 ⁹⁹	2,553 ⁰⁴	96	988 ⁸²	507,900	—	—	15	25	30	—	
Halmstads härad.															
12. Torups sockens enskilda brand- stodsbolag.	Fast egendom	?	515	689	690	18	1,758	33,000	—	—	—	—	—	—	2)
	Lös egendom	?	257	—	831	—	879	15,000	—	—	—	—	—	—	
13. Harplinge pastorats brandstods- bolag (Harplinge och Steninge socknar samt 1 mantal No 1 lyvax i Söndrums socken).	Fast egendom	1852	2,520 ⁰⁵	2,245 ¹⁷	4,170 ⁰⁶	1,002 ⁵⁰	14,875 ⁴⁷	1,758,700	10	10	10	10	10	—	6)
	Lös egendom	1852													
14. Getinge m. fl. socknars brand- stodsbolag (Getinge, Refvinge, Slöinge, Eftra och derintill an- gränsande socknar).	Fast egendom	1862	25,680	—	25,260	420	1,400	1,984,130	—	5	45	—	80	3	6)
	Lös egendom	1862	20,611	—	19,980	631	3,327	2,281,970	—	4	40	18	28	4	

Tab. No 4

Hallands län.

Tab. N:o 4. (Forts.) BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I HALLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.					10.		11.									
								Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År då verksamheten börjat.	Inflyttna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	Öfriga inkomster. 1876—1880.	Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	Öfriga utgifter. 1876—1880.	Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.		Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Eldsvådor för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning för endast fast eller endast lös egendom.	Antal.	Antal.
																	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.			
Årstads härad.																								
15. Årstads m. fl. socknars brandstodsbolag (Årstads, Asige, Abilds, Vessige, Askome, Skrea och Eftra socknar).	Fast egendom	1847	14,296 ¹⁶	6,813 ¹⁵	1,841 ¹⁷	780 ⁴⁹	35,707 ⁴¹	2,194,560	—	—	—	—	—	—	—	4	7)							
	Lös egendom	1847																						
16. Drängsereds sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1872	1,140	505	1,265	40	2,033	71,920	25	58	25	96	39	3	7	8)								
	Lös egendom	1872	1,538		825			60,440	50	50	58	95	50	4										
Faurås härad.																								
17. Gällareds sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1876	550 ¹²	—	543 ⁵⁰	6 ⁶²	—	83,400	—	—	—	—	66	—	1									
	Lös egendom	1876	271 ⁶⁰	—	252 ⁷⁵	8 ⁷⁴	10 ¹¹	61,670	—	—	—	—	44	—										
18. Gunnarps sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1865	2,213	—	2,213	—	—	139,110	140	—	6	35	—	—	3									
	Lös egendom	1865	414	—	414	—	—	94,895	9	—	4	35	—	—										
19. Ljungby och Alfshögs socknars brandstodsbolag.	Fast egendom	1866	5,729	—	6,210	110	626	286,456	125	20	—	50	—	—	4									
	Lös egendom	1866	—	2,270	2,490	119	9,686	383,690	—	—	—	—	—	1										
20. Vinbergs sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1869	861	—	946	—	4,204	311,605	130	130	130	130	135	1	2									
	Lös egendom	1869	700	—	825	—	2,706	486,810	130	130	130	130	140	—										
21. Stafsiunge sockens brandstodsbolag.	Fast egendom	1865	3,150	—	3,128	—	44	753,620	—	—	33	29	19	—	1									
	Lös egendom	1865	1,790	—	1,768	—			—	—	—	—	33	—			19	—						
22. Morups sockens enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1865	9,033	—	8,917	—	—	512,130	—	—	54 ⁵	88 ⁵	25 ³	1	4									
	Lös egendom	1865	4,893	—	4,777	—	—	742,000	—	—	31 ³	27 ¹	12 ¹	—										
23. Sibbarps sockens brandstodsbolag (Sibbarps och en del af Dagaås socknar).	Fast egendom	1876	—	—	—	37 ⁵⁰	61 ⁰¹	145,920	—	—	—	—	—	—	—	9)								
	Lös egendom	1876	—	—	—	37 ⁵⁰	79 ¹⁶	116,900	—	—	—	—	—	—										
24. Okome sockens brandstodsbolag (Okome, Köinge, Svartträ och Gällareds socknar).	Fast egendom	1865	2,236 ⁶⁴	—	1,860	244 ²⁰	526 ⁸⁷	283,660	—	—	10	70	—	1	2									
	Lös egendom	1865	1,526 ²³	—	1,158 ⁶⁷			—	—	363,200	—	—	10	34			—	—						
25. Ullareds och Källsjö socknars enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1868	516 ⁷¹	234 ⁷³	1,200	46 ⁷⁰	465 ⁰⁹	71,370	—	—	—	—	58	—	3	10)								
	Lös egendom	1863	315 ⁷⁸	241 ²⁹	715 ⁶⁶	33 ⁴²	654 ⁵⁵	83,270	—	—	—	—	20	1										
26. Fagerreds sockens enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1866	1,323	—	1,310	9	4	44,830	—	92	—	95	161	—	3									
	Lös egendom	1866	405 ²⁷	—	398	6 ²⁵	1 ⁰²	29,755	—	50	—	50	60	—										
Himle härad.																								
27. Tvååkers sockens enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1865	1,566	—	1,566	75	73	251,840	—	—	60	—	—	—	1	11)								
	Lös egendom	1865	5,619	—	5,619			—	—	558,280	—	—	30	45			25	2						
28. Träslöfs sockens brandstodsbolag (Träslöfs och Hvalinge samt en del af Gödestads socknar).	Fast egendom	1865	—	—	—	—	—	421,850	—	—	—	—	—	—	—									
	Lös egendom	1865	—	—	—			—	—	662,640	—	—	—	—			—	—						
29. Grimetons m. fl. socknars brandstodsbolag (Grimetons, Rolfstorps, Spannarps, Hune-stads och Gödestads socknar).	Fast egendom	1865	3,307	333	1,992	191	1,285	661,970	—	24	10	—	36	2	4									
	Lös egendom	1865	4,112		4,284			—	—	—	771,970	—	14	14			—	28	2					

Tab. N:o 4. (Forts.) BRANDFÖRSÄKRINGS-INRÄTTNINGARNES VERKSAMHET I HALLANDS LÄN ÅREN 1876—1880.

1. Inrättningens namn och verksamhetsområde.	2. År då verksamheten börjat.	3. Influtna försäkringsavgifter (eller utdebiterade belopp). 1876—1880.	4. Öfriga inkomster. 1876—1880.	5. Utbetalda brandskadeersättningar. 1876—1880.	6. Öfriga utgifter. 1876—1880.	7. Befintliga fonder eller tillgångar. 31/12 1880.	8. Försäkringsbelopp. 31/12 1880.	9. Utdebiteringsgrund. Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					10. Eldsvådor för hvilka under 1876—1880 utbetalts ersättning		11. Anmärkningar.	
								1876.	1877.	1878.	1879.	1880.	Antal.	Antal.		
																för endast fast eller endast lös egendom.
30. Hvalinge pastorats brandstodsbolag (Hvalinge, Skällinge, Stannareds o. Nösslinge socknar).	Fast egendom	1870	Kr. 4,634	—	Kr. 4,634	—	Kr. 300	Kr. 211,610	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	—	} 8	
	Lös egendom	1870	2,667	—	2,667	—	616	275,190	10	10	10	10	10	—		
31. Lindbergs och Torpa socknars brandstodsbolag.	Fast egendom	1878	3,372 ²⁶	3 ⁶⁸	3,200	170 ⁰¹	5 ⁸⁸	463,770	—	—	—	—	75	—	} 1	
	Lös egendom	1878	2,081 ⁹⁴	59 ²⁵	1,889	201 ⁷⁴	50 ⁴⁵	730,370	—	—	—	—	31 ²⁵	—		
Viske härad.																
32. Veddige pastorats brandstodsbolag (Veddige, Ås och Sälltorps socknar med två hemman, Plätered, i Hvalinge socken).	Fast egendom	1811	7,965 ⁵³	—	13,435	150	13,273 ⁴¹	1,552,300	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	Öre. 10	3	} 7	
	Lös egendom	1851	6,043 ⁰⁸	225 ⁹⁸	6,123 ¹⁵	145 ⁸⁴	59 ⁸⁸	1,393,750	—	2 ⁷	25	16	—	4		
33. Stråvalla lösöre-brandförsäkringsbolag (Stråvalla socken).	Lös egendom	1869	325 ⁶³	—	300	25 ⁴⁷	0 ¹⁶	82,440	—	—	—	—	96	1	—	¹²⁾
34. Värö sockens brandstodsbolag	Fast egendom	1869	—	—	700	—	—	621,700	—	—	—	—	—	—	} 2	
	Lös egendom	1869	—	—	430	—	—	270,810	—	—	—	—	—	—		
Fjärde härad.																
35. Ölmevalla och Landa socknars enskilda brandförsäkringsbolag	Fast egendom	1862	—	—	790	—	—	372,261	Öre. 1	—	—	—	—	1	} 1	¹³⁾
	Lös egendom	1862	—	—	350	—	—	268,155	1	—	—	—	—	1		
36. Fjärås sockens brandstodsaförning.	Fast egendom	1829	1,256	—	99	545	7,319	603,255	—	—	—	—	—	1	} —	
	Lös egendom	1829	523	—	—	—	391	641,743	—	—	—	—	—	—		
37. Vallda sockens enskilda brandstodsbolag.	Fast egendom	1832	981	4,072	800	440	19,389	323,465	—	—	—	—	—	—	} 1	
	Lös egendom	1832	253	352	850	15	844	281,865	—	—	—	—	—	2		

A n m ä r k n i n g a r .

¹⁾ I försäkringssumman för lös egendom äro inberäknade 42,550 kr., värdet af försäkradt hö, halm och spanmål, för hvilka någon afgift ej erlägges. — ²⁾ Reassuranser förekomma ej. I försäkringssumman för lös egendom äro inberäknade 375,521 kr., värdet af spanmål och foder. — ³⁾ Uppgifterna afse den 15 maj 1880, då räkenskapsåret slutade. Naturavgifter äro inberäknade. — ⁴⁾ Detta bolag upplöstes den 1 oktober 1880, då hvarje delegare erhöi »50 öre per 100». — ⁵⁾ Uppgifterna afse den 1 november 1880, då räkenskapsåret slutade. — ⁶⁾ Uppgifterna omfatta tiden från den 1 november 1875 till den 1 november 1880. Försäkringsbeloppet är uppgifvet »i medeltal». — ⁷⁾ Uppgifterna omfatta tiden från den 14/3 1876 till den 14/3 1881. Vid inträdet betalas 2 procent af ansvarighetsbeloppet. Utdebitering har icke ifrågakommit. Fast

och lös egendom skiljes ej så länge kassans tillgångar äro tillräckliga. Kolumnen 8 upptager ansvarighetsbeloppet. — ⁸⁾ Utdebitering af 25 öre för fast och 50 öre för lös egendom årligen fortgår för försäkringstagare i fem år, ehvad eldsvåda inträffar eller ej, för bildande af kassa. — ⁹⁾ Brandstodsåret räknas från den 1 september. — ¹⁰⁾ I utbetalda brandskadeersättningar för fast egendom ingår värdet af körsior till brandskadade med 150 kr. — ¹¹⁾ Försäkringsbeloppet är upptaget för den 1 september 1880. — ¹²⁾ Af försäkringsbeloppet äro 3,300 kr. försäkring för backstugor och mindre torphus. — ¹³⁾ Bolaget har ingen kassa och betalar endast, när brandskada inträffat.

Tab. N:o 4.

Hallands län.

Tab. N:o 5.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I HALLANDS LÄN ÅR 1880.

40

Hallands län.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880			
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1880. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkn.
A. Å landsbygden.								
<i>Laholms fögderi:</i>								
1. Montanska donationen.	Att understödja stiftarens samtliga arvingar samt Knäreds och Ödsmåls (i Bohus län) socknars kyrkor, fattige och fattiga skolbarn med årliga arrendeafkastningen af 23 $\frac{1}{2}$ oförmedlade mantal i Halland och Småland (de s. k. Montanska godsens).	Benediktus Montan, prost och kyrkoherde i Knäred.	1784 $\frac{6}{8}$	Sex kassor o. åtta personer.	132 $\frac{50}{100}$	23 $\frac{1}{2}$ oförmedl. mantal och räntan 250 kr.	En utom socknen boende, af arvingarne och hemmanens åboar vald kurator.	1)
2. Dockska fonden.	Skolväsendets befrämjande i Ysby socken.	Nils Dock, prost i Renneslöf.	1864 $\frac{21}{1}$	Ej skedd 1880.	8	500	Skolrådet i Ysby.	
3. Burensköldska donationen.	Hjelp åt Hasslöfs församlings fattige.	Göran Burensköld, possessionat.	1795 $\frac{27}{2}$	8	20	333 $\frac{33}{100}$	Pastor i Hasslöf.	
4. Dahlbergiska d:o.	Lönebidrag åt klockaren, understöd åt fattig prestenka och hjälp åt fattige i Hasslöfs församling.	Herloc Dahlberg, prost och kyrkoherde i Hasslöf.	1759 $\frac{29}{2}$	5	22	366 $\frac{67}{100}$	D:o	
5. v. Möllerska d:o.	Hjelp till skolgång för något fattigt barn inom Hasslöfs församling.	Peter von Möller junior, arrendator.	1872 $\frac{29}{8}$	1	30	500	D:o	
6. Barnhemmet på Lyckan i Snöstorps socken.	Att till försörjning emottaga samt derefter underhålla och kristligen uppfostra mindre barn af båda könen intill högst 15 års ålder. Barnhemmet trädde i verksamhet 1878.	Mamsellerna Maria, Charlotta och Hilda Kollinius.	Urkund finnes ej.			Stiftelsen har ingen fond, utan dess utgifter bestridas af frivilliga bidrag för hvarje år.	En styrelse af åtta fruntimmer.	2)
<i>Halmstads fögderi:</i>								
7. Strömvallska donationsfonden.	»Välgörande ändamål» inom Gällareds och Gunnarps församlingar, företrädesvis att vara en hjelpkassa i nödår.	A. J. Strömvall, kyrkoherde i Gällareds pastorat.	1872, nov.	Ingen utdelning skedd 1880.		9,386 $\frac{66}{100}$	Pastor och en ledamot från hvardera af församlingarna.	3)
8. Edgrenska fonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn och till skolmateriel i Morups socken.	Afäidne prosten Edgrens barn eller arvingar.	1870 $\frac{15}{3}$	17	60	1,000	Skolrådet i Morup.	4)
9. Donationsfond till Vinbergs pastorats fattige.	Att räntan årligen vid nyåret utdelas till några inom Vinbergs socken behöfvande fattiga, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Fröken Ulrika Lilliehöök & Lindhult.	1860 $\frac{11}{5}$	30	90	1,500	Pastor och kyrkoråd samt »kommunalstyrelsen» i Vinbergs socken.	
<i>Varbergs fögderi:</i>								
10. Törnblomska fonden.	Bidrag till underhåll af de allra fattigaste barnen inom Fagerreds, Ullareds och Källsjö socknar under begagnandet af folkskolan samt till inköp af biblar åt fattiga och flitiga nattvardsbarn derstädes.	B. A. Törnblom, komminister i Fagerreds pastorat, och hans hustru.	1870 $\frac{24}{12}$	53	85 $\frac{25}{100}$	1,590	Pastorsembetet.	5)
B. I Halmstads stad.								
<i>Stipendiefonder:</i>								
1. Lauterbackska fonden.	Årsräntan användes till böckers inköp och andra nödiga utgifter för två fattige och välartade ynglingar i stadens lärdomsskola.	A. Lauterback, kammarrättsråd.	1828 $\frac{24}{1}$	2	45	750	Församlingens kyrkoherde och skolans lärare.	
2. Barfothska d:o.	Af årsräntan användas 75 kr. till understöd åt två eller tre medellöse lärjungar vid högre läroverket och 150 kr. till stipendium åt någon från läroverket utgången studerande vid universitet.	C. Barfoth, tullkontrollör.	1839 $\frac{9}{6}$	3	225	3,750	Läroverkskollegium.	
3. Renströmska d:o.	Årsräntan utdelas till två medellösa lärjungar vid högre läroverket att åtnjutas i tre år.	J. H. Renström, handlande.	1851 $\frac{3}{5}$	2	450	7,500	D:o	
4. Tollska d:o och Tollska biblioteket.	Årsräntan dels utdelas i stipendier till lärjungar vid högre läroverket och till studerande vid universitet, som utgått från detta läroverk, dels och användes till bibliotekets vård och underhåll.	Florus Toll, öfverstelöjtnant, och hans fru Annette Toll.	1855 $\frac{26}{11}$	13	362 $\frac{69}{100}$	12,847 $\frac{95}{100}$	D:o	6)
5. Rhedinska fonden.	Årsräntan tilldelas en lärjunge vid högre läroverket.	Mamsell Rhedin.	?	1	9 $\frac{22}{100}$	150	D:o	7)
6. Hallbäckska d:o.	Årsräntan utdelas till fattige lärjungar vid högre läroverket.	J. H. Hallbäck, armakare.	1860 $\frac{22}{9}$	7	60	1,000	D:o	

Tab. N:o 5.

7. v. Björnmarkska fonden.	Årsräntan användes till understöd åt fattiga lärjungar dels vid högre läroverket, dels vid folkskolan.	A. von Björnmark, kamrer.	1868 ²⁷ / ₁₁	21	300	5,000	Stadens drätselkammare.	8)
8. Fjerde November-d:o.	Årsräntan användes till understöd åt behöfvande lärjungar vid högre läroverket.	Fonden bildad genom enskildes bidrag.	1869 ²⁹ / ₉	13	60	1,000	Läroverkskollegium.	9)
9. Carl Hammars fond.	Årsräntan utdelas med lika belopp till två eller tre eller ock blott en af behöfvande framstående lärjungar vid högre läroverket.	C. Hammar, godsegare.	1870 ⁷ / ₆	3	300	5,000	Rektor och kollegium.	
10. Bengta Nilsdotters d:o.	Årsräntan användes till understöd åt fattiga studerande vid högre läroverket, helst sådana, som ämna gå prestvägen.	Bengta Nilsdotter, bondhustru.	1868 ¹³ / ₈	1	48	800	Läroverkskollegium.	
11. Prosten Mellqvists d:o.	Årsräntan användes till understöd åt en framstående, behöfvande, helst inom Halmstads pastorat född lärjunge vid högre läroverket.	L. N. Mellqvist, prost och kyrkoherde.	1880 ¹⁰ / ₁₂	1	60	2,000	D:o	
12. v. Möllerska fonden.	Årsräntan utdelas till en eller två behöfvande lärjungar i högre läroverkets två högsta klasser.	P. von Möller, ryttmästare och godsegare.	1866 ¹⁵ / ₁₂	2	240	4,000	Stiftaren, tills vidare.	
13. Folk- och slöjdskolofonden.	Årsräntan användes till premier åt flickor i slöjdskolan och till kläder åt barn i folkskolan.	J. H. Renström, handlande, och J. H. Hallbäck, urmakare, m. fl.	—	35	490	10,020	Skolrådet.	
<i>Pensionsfonder:</i>								
14. Hallbäckska pensionsstiftelsen.	Att bereda understöd åt testators behöfvande släktingar.	C. P. A. Hallbäck, protokollssekreterare.	1858 ¹⁰ / ₄	26	5,350	122,583 ³³	Pastorn i Halmstad, borgmästaren derstädes och en af testators släktingar.	
15. Enkefru Annette Tolls pensionsfond.	Att bereda årliga pensioner och understöd till behöfvande fruntimmer i Halmstad och å andra orter.	Annette Toll, öfverstelöjtnantska.	1858 ⁹ / ₁₀	42	3,224 ¹⁷	66,937 ⁷¹	F. d. landtränmästaren och riddaren S. L. Stendahl samt rådmannen och riddaren S. Hagman. Magistraten.	
16. Enkefru Jeanna Stockenbergs pensionsfond.	Att bereda årligt understöd åt en eller två behöfvande personer inom ståndspersonsklassen.	Jeanna Stockenberg, född Ratzky.	1860 ¹⁶ / ₂	1	60	1,000	Magistraten.	
17. Renströms och Hallbäcks pensionsinrättning för gammalt tjenstfolk.	Att genom räntans utdelning bereda pensioner till gammalt tjenstfolk, drängar och pigor inom staden och sådana, som tjänat länge och troget.	J. H. Renström och J. H. Hallbäck.	1851 ³ / ₅ och 1860 ²² / ₃	40	710	11,000	En af fem personer bestående direktion, utsedd af stadsfullmäktige.	10)
<i>Sjuk- och begravningskassor:</i>								
18. Följande fonder för sjuka vid Södra Hallands sjukvårdsinrättning: a) Annette Tolls fond. b) J. P. Dillbergs d:o. c) Kristina Peterssens d:o. d) Kristina Bengtssons d:o. e) J. H. Renströms d:o. f) A. v. Björnmarks d:o. g) Stadens societets-sällskaps d:o.	Att med räntorna bekosta fri sjukvård vid inrättningen eller s. k. frisägar å 20 öre om dagen för hvarje.	Se kolumn I.	?	57	1,636	4,000 5,000 800 4,558 ⁷³ 7,500 10,000 1,600	Direktionen för sjukvårdsinrättningen.	
19. Händramannaföreningen nr 1, bestående af 100 män.	Att understödja hvarandra vid sjukdom och dödsfall samt att hjälpa hvarandra med län.	—	1875 ⁶ / ₇	13	441 ³⁵	7,225 ⁰¹	Ordföranden i föreningen Magnus Lundberg.	11)
20. Halmstads arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att gemensamt understödja hvarandra vid sjukdom och dödsfall.	En del arbetare.	1870 ¹⁶ / ₅ förnyad 1877 ²⁷ / ₃	39	1,009 ⁷²	2,121 ⁴³	En styrelse af ordförande och sju ledamöter.	12)
21. Halmstads handtverksidkarens förenings pensions-, sjuk- och begravningskassa.	Att söka bereda ledamöterna dels penninglån, dels pensioner, sjuk- och begravningshjälp.	Halmstads handtverksidkare.	1875 ⁶ / ₅	2	50	5,678 ⁷⁴	En styrelse af fem ledamöter.	13)
22. Slottsmöllans fabriksarbetares sjuk- och begravningskassa.	Att vid inträffande sjukdoms- eller dödsfall lemna understöd åt fabriken arbetare.	Slottsmöllans fabriksarbetare.	1867 sept.	115	2,841 ²⁵	22,795 ⁵²	Vallbergs fabriks aktiebolag jemte en särskild sekreterare.	14)
<i>Andra understölskassor:</i>								
23. Stadsmäklaren E. G. Thomées donation.	Att utdelas årligen till två älderstigna fruntimmer af borgerliga klassen, boende i Halmstad, som kunna hänföras under benämningen <i>pauvres honteux</i> .	E. G. Thomée, stadsmäklare.	1854 ²⁰ / ₇	2	450	7,500	Stadens drätselkammare.	
24. Renströmska donationen till Halmstads småbarnsskola.	Att anskaffa kläder åt fattiga barn i småbarnsskolan.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₅	15	178 ¹⁶	3,000	Direktionen för småbarnsskolan.	
25. Faurellska fonden.	Att bereda årliga understöd åt fyra fattiga handverkare eller handverkarenskor.	H. H. Faurell, bazarälderman.	1856 ³ / ₁	4	60	1,000	Magistraten.	
26. Brandtska donationen.	Att understödja någon behöfvande enka efter afleden borgare i staden.	C. G. Brandt, rådmän.	1814 ²⁰ / ₄	1	3	50	D:o	
27. Sefströmska fonden.	Att bereda årliga understöd åt fattiga tjenstemän och borgares enkor i Halmstad.	Erik Sefström, borgmästare.	1813 ¹² / ₃	10	60	1,000	D:o	
28. A. J. Hammars donationsfond.	Att bereda årliga understöd åt behöfvande handlande eller handverkare, deras enkor eller barn.	A. J. Hammar, kommerseråd och handlande.	1850 dec.	12	300	5,000	D:o	

Tab. N:o 5. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIEFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning år 1880 till antal personer.			
29. J. H. Hallbäcks donation.	Att hjälpa sex fattiga, välfördade enkör eller oförsörjda döttrar, som äro fyllda 50 år, af framlidne handtverksmän.	J. H. Hallbäck, urmakare.	1860 ²² / ₈	6	90	1,500	Drätselkammaren.	
30. C. Barfoths d:o.	Att understödja stadens fattiga i allmänhet samt tre pauvres honteux.	C. Barfoth, kontrollör.	1839 ² / ₉	36	180	3,000	D:o	
31. J. Borelii d:o.	Att understödja två tjenstemäns eller borgares enkör eller oförsörjda döttrar af pauvres honteux, hälften hvardera.	J. Borelius, borgmästare.	1845 ¹² / ₁₂	2	60	1,000	D:o	
32. J. S. Pylhons d:o.	Att understödja stadens mest nödlidande fattige.	J. S. Pylhson, öfverinspektör.	1833 ⁴ / ₉	15	45	750	D:o	
33. J. H. Renströms d:o.	Understöd genom räntans fördelning med $\frac{1}{3}$ till 12 fattiga barn, $\frac{1}{2}$ till 10 pauvres honteux och $\frac{1}{3}$ till 10 älderstigna af handtverks- och arbetsklassen.	J. H. Renström, handlande.	1851 ³ / ₆	32	900	15,000	D:o	
34. A. Lauterbacks d:o.	Att hjälpa de mest sjuke, torftige och sängliggande i församlingen.	A. Lauterback, kammarrättsråd.	1828 ²⁴ / ₁	5	45	750	D:o	
C. I Varbergs stad:								
1. Peder Skrifvares stipendiefond.	Att utdelas till fattiga skolynglingar.	Peder Severentssou, fästnings-skrifvare.	1619 ¹⁹ / ₃	17	132 ³⁰	—	Kungl. Medicinalstyrelsen.	15)
2. Helgonskyldsersättning till lägre läroverket.	Att utdelas åt skolungdomen i Varberg.	Konungarne Fredrik II i Danmark och Karl XI i Sverige.	1697 ²⁴ / ₈	20	345 ²⁴	—	—	16)
3. Göran Hanssons stipendiefond.	Att utdelas åt fattiga lärjungar vid skolan i penningur eller kläder.	Göran Hansson, handlande.	1655 ²⁴ / ₈	1	7 ⁵⁰	—	—	17)
4. Rektor Grimbergs d:o.	Att utdelas hälften åt rektor och hälften åt lärjungarne vid Varbergs skola.	Anna Christina Grimberg, enka efter rektor Grimberg.	1744 ³ / ₆	2	3 ⁶⁰	—	—	18)
5. Wadströms d:o.	Att utdelas till fattige, inom Varberg födde, lärjungar vid Varbergs lägre allmänna läroverk.	Wadström, lektor i Göteborg.	Obekant.	6	37 ⁵⁰	Obekant.	Konsistorium i Göteborg.	19)
6. Varbergs sjuk- och begravningshjelpkassa.	Att vid delegares sjukdomstillfälle tilldela honom sjukhjälp och, vid dödsfall, hans sterbhus begravningshjälp.	Flere medlemmar.	Kassan bildades i mars 1870.	4	30	1,909	En styrelse af fem personer.	20)
D. I Laholms stad:								
1. J. Melanders donation.	Räntans fördelning emellan skolbarn i småskolan.	J. Melander, handlande.	1871 ²³ / ₉	?	18	300	Drätselkammaren.	
2. v. Björnmarks d:o.	Räntans fördelning emellan fattiga skolbarn.	Axel von Björnmarck, kamrer.	1866 ¹⁶ / ₁₂	23	180	3,000	D:o	
3. Holmströmska stipendiefonden.	Räntans fördelning emellan fattiga fruntimmer i staden.	J. P. Holmström, urmakare.	1856 ¹⁰ / ₁₂	15	449 ⁶⁰	8,152 ²⁹	Fattigvårdsstyrelsen.	
4. Franzens donation.	Räntans fördelning emellan två fattiga bättre fruntimmer i staden.	Johan Franzen, prost och kyrkoherde.	1862 ²⁰ / ₉ 1864 ¹¹ / ₃	2	28	466 ⁶⁷	Drätselkammaren.	
5. B. Anderssons d:o.	Räntans fördelning emellan sex fattiga personer i staden.	B. Andersson, handlande.	?	6	120	2,000	Fattigvårdsstyrelsen.	
E. I Kungsbacka stad:								
1. Herrmanska donationen.	Räntans användning till inköp af nödiga kläder åt stadens fattiga skolungdom.	Johanna E. Herrmans, mam-sell.	1834 ¹⁷ / ₁₁	5	30 ⁴⁷	1,930	Kyrkorådet.	
2. G. Menns donation.	Understöd åt en i Kungsbacka född yngling, som genom-gått Kungsbacka skola och idkar tekniska studier.	G. Menn, kapten.	1871 ¹³ / ₇	—	—	4,043 ⁸⁰	Fattigvårdsstyrelsen.	
3. Törnebonska donationsfonden.	Understöd till stadens fattiga barn.	Erik Törnebon, assessor.	1831 ¹⁶ / ₁₆	2	150	150 kronors årlig ränta.	Fonden förvaltas i Stockholm.	
4. Jeanssonska gåfvan.	Att förbättra afföningen till kollegan vid stadens ped-agogi.	J. Jeansson, handlande.	1829 ¹⁶ / ₄	1	85	1,500	Domkapitlet i Göteborg.	
5. Herrmanska fattigförsörjningsfonden.	Årligt underhåll till fattige.	Johanna Elisab. Herrmans.	1834 ¹⁷ / ₁₁	—	60	1,000	Fattigvårdsstyrelsen.	21)
6. Herrmanska julgåfvefonden.	Understöd vid jultiden till fattiga enkör och barn.	Johanna Elisab. Herrmans.	1834 ¹⁷ / ₁₁	8	33 ⁶⁰	560	D:o	
7. G. Menns fattigunderstödsfond.	Understöd åt en, högst två äldriga, obotligt sjuka, inom samhället boende personer, företrädesvis fruntimmer.	G. Menn, kapten.	1871 ¹³ / ₇	2	135	3,063 ²⁰	D:o	
8. Enkefru Götthes gåfva.	Understöd åt fattiga.	Christina Götthe, enkefru.	1854 ²⁷ / ₇	—	9	150	D:o	22)
9. Fru M. Kollbergs gåfva.	Understöd åt fattiga barnaföderskor.	M. Kollberg, barnmorska.	1874 ⁴ / ₈	—	—	289 ⁶⁰	D:o	

¹⁾ Delaktighet i inrättningen ega äboarne å de Montanska godsen. De betala ett för alla tider fastställt arrende, som årligen utdelas till i landet vistaude understödstagare. Utrikes varande arfvings andel förvaras för deras räkning af kurator. — ²⁾ Under 1880 hafva vårdats 18 barn af $\frac{3}{4}$ å 8 års ålder; medelkostnaden för hvarje barn har utgjort omkring 111 kronor. — ³⁾ Ändamålet ej uttryckligen uttaladt, utan blott antydt; i goda år bör räntan läggas till kapitalet, hvadan ändamålet synes böra vara en hjelpkassa i nödår. — ⁴⁾ Endast räntan användes årligen. — ⁵⁾ Utdelningen har skett till 23 personer i Fagerred med 31.25 kr., 18 personer i Ullared med 24.50 kr. och 12 personer i Källsjö med 29.50 kr. — ⁶⁾ För bibliotekets räkning hafva under år 1880 användts 410.44 kr. — ⁷⁾ Stiftelseurkunden finnes ej i läroverkets arkiv. — ⁸⁾ Af utdelningsbeloppet utgå $\frac{3}{5}$ till högre läroverket och $\frac{2}{5}$ till folkskolan, hvilken senares andel år 1880 användes till inköp af 8 goss- och 7 flickbektädnader åt fattiga barn i folkskolan. — ⁹⁾ Beslutet om fondens bildande fattades den 4 november 1864. — ¹⁰⁾ Inrättningen består af: J. H. Renströms fond å 7,500 kr., J. H. Hallbäcks fond å 3,000 kr. och Thaliasällskapets gåfva å 500 kr. — ¹¹⁾ Oberoende af den insatta summans storlek är

hvarje medlem berättigad erhålla i sjukhjälp 10 kr. i veckan under 18 veckor per kalenderår samt vid dödsfall 100 kr. i begravningshjälp. — ¹²⁾ Inträdesafgift af 2 kronor och månadsafgift af 50 öre i 5 år. — ¹³⁾ Ledamot erlägger 15 kr. i inträdesafgift och i årsafgift 4 kr. — ¹⁴⁾ Inträdesafgift 2 kr. för man och 1 kr. för kvinna samt derefter 2 procent af arbetsförtjensten, men efter 10 år endast 1 procent. Uppgiften afser den 1 oktober 1880. — ¹⁵⁾ Stiftelsens tillgångar bestå i markegångsvärdet för 12 tunnor spanmål, $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ hafre. — ¹⁶⁾ Helgonskyldersättningen utbetalas årligen af länets ränteri. — ¹⁷⁾ Fondens tillgång består deri, att af en jord, tillhörande landeriet Åkregården på stadens område, årligen betalas 7 kr. 50 öre till lägre läroverket. — ¹⁸⁾ Stiftelsen består af nämnda belopp, som årligen utgår af en stadsjord, tillhörande enskild person. — ¹⁹⁾ Donationsbrevet finnes ej i Varberg, genom hvars pastor beloppet utdelas årligen. — ²⁰⁾ Hvarje delegare under 45 år betalar 1 krona inträdesafgift och 50 öre i månaden; delegare öfver 45 år betalar 75 öre i månaden. — ²¹⁾ Räntan ingår i allmänna fattigförsörjningsfonden. — ²²⁾ Räntan ingår i allmänna fattigförsörjningsfonden.

